

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

**OECD ÜLKELERİ VE TÜRKİYE'DE GENÇ İŞSİZLİK-BÜYÜME
İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülşah YILDIZ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Aykut EKİNCİ

Bilecik, 2019
10285533

**T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI**

**OECD ÜLKELERİ VE TÜRKİYE'DE GENÇ İŞSİZLİK-BÜYÜME
İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülşah YILDIZ

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Aykut EKİNCİ**

**Bilecik, 2019
10285533**

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI
JÜRİ ONAY FORMU

BŞEÜ-KAYSIS Belge No	DFR-172
İlk Yayın Tarihi/Sayısı	03.01.2017 / 28
Revizyon Tarihi	
Revizyon No'su	00
Toplam Sayfa	1

Öğrencinin Adı Soyadı: Gülsah DOĞAN (YILDIZ)
Anabilim Dalı : İktisat
Programı : İktisat
Tez Danışmanı : Aykut EKİNCİ
Tezin Özgün Adı : OECD Ülkeleri ve Türkiye'de Genç İşsizlik -
Büyüme ilişkisi Üzerine Bir İnceleme
Tezin İngilizce Adı : A Research On Unemployment Among Population -
Growing Relation In Turkey

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 19 / 08 / 2019

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışması ilgili EYK kararıyla oluşturulan jüri tarafından OY BİRLİĞİ / ~~OY~~
ÇOKLUĞU ile İKTİSAT Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Aykut EKİNCİ

Üye Prof. Dr. Mevlüdiye SİMŞEK

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Zeki YILMAZ

Üye : .....

Üye : .....

İmza

ONAY

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..... / ..... / 20.... tarih ve
..... / ..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BEYAN

OECD Ülkeleri ve Türkiye’de Genç İşsizlik-Büyüme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel ahlak kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmını Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Gülşah YILDIZ

26.08.2019

İmza

ÖN SÖZ

Bu tezin yazılması aşamasında, çalışmamı sahiplenerek titizlikle takip eden danışmanım Prof. Dr. Aykut EKİNCİ'ye değerli katkı ve emekleri için içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Dr. Abdulhay TOLKUN'a bütün süreç boyunca her anlamda yanımda olmuş, desteğini ve katkılarını esirgememiştir. Savunma sınavı sırasında jüri üyeleri Prof. Dr. Mevlüdiye ŞİMŞEK ve Dr. Öğr. Üyesi Zeki Yılmaz'a da çalışmamın son haline gelmesine değerli katkılar yapmışlardır. Son olarak bu tezin her aşamasında yanımda olan ve destekleyen sevgili eşim Ersin YILDIZ'a teşekkürlerimi borç bilirim.

Gülşah YILDIZ

26.08.2019

ÖZET

Günümüzde ekonomik sorunların en başında yüksek genç işsizlik oranları gelmektedir. Bu anlamda genç işsizliği de incelenmesi gereken konu başlıklarından biridir. BM, ILO ve benzeri kuruluşlar; 15–24 yaşları arasındaki kişileri genç olarak tanımlamaktadır. Genç işsizlik sorunu sadece Türkiye'nin değil birçok gelişmiş ve gelişmekte olan dünya ülkesinin önde gelen ekonomik sorunlarından birisidir. Dünyada küreselleşme ve teknolojik gelişmeler ile birlikte genç nüfus içerisindeki vasıfsız işsiz sayısında ciddi bir artış yaşanmıştır.

Yetişkinler ile gençler için farklı nedenleri ve sonuçları bünyesinde barındıran genç işsizlik sorunu ile başa çıkabilmek ve 15-24 yaş aralığındaki genç nüfus üzerindeki olumsuz koşulları minimum düzeye indirebilmek için sorunun derinine inerek ve doğru politikalarla mücadele edilmelidir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de ve OECD ülkelerinde 15-24 yaş aralığındaki nüfusun boyutlarını nedenleriyle inceleyerek büyüme ile ilişkisini analiz etmektir. Makalenin son kısmında ise 2002:01-2018:04 dönemi temel alınarak ekonometrik analiz yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, Genç İşsizlik, Türkiye, OECD Ülkeleri

ABSTRACT

Today the first and foremost economic problem is derived from youth unemployment rates. In this respect youth unemployment is one of the topics that must be analyzed. UN, ILO and similar institutions; It is defined as young people between the ages of 15-24 the youth unemployment issue is not only leading problem for Turkey, it is also one of the leading economic problem of many other developed and developing countries. With the globalization and technological developments in the world, there has been a significant increase in the number of unskilled unemployed in the young population.

In order to cope with the youth unemployment problem, which has different causes and consequences for adults and young people, and to minimize the negative conditions on the young population between the ages of 15-24, the problem should be deepened and the correct policies should be tackled. The aim of this study is to analyze in Turkey and OECD countries by examining the relationship between growth, along with the reasons the size of the population in the 15-24 age range. At the last part of the study, an econometric analysis has been done by using 2002:01-2018:04 period data for Turkey

Key Words: Unemployment, youth unemployment, Turkey, OECD Countries

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İSTİHDAM, İŞSİZLİK VE GENÇ İŞSİZLİĞİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL

ÇERÇEVE

1.1. İSTİHDAMIN TANIMI VE TÜRLERİ.....	3
1.1.1. İstihdam.....	3
1.1.2. İstihdam Türleri.....	5
1.1.2.1. Tam istihdam	5
1.1.2.2. Eksik İstihdam	6
1.1.2.3. Aşırı İstihdam	7
1.1.2.4. Kayıt Dışı ve Enformel İstihdam.....	8
1.2. İŞSİZLİK TANIMI VE TÜRLERİ	9
1.2.1. İşsizlik	9
1.2.2. İşsizlik Türleri	10
1.2.2.1. Teknolojik İşsizlik	11
1.2.2.2. Friksiyonel (Geçiçi,Arızı) İşsizlik	12
1.2.2.3. Yapısal İşsizlik.....	13
1.2.2.4. Açık İşsizlik - Gizli İşsizlik.....	15
1.2.2.5. İradî İşsizlik - Gayri İradî İşsizlik.....	16
1.2.2.6 Konjonktürel İşsizlik	16
1.2.2.7. Mevsimsel İşsizlik	17
1.3. GENÇ VE GENÇ İŞGÜCÜ KAVRAMLARI.....	18

1.3.1. Genç Kavramı	18
1.3.2. Genç İşsizlik.....	19
1.3.3. Genç İşsizliğin Genel Nedenleri	23
1.3.3.1. Makro Nedenler	24
1.3.3.2. Mikro Nedenler.....	31
1.4. BÜYÜME VE İSTİHDAM İLİŞKİSİ.....	34

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE VE OECD ÜLKELERİNDE GENÇ İŞSİZLİĞİN GELİŞİMİ

VE BOYUTLARI

2.1. TÜRKİYE'DE GENÇ İŞGÜCÜNÜN YAPISI.....	37
2.2. TÜRKİYE'DE GENÇ İŞGÜCÜNÜN BOYUTLARI	40
2.2.1. Genç İşsizliğinin Yaşa Göre Dağılımı	42
2.2.2. Genç İşsizliğin Cinsiyete Göre Dağılımı	44
2.2.3. Türkiye'de Genç İşsizliğin Eğitim Seviyesine Göre Dağılımı	46
2.2.4. Türkiye'de Genç İşsizliğin Kır-Kent Ayrımına Göre Dağılımı	49
2.2.5. Türkiye'de İş Arama Süresine Göre Genç İşsizlik.....	52
2.2.6. Türkiye'de Genç İşsizliğin Sektörlere Göre Dağılımı	54
2.2.7. Türkiye'de 15-24 Yaş Aralığındaki Gençlerin İşgücüne Dâhil Olmama Nedenleri.....	55
2.2.8. Türkiye'de Kayıt Dışı Ekonomide Genç Nüfusun Yeri.....	57
2.3. OECD ÜLKELERİNDE GENÇ İŞGÜCÜNÜN BOYUTLARI	58
2.3.1. OECD Ülkelerinde 15-24 Yaş Aralığındaki Genç Nüfusun İstihdam Düzeyi.....	59
2.3.2. OECD Ülkelerinde Genç İşsizliğin Genel Durumu	61
2.3.3. OECD Ülkelerinde 15-24 Yaş Aralığında Cinsiyete Göre Genç İşsizlik	62
2.3.4. OECD Ülkelerinde Genç İşsizliğin Yaşa Göre Dağılımı.....	64
2.3.5. OECD Ülkelerinde Eğitim Seviyesine Göre Genç İşsizlik.....	71
2.4. TÜRKİYE VE OECD ÜLKELERİNDE EKONOMİK BÜYÜME GENÇ İŞSİZLİK İLİŞKİSİ.....	72
2.4.1. Dünyada İstihdam Yaratmayan Büyüme Olgusu.....	76

2.5. GENÇ İŞSİZLİKLE MÜCADELEDE UYGULANACAK POLİTİKA ÖNERİLERİ.....	78
--	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE GENÇ İŞSİZLİK VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ

3.1. LİTERATÜR TARAMASI.....	81
3.2. TÜRKİYE'DE GENÇ İŞSİZLİK VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ	85
3.2.1. Model ve Veri Seti	85
3.2.2. Ekonometrik Yöntem	86
SONUÇ	94
KAYNAKÇA.....	98
ÖZGEÇMİŞ	107

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ADF	:Augmented Dickey-Fuller Birim Kök Testi
AİPP	: Aktif İşgücü Piyasası Politikaları
BM	:Birleşmiş Milletler
DF	:Dickey Fuller
EUROSTAT	: Avrupa İstatistik Ofisi (European Statistical Office)
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	:Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labor Organization)
LM	:Lanrange Multiplier Test-Lanrange Çarpanları Testi
NEET	: Not In Education, Employment, or Training
NENI	: Ne İstihdamda Ne Eğitimde
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organization for Economic Cooperation and Development)
TİSK	:Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1: Genç İşsizliğinin Temel Nedenleri.....	24
Tablo 2.1: Türkiye’de Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus (2017).....	39
Tablo 2.2: Türkiye’de 15-24 Yaş Aralığındaki Genç Nüfusun İşgücü Durumu	41
Tablo 2.3: Türkiye’de Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre Genç İşsizlik Oranları (Bin Kişi).....	43
Tablo 2.4: Türkiye’de 15-24 Yaş Grubunda Yıllar ve Cinsiyete Göre İşgücü Durumu (%).....	45
Tablo 2.5: Türkiye’de 15-24 Yaş Grubundaki Bireylerin Cinsiyet ve Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranları (%)	47
Tablo 2.6: Türkiye’de Genç Nüfusun Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olma Durumu.....	49
Tablo 2.7: Türkiye’de Kır-Kent Ayrımına ve Yıllara Göre Genç İşgücü Durumu (%)	51
Tablo 2.8: Türkiye’de 15-24 Yaş Grubu Gençlerde İş Arama Süresine ve Yıllara Göre İşsizler (Bin)	53
Tablo 2.9: Türkiye’de 15-24 Yaş Aralığındaki Gençlerin Sektörlere Göre İstihdam Durumu (Bin).....	54
Tablo 2.10: Türkiye’de İşgücüne Dâhil Olmama Nedenine Göre İşgücüne Dâhil Olmayan Genç Nüfus (Bin).....	56
Tablo 2.11: OECD Ülkelerinde 15-24 Yaş Aralığındaki Genç Nüfusun İstihdam Oranları(%).....	59
Tablo 2.12: OECD Ülkelerinde 15-24 Yaş Aralığında Genç İşsiz Nüfus(Bin).....	61
Tablo 2.13: OECD Ülkelerinde 15-24 Yaş Aralığında Cinsiyete Göre Genç İşsizlik Oranları(%)	63
Tablo 2.14: OECD Ülkelerinde Genç İşgücünün Cinsiyete ve Yaşa Göre Dağılımı (%)	65
Tablo 2.15: Seçili OECD Ülkelerinde Eğitim Düzeyine Göre Genç İşsizlik Oranları (%).....	71
Tablo 2.16: 2000-2016 Döneminde Türkiye Ekonomisi ile İlgili Ekonomik Büyüme Göstergeleri	73
Tablo 2.17: Türkiye’de Büyüme ve Genç İşsizlik Rakamları	77
Tablo 3.1: Kullanılan Değişkenler.....	86
Tablo 3.2: ADF, PP ve KPSS Birim Kök Testi Sonuçları	89
Tablo 3.3 : Gecikme Uzunluğu Kriterleri.....	90
Tablo 3.4: Otokorelasyon Testi Sonuçları	91
Tablo 3.5: Değişen Varyans Testi	92
Tablo 3.6: Granger Nedensellik Testi Sonuçları	93

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Türkiye’de Yaş Gruplarına Göre Kayıt dışı istihdam Oranı, (% , 2015).....	57
Şekil 2.2: Türkiye’de GSYİH ve İşsizlik Göstergelerinin Gelişim Seyri	75
Şekil 3.1: Genç İşsizlik Oranının Mevsimsellikten Arındırılmış ve Arındırılmamış Hali ve Ekonomik Büyüme Değişkenleri	87

GİRİŞ

Üretim faktörlerinden olan emeğin etkin ve verimli kullanılması ile iktisadi göstergelerin ölçülmesinde önemli faktör olan ekonomik büyüme arasındaki ilişki 1980 öncesinde aynı yönde ilerlerken 1980 sonrasında küreselleşme ve sanayileşme ile ekonomide dışa açılma başlamıştır. Her ekonominin karşı karşıya olduğu sorunların başında işsizlik olgusu gelmektedir. 1980'li yıllar ile birlikte ülkelerde teknolojik gelişmelerde artışlar yaşanmaya başlamıştır. 1980 yılından sonra ekonomik büyüme yaşanmasına rağmen aynı oranda istihdam yaratılamamıştır. İşsizlik olgusu hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeleri etkileyen önemli küresel istihdam problemidir. ILO tanımına göre genç işsiz; 15-24 yaş arası nüfus içerisinde, çalışmak istediği ve iş aradığı halde referans haftasında işsiz olan ve 15 gün içerisinde iş başı yapabilecek bireylere denilmektedir. 15-24 yaş arası bireylerin hayatlarının en verimli- dinamik dönemlerinde işsizliğe maruz kalmaları hem sosyal hem de ekonomik açıdan ciddi sorunlara yol açmaktadır. Nedenleri ve sonuçları bakımından ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre farklılık gösteren işsizlik problemi 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusu yetişkinlere nazaran daha fazla etkilemektedir.

Genç nüfusa sahip olmak dinamik ve yaratıcı bir yapıya sahip olmak ile eş değer düşünülmekte dolayısıyla ülke ekonomisinin kalkınmasının motive edici gücü olarak değerlendirilmektedir. Yaratıcı, dinamik, yeni fikirlere açık genç bir nüfus hiç kuşkusuz ekonomik büyümeyi pozitif yönde etkileyecektir. Diğer tüm değişkenlerin sabit olduğu kabul edildiğinde genç nüfusa sahip olan ülkelerin diğer ülkelere göre daha avantajlı olduğu söylenebilir. Ancak bu potansiyelin ekonomi için bir güce dönüşebilmesi için gençliğin potansiyelinden istifade edebilmek ve onları belirli bir işte istihdam etmek şarttır. 15-24 yaş aralığındaki genç işsizliğe neden olan ve tetikleyen birçok faktör bulunmaktadır. Genç nüfus artışına karşılık sermaye birikimi yetersizliği, kamu ve özel sektör yatırımlarının yetersizliği, yabancı sermaye yetersizliği, işgücü niteliğinin modern sanayi ihtiyaçlarına uygun olmaması, mesleki eğitim-işgücü piyasası arasındaki uyumsuzluk, teknolojinin ekonomiye entegre olması gibi nedenler genç işsizliği tetiklemiştir. Genç işsizlik problemini çözmeye yönelik politikalar ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre sonuç vermektedir. Bir ülke için başarılı olan politika diğer ülke için aynı

sonucu vermeyebilir. Genç işsizlik sorununda eğitim politikaları ve nüfus artışına paralel olarak yeni iş alanlarının yaratılması en etkili politika yöntemleridir.

Türkiye’de genç ve dinamik nüfusun fazla olmasına karşılık yeterli düzeyde istihdam yaratılmadığı için genç işsizlik ciddi boyutlara ulaşmıştır. OECD ülkeleri ile kıyaslandığında Türkiye OECD ortalamasının üzerinde genç işsizlik oranına sahiptir. Ekonomik büyüme olmasına rağmen istihdam yaratmaması işsizliğin ciddi bir problem olduğunu bir kez daha gündeme getirmiştir. Çalışmada ilk bölümde işsizlik ve genç işsizlik kavramları teorik olarak açıklanmıştır. İkinci bölümde Türkiye’de ve OECD ülkelerinde genç işsizlik sorununun boyutları incelendikten sonra büyüme ile ilişkilendirilmiştir. Daha sonra genç işsizlik sebebiyle ortaya çıkan sorunların önlenmesinde ülkemizde kullanılan aktif ve pasif istihdam politikalarına yer verilmiş ve çözüm önerileri anlatılmıştır. Üçüncü bölümde ise önce konuyla alakalı literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra genç işsizlik oranları ile büyüme oranları karşılaştırmalı olarak birim kök testi ve Granger nedensellik analizi yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İSTİHDAM, İŞSİZLİK VE GENÇ İŞSİZLİĞİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. İSTİHDAMIN TANIMI VE TÜRLERİ

1.1.1. İstihdam

Hizmete sunma, kullanma ya da çalıştırmaya istihdam denir. İstihdam sözcüğü dar ve geniş anlamda iki şekilde ele alınır. Dar anlamda istihdam, bir ülkede belli süre zarfında ekonomiye katılan emeği ifade ederken, geniş anlamda istihdam ise ülkenin sahip olduğu üretim faktörlerinin maksimum kapasitede çalıştırılmasını ifade etmektedir. Yani dar anlamda istihdam kavramında sadece emek kastedilirken, geniş anlamda olan istihdam tanımında emek ve diğer üretim faktörlerinin hepsini kapsamaktadır (Tatar, 2006:3). İstihdam kavramı, üretim faktörleri için farklı anlamlar taşımaktadır. Örneğin, girişimciye göre istihdam üretim faktörü olan emeğin yani işgücünün kar marjı elde etmek için hizmete sunulmasını anlatırken, emek için istihdam çok daha hayati bir önem taşımaktadır. Çalışma isteği ve arzusunda bir işe veya mesleğe sahip olan insan hem maddi hem de manevi bir doyuma ulaşır (Işığışok, 2011:19).

Küreselleşme ile beraber emeğin profili ve ekonomi içerisinde yaptığı iş ve rol tanımları değişse de ekonominin ana rolünde olmaya devam edecektir. Çünkü insan küreselleşmeye önyak olan ve bundan en fazla etkilenendir (Yahşi, 2007:29). Ekonomik düzenin ölçülmesinde kullanılan istihdam kavramında bireyi dışarıda bırakarak ölçüm yapılamaz. Teknoloji ne kadar ilerlese de insani işgücünün yerini makine ve robotlar alsa da üretim sürecin başlaması ve bitmesinde insan faktörünün rolü göz ardı edilemez. Bireyin çalışması karşılığında bir ücret alması kendisi ve ailesinin hayati ihtiyaçlarını karşılamada, sosyal ve psikolojik gelişime katkı yapmakta ve toplumsal bir kimlik edinmesinde önemlidir. Kısacası istihdam bireye hayatı için bir amaç vermekte, toplumsal kimlik ve statü sağlamaktadır. Sosyalleşmesini ve psikolojik tatmini de sağlayan istihdam kişiye yalnızca ihtiyaçlarını devam ettirecek bir iş sunmanın ötesinde bir kavramdır (Türkiye Kamu-Sen, 2004:15).

İstihdam ve işsizlik, denge tahtasının iki zıt kutbunda yer alan ve birbirinden ayrı düşünülemeyen iki kavramdır. Bu iki kavram daha basit anlamıyla çalışma ve çalışmama olarak ifade edilebilir. Bu yüzden bu iki durumun birbirinden ayrı düşünülmesi mümkün değildir. İstihdam dengenin olumlu yanını, hedef yönünü anlatırken işsizlik ise negatif tarafı yani çözümlenmesi gereken bir sorunu oluşturmaktadır (Aktürk, 1999: 186-187).

İşgücü piyasasında işçi-işveren arasındaki iş/hizmet sözleşmesine göre kurulan iş ilişkisi hukuki iş bir temele dayanmakta olup bu ilişki tarafların birbirine karşı sorumlu olacağı borçlar doğurur. Söz konusu hukuki ilişkinin sonucu olarak öğretide tabiiyet bağı olarak ifade edilen işçinin işverene bağımlılığı hukuki, teknik ve ekonomik anlamda karşımıza çıkmaktadır. İşçinin işverenin otoritesi ve denetimi altında iş görmesi hukuki; işçinin işin yapılması yönünden işverene bağlı olması teknik ve son olarak işçinin yaptığı iş karşılığında düzenli bir gelir elde etmesi ise ekonomik yönden işverene bağımlılığını ifade eder (Çalgan, 2007: 27).

Her ülke istihdamı artırmak ve yeni istihdam kolları yaratmak amacıyla farklı politikalar uygulasa da genel itibariyle istihdamın artırılmasında yapılacaklar şu şekilde olabilir; (Başol, 1983: 38)

- Sanayinin gelişmesi ile diğer ekonomi kolları gelişerek istihdam yaratacak kollar arasında domino etkisi yapacaktır.
- Üretim, sınır ötesine geçtiğinde pazar alanı genişleyecek ve istihdam artışı sağlanacaktır.
- İstihdamı yaratan sektörlere akış sağlandığında üretim artışıyla emek artışı da sağlanacaktır.
- Kalifiye eleman açığını azaltmak için emek yoğun teknolojik üretim alanları artırılmalıdır.
- Sektörler arası etkileşim ve birleşimi sağlayacak yeni iş kolları yaratılmalıdır.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelerek burada oluşan büyümenin pozitif ve yüksek istihdama aktarılması sağlanmalıdır.
- İş ve üretim katkısını sağlamak amacıyla vardiyalı çalışma ortamları yaratılmalıdır.

- Kırsal kesimlerde uygulanan projeler aracılığı ile ara eleman açığını azaltmak için eğitimler düzenlenmelidir.
- Tarıma destek kredileri artırılmalı ve vasıfsız işçiye yönelik hizmet alanını genişletecek kollar yaratılmalıdır.
- Şehirleşmenin coğrafi bölgeler arasında dengeli dağılılabilmesi için her bölgede iş alanı yaratılmalıdır.

1.1.2. İstihdam Türleri

İstihdam, üretim faktörlerinin ekonomiye canlanma sağlamak amacıyla üretime katılması ya da hizmete sunulması demektir. Ekonomideki en önemli sorunlardan biri olan istihdamın ölçülmesinde istidam edilenlerin işgücüne oranı bile belirlenir. Klasik iktisatçıların kabul ettiği tam istihdam, esnek fiyat ve ücretlerin bir sonucu olarak ekonomide oluşan belirsizliği kendi iç piyasasında çözer. Klasik iktisatçıların “bırakınız yapınlar, bırakınız geçsinler” fikrinin arkasında müdahale olmadan dengeye gelmesini anlatmaktadır (Kocacık, 2000: 72).

İktisat literatüründe istihdam, üretim faktörlerinin kullanım miktarına göre “eksik istihdam”, “aşırı istihdam” ve “tam istihdam” olarak 3 e ayrılmaktadır. İstidamın ekonomik, sosyal ve psikolojik etkilerini daha iyi anlamak için 3 kavramın ayrıntılı olarak incelenmesi gerekir.

1.1.2.1. Tam istihdam

Tam istihdam; üretim faktörlerinin çalışmaya hazır durumda durum olan kaynakların en uygun kullanılarak emek, toprak, sermaye, girişimci ve doğal kaynakların tamamının üretim sürecine aktif katılmasını ifade etmektedir (Aren, 2008: 21).

Tam istihdamın temel amacı; konjonktürel işsizliğini olumsuz etkisinin önlenmesini sağlamak ve yapısal, mevsimsel, friksiyonel işsizlik türlerinin de oluşmamasına ortam hazırlamaktır. Ancak tam istihdamın ölçülmesinde, friksiyonel ve mevsimsel işsizliğin tamamen ortadan kaldırılmasındaki zorluklar, kabul edilebilir minimum bir işsizlik oranının göz ardı edilmesini gerekli kılmaktadır. Bu durum da tam istihdam olarak kabul edilmektedir (Parasız, 1998: 112). Tüm üretim faktörlerinin

eksiksiz olarak üretime katılması dünyada gerçekçi olmayan bir durumdur. Ülkeden ülkeye farklılık gösterse bile %3-%5 düzeyindeki işsizlik oranları piyasa ekonomisinde tam istihdamı ifade etmektedir. Çünkü ifade edildiği gibi işsizlik oranı %0 olursa firmalar ve şirketler istihdam edecek emeği bulamaz ve ekonomi alternatifsizlik girdabına düşer. Tam istihdamda olan bir ekonomide üretilecek maksimum mal ve hizmet üretilmiştir, ekonomide herhangi bir refah kaybı yoktur. Oluşabilecek bir aksamada ise piyasa bu sorunu kendiliğinden çözecektir, dışarıdan herhangi bir müdahaleye gerek yoktur (Tatar, 2006: 3).

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünya ekonomisi büyük bir çöküş yaşamış ve tam istihdama ulaşma isteği bütün hükümetlerin temel ekonomik politikası haline dönüşmüştür. Tüm üretim faktörlerinin üretime katılması durumunda reel milli gelir artacak ve ekonomi yeniden canlanacaktı. Oysa her ülkenin sahip olduğu üretim faktörünün tek başına yeterli olmadığı görüldü. Bu noktada tam istihdam ülkeler açısından ekonomik analiz aracı olarak görülmeye başlandı. (Pekin, 1996: 112).

1.1.2.2. Eksik İstihdam

Eksik istihdam; bir ekonomide üretim faktörlerinin bir kısmının atıl kalma durumunu ifade eder. Yani üretim faktörlerinin bir kısmı kullanılırken kalanı kullanılmaz. Bunun genel nedeni ise ekonomideki talep yetersizliğidir (Doğan, 2012: 4). Eksik istihdam, üretim faktörlerinden eksik faydalanılmasını kastetmektedir.

İstihdam ile işsizliğin ortasında olan eksik istihdamın iki ayağı vardır. Bunlardan ilki emeğin çalışma süresini gösteren “görülebilir eksik istihdam” ikincisi ise, üretim faktörlerinin dengesiz dağılmasını ya da verimsiz alanlarda kullanılmasını gösteren ve belirlenmesi ilkinde göre kısmen daha zor olan “görülemez eksik istihdam”dır. (Kasnakoğlu, 2002: 63).

Eksik istihdamın nedenini talep yetersizliğine bağlayan iktisatçılara göre üretim sadece talep edildiği kadar olacak ve bu durumda üretim faktörlerinin bir kısmı atıl durumda kalacaktır. Talep yetersizliği üretimi azalttığı için işveren daha az emeğe ihtiyaç duyacak bunun sonucunda da işsizlik ortaya çıkacaktır (Tatar, 2006: 4). İşsizlik durumunda bireyin hayatını maddi olarak devam ettirebilecek işsizlik sigortasının sağlanamadığı ya da kısmen sağlandığı durumlarda kişi kendisine uygun bir işi

seçebilecek alternatifi bile olmadığı için alternatifsizlik içinde görülemeyen eksik istihdama maruz kalacaktır (Gökalp, 2008: 17).

Görülemeyen eksik istihdamın boyutlarını şu şekilde belirleyebilmekteyiz:

- Kişi, işin gerektirdiğinden fazla biçimsel eğitime sahiptir.
- Kişi, formel eğitimi dışındaki bir alanda gönülsüz olarak çalışmaktadır.
- Kişi, işin gerektirdiğinden daha fazla iş deneyimine ve niteliğe sahiptir.
- Kişi, gönülsüz olarak yarı zamanlı, geçici veya kesintili istihdamdadır.
- Kişi, bir önceki işinden % 20 veya daha az kazanmaktadır (Gündoğan ve Biçerli, 2008: 8).

İktisadi olarak işsizlik ve eksik istihdam kavramları birbirine benzemekte hatta bazen eş düzeyde kullanılmakta olsa da eksik istihdam durumunda bireyin işi vardır ama kapasitesinin altında çalışır. Ekonomide yapısal işsizlik durumunda kişi çalışma istek ve arzusunda olduğu halde bir işe sahip değildir. Bu noktada iki kavram birbirinden ayrılmaktadır (Gökalp, 2008: 6).

1.1.2.3. Aşırı İstihdam

Eksik istihdamın nedeni olarak ekonomideki talep yetersizliği gösterilir. Aşırı istihdam durumunda ise bunun tam tersi durum söz konusudur. Yani emeğin ve diğer üretim faktörlerinin tamamı kullanıldığı halde ekonomide eksik kalan bir talep olur. Bu durumda o ekonomide aşırı istihdam meydana gelir. Oluşan talep fazlalığı kendini fiyatlar üzerinde hissettirecektir. Fiyat yükselişi enflasyonu tetikleyecek ve emek %100 sınırına geldiğinde firmaların işçi talebi olmasına rağmen çalıştırılacak işgücü bulmada zorluk yaşanacaktır (Tatar, 2006: 4).

Aşırı istihdam durumunda olan ekonomide işveren fazla mesai ve vardiyalı çalışma saatleri ile emeği çalıştırabileceği kapasiteden daha fazla kullanarak üretim artışı sağlamaya çalışacaktır (Doğan, 2012: 6). Toplam arzın toplam talebi karşılayamaması durumunda üretim faktörleri fiyatında belirgin bir artış meydana gelecek ve bu artış enflasyonist baskıların doğmasına sebep olacaktır (Pekin, 1996: 113-114).

1.1.2.4. Kayıt Dışı ve Enformel İstihdam

Kenya raporunda ilk kez “enformal sektör” olarak kullanılan ve Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) Dünya İstihdam Programı’nda ekonomide oluşan işsizliğin enformel sektör tarafından istihdam edildiği ve şehirlere yapılan göçün işsizlik yaratmadığı görülmüştür (Pekin, 2014: 7). Enformel sektör; on kişiden az kişinin kendi hesabına ve evde çalışan, hiçbir sosyal güvenlik kurumuna bağlı olmadan çalışanların istihdamını ifade etmektedir. Oysa kayıt dışı sektör; sosyal güvenlik kurumuna bağlı olmadan istihdam edilen çalışan şeklinde tanımlanır. Yani kayıt dışı sektör enformel sektörün içerisinde bir koldur (Aktürk, 1999: 186).

Kayıt dışı istihdam, ekonomide kendi işini yapan veya bir iş yerinde bağımlı olarak çalışan işgücünün herhangi bir devlet denetim mekanizmasına bağlı olmadan ve sosyal güvenlik kurumuna kayıtlı olmadan yasa dışı olarak çalışmasını sürdüren istihdam şeklinde tanımlanır. Burada kastedilen istihdamda emek, ya kendi hesabına ya ücretsiz aile işçisi olarak ya da denetimsiz çalışan emektir (www.tuik.gov.tr E.T:21.01.2019).

Kadınlar, gençler ve engelliler sosyal hayata kazandırılmak için pozitif ayrımcılık düzenlenen dezavantajlı gruplar olmasına rağmen ekonomi içerisinde kayıtlı olarak çalışanlar arasında sınırlı düzeyde görülmektedir. Bu gruplar, işsiz kalma korkusuyla düşük ücretle ve hiçbir sosyal güvenlik kurumuna bağlı olmadan kayıt dışı olarak çalışmaya mecbur edilmektedir. Türkiye’de 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusun kayıt dışı istihdam edilmeye mecbur bırakılması genç işsizlik sorununu derinleştirmektedir. Sosyal güvenlik kurumuna kayıtlı olmadan istihdam edilme, vergi ve sigorta gelirlerinde ciddi bir azalmaya neden olurken, firmalar arasında eşit olmayan rekabet yaratmakta, emeğin olumsuz koşullara iş sağlığı ve güvenliğinden yoksun çalışmasına sebep olmaktadır (Çondur ve Şimşir, 2017: 50).

Kayıt dışı istihdamın oluşması ve artmasına hızlı nüfus artışı ve şehirlere yapılan iç göçün plansız kentleşme yaratması gibi sosyal nedenler ile eğitim düzeyi ve düşük işgücü niteliği, işsizlik, enflasyon ve gelir dağılımındaki adaletsizlik gibi ekonomik nedenler etkilemiştir. Plansız ve düzensiz olarak yapılan iç göçler şehirlerin alt yapısında problemler oluşturacaktır. Hızlı artan nüfus beraberinde işsizliği artıracak ve işsizlikle karşı karşıya kalan bireyler kayıt dışı sektörlerle yönelecektir. Eğitim seviyesi

düşük ve sosyal güvenlik bilinci oturmamış kimse işveren açısından hem vasıfsız işçi olarak hem de düşük ücretle çalıştırılacak emek olarak görülmektedir. İşveren, vasıfsız işçilere vergi ve yüksek prim ödemek istemez. Ayrıca işten rahatça girip çıkabilmesine olanak sağlamak için bu kişileri kayıt dışı olarak istihdam etmektedir (Çelik ve Güney, 2017: 222-230).

Kayıt dışı ekonomiye sebep olan bir diğer önemli neden yüksek ve sürekli olarak devam eden işsizliktir. İşsiz kalma korkusuyla bireyler kayıt dışı olarak ve düşük ücretten çalışmayı kabul etmektedir. Ekonomide oluşan yüksek enflasyon, talep edilen malların fiyatını yükseltmektedir ve düşük gelirli grubun satın alma gücünü azaltmakta ve yaşam standardını ciddi oranda etkilemektedir. Bu durum kayıt dışı sektörün oluşmasına neden olmaktadır. Gelir dağılımındaki adaletsizlik üst kesim ile alt kesim arasındaki uçurumu artırarak ekonomideki yoksulluk sınırı göstermektedir. Bunu en iyi ölçen yöntem ise gini katsayısıdır. Gini katsayısına göre gelir dağılımı belli bir kesimde toplanıyorsa, katsayı 1'e yakın değer alacaktır. Ama gelir dağılımının eşit dağıldığı toplumlarda gini katsayısı 0'a yaklaşacaktır (Çelik ve Güney, 2017: 222 -230).

1.2. İŞSİZLİK TANIMI VE TÜRLERİ

1.2.1. İşsizlik

İnsan, yaşamını maddi anlamda devam ettirebilmek ve manevi tatmin sağlayabilmek için bir işe ihtiyaç duyar. Bireyler iç donanımı ve yetenekleri doğrultusunda, çalışma istek ve arzusunda beklediği ücret düzeyinde iş sahibi olunca mutlu bir hayata ilk adımı atmış olur. Çalışmak, insan doğasının vazgeçilmez bir unsuru olmasının yanı sıra toplum içindeki sosyal statüsünün belirlenmesinde ve kendisi ile ailesinin yaşamını sürdürmesi için önem arz etmektedir (Yüksel, 2005: 257-258).

İşsizliğin, Türkiye’de ulusal bazda yayınlanmasında ve araştırmalarda kullanılan resmi rakamların belirlenmesi bakımından, TÜİK’in açıklamaları esas alınmaktadır. TÜİK’in yaptığı tanıma göre işsizlik, “Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler” (www.tuik.gov.tr E.T: 21.01.2018).

Toplumsal, bireysel ve ekonomik olarak en önemli sorunların başında olan işsizlik olgusu, işçi emek arzının emek talebini karşılayamaması ya da emek arzı ile emek talebinin birbirine denk gelmesi durumunu ifade eder. Teknolojik gelişmeler ve küreselleşme süreci ile işçilerin niteliklerinde de zamanla değişiklikler meydana gelmektedir. Yaşam standardındaki artış, sanayileşmede yaşanan gelişmeler ve makineleşmenin artması, kadının ekonomiye entegre olması, nitelikli işgücünün artması ama piyasanın bu durumlara eş anlı olarak cevap vermemesi işsizlik problemini daha da derinleştirmektedir. İşsizlik olgusunu genel olarak çalışma istek ve arzusunda cari ücret düzeyinde çalışmaya razı olup kendi konum ve statüsünde iş bulamayan bireyler olarak tanımlanır (Özcan, Tepekule ve Kayalidere, 2016: 91).

İşsizlik toplumsal ve ekonomik bir sorun olmasının yanı sıra birey için birçok problemi beraberinde getirmektedir. İşsiz kalan birey ekonomik yoksunluk yaşamının yanında toplumsal kimliğini kaybetmiş olarak hisseder ve bu karamsar ruh hali devamlı hale gelirse sosyal norm ve değerlere bağlılığı azalır, bunun sonucunda bireyin suç işlemeye meyilli hale gelir. İşsizlik bireyin geleceği daha olumsuz görmesine neden olmakta ve bireyin kendisini toplumdan ve sosyal çevresinden dışlamasına neden olmaktadır (Kızmaz, 2003: 293).

1.2.2. İşsizlik Türleri

İnsan doğası gereği her zaman iyisini ve daha konforlu bir yaşam sürdürmeyi isteme arzusuna sahiptir. Birey bazen daha iyi bir iş bulabilmek umuduyla kendi isteğiyle bazen de ekonomik koşullar nedeniyle işsiz kalabilmektedir. İşsiz tanımında 15-65 yaş aralığındaki gruptan bahsedilir. Bu yüzden bu yaş aralığında olup da işsiz sayılmayan emekliler, mahkûmlar, askerler, çalışabilecek durumda olmayan engelliler ve öğrenciler işsiz tanımlaması dışında kalır. Bu gruptakilere literatürde işgücüne dâhil olmayan nüfus denir (Yıldırım ve Karaman, 2003: 314).

Ücretli olarak çalıştığı bir işi olmayan işsizin işsiz olarak sayılabilmesi için birçok neden vardır. Bireyin işsiz olarak kabul edilebilmesi için ILO'nun Cenevre'de 1982 yılında yaptığı işsizlik tanımı temel belirleyicidir. Bu tanımda üç temel husus dikkat çekicidir; birincisi kişinin çalışma istek ve arzusuna sahip olması yani iş talep etmesidir. İkinci husus kişinin çalışmaya uygun niteliğe sahip olması, üçüncü olarak bu iki durum sağlanmış olduğu halde kişinin işsiz olması işsizliği açıklayan üç temel unsur

olarak kabul edilmektedir. Ekonomide 3 farklı işsizlik türü vardır. İlk işsizlik türü ekonominin dalgalanmalarından kaynaklanan dönemsel işsizliktir. Teknolojik değişim ve ekonomik yapılanmalardan kaynaklanan ikinci işsizlik yapısal işsizliktir. Son olarak geçici işsizlik, daha iyi bir fırsat kollayan bireyin işinden ayrılması olarak tanımlanır (Seman, 2016: 29).

1.2.2.1. Teknolojik İşsizlik

İnsan sürekli gelişen ve ilerleyen bir varlıktır. Bu gelişme ilerleme kendisini ekonomide de göstermektedir. Teknolojinin gelişme sürecine bakıldığında, İngiltere’de ticari olarak faaliyet gösteren ve büyük bir servet stokuna sahip olan tüccarlar, 18. yüzyılda demir-çelik üretim alanlarında yeni buluşlardan faydalanarak seri üretime geçmişlerdir. İlerleyen zamanlarda bu gelişmeler dünyanın birçok bölgesinde kullanılmaya başlamış ve üretimle beraber sermaye birikiminde bir artış meydana gelmiştir. Kuzeybatı ve Orta Avrupa ülkelerinde tarım insan gücü yerine makineleşmeye bırakılmıştır (Çalgan, 2007: 27).

Ekonominin içyapısını etkileyen teknolojik gelişmeler, kendisini işsizlik üzerinde özellikle de genç nüfusu etkileyen bir faktör olarak göstermektedir. Teknolojideki yeniliklerin işgücü piyasası üzerindeki etkilerine bakılacak olursa, makineleşmenin ve yeni buluşların ekonomiye entegre olması ile insan işgücüne olan ihtiyaç azalacak ve işsiz kesimde bir artış meydana gelecektir. Gelişmekte olan ülkelerde daha sık rastlanan bu durum tarımda makinelerin kullanımı ile gizli işsiz olan işsiz kesimin yaşadığı problemi daha da derinleştirecektir (Köklü, 1984: 354-355). Gelişmiş ülkelerde sanayi yoğun üretim olduğundan emek oldukça pahalı bir üretim faktörüdür. Bu yüzden gelişmiş ülkelerde emek faktöründen daha iyi faydalanmak adına ar-ge çalışmaları yapılmaktadır. Az gelişmiş ülkelerde ise ekonomi emek yoğun olarak sürdürüldüğü ve buralarda emek çok fazla ve ucuz işgücü olduğundan teknolojik buluşlar işsizlik sorununu artırmaktadır (Seyidoğlu, 1993: 597). Bazı ekonomistlere göre oluşan bu işsizliğin kısa süreli olacağı ve teknolojik gelişmelerin uzun vadede yeni iş kolları yaratarak işsizlik problemini çözeceği görüşündedir. Bunu savunmalarının temel dayanağı ise oluşan yeni iş kollarının yeni işgücünü talep edeceği beklentisidir (Karabulut, 2007: 9).

İnsan emeğinin yerini alan yeni buluş ve makineler üretimi artırmaktadır. Ama bu üretim artışı, üretim sürecinin maliyetlerini artıracak ve işveren bu noktada maliyetleri azaltmak için çalışanları işten çıkaracaktır. İşgücü piyasasında maliyet azalışı sağlamak için işten çıkarılan çalışanların eski meslekleri kullanılamaz hale gelecektir. Fakat bu mesleklerin azalması başka sektörlerde yeni iş kollarının ortaya çıkması ile emek akışı olacaktır. Yani teknolojik gelişmeler kısa süreli bir işsizlik yaratacaktır. Tüm bu neden-sonuç ilişkisine bakıldığında teknolojik işsizlik ekonominin yapısından kaynaklandığı için aynı zamanda yapısal işsizlik olarak da adlandırılır (Tekkulak, 2017: 11).

Genellikle az gelişmiş ülkelerde sermaye birikiminin artması ile sermaye yoğun üretime geçilirken görülen teknolojik işsizlik, emeğin kullanımının azalmasına bunun yerine sermayenin daha fazla kullanılmasına neden olur (Başterzi, 1994: 301). Ama bu geçici bir süreçtir. Örneğin, tarımda makine kullanımı bu kadar yaygın değilken insan gücü ve emeği gerektiren işleri yapan birey makineleşmenin artması ile işsiz kalsa bile uzun dönemde kullanılan makinelerin bakımı, onarımı, tamirata ve yedek parça temini için birçok yeni imalathaneler, lastik fabrikaları, bakım istasyonları gibi iş kolları ortaya çıkar istihdam hacminde bir genişleme meydana gelir (Tatar, 2006: 10).

Teknolojik işsizliğin meydana getirdiği problemlerin azaltılması ya da önlenmesi için devlet iş ve işveren kurumlarına bazı sorumluluklar düşmektedir. Bunlardan bazıları; firma ve şirketlerin teknolojik gelişmeleri takibi ve adaptasyonu için destek ve eğitimler verilmeli, emeğin yeni makine kullanımında oluşan tehlike ve zararları minimuma indirmek için iş güvenliği eğitimleri verilmelidir. Bunlara ek olarak yenilikler zamana yayılarak yapılmalı ve devlet desteği ile esnek bir iş gücü piyasasının işler hale gelmesi sağlanmalıdır (Karabulut, 2007: 11).

1.2.2.2. Friksiyonel (Geçici,Arızı) İşsizlik

İşgücü piyasasında ilk kez giriş yapan bireyin iş aradığı ya da çalıştığı işten memnun kalmayıp mevcut işinden ayrılıp yeni iş arayanların oluşturduğu işsizlik türüne friksiyonel işsizlik denir. Bu işsizlik türünde bireyler daha iyi bir fırsat yakalamak için iş arar yani ekonominin gidişatından kaynaklanmaz. İşçi daha iyi bir iş ararken işveren ise daha donanımlı ve nitelikli çalışan arar. İşçinin ve işverenin piyasada buluşması için bir süre geçer. İşte geçen bu sürede oluşan işsizlik türü geçici ya da arızı işsizlik olarak

adlandırılmaktadır. Okuldan yeni mezun olan gencin iş araması, daha iyi bir iş bulduğu için işinden ayrılan bireyin diğer firmada işe başlama süresindeki geçen zaman bu işsizlik türünün birkaç örneğidir (Bulut, 2011: 11).

İş arama süreci belli bir zaman gerektirir. İşgücü piyasasında her zaman yeni iş arayanlar ya da mevcut işini değiştirmek isteyen bireylerin iş bulma sürecine kadar geçirdikleri süreye “geçici işsizlik” denir. Arızı ya da friksiyonel işsizlik olarak da adlandırılan bu işsizlik türünde emeğin yer değiştirmesi ya da yeni iş arayan bireyin oluşturduğu bir işsizlik vardır (Parasız, 2006: 257). Bu işsizlik türü işgücü piyasasının iyi bir şekilde koordineli olmamasından kaynaklı olarak hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde görülebilir. İşçinin nerede iş bulabileceğini işverenin ise nerede emeğin olduğunu bilmiyor olması bu işsizlik sürecini meydana getirecektir (Üstünel, 1990: 174). Yeni iş arayan bireyin iş araması istemsiz iken mevcut işinden daha iyi iş bulmak için ayrılan bireyin oluşturduğu işsizlik isteği doğrultusunda meydana gelecektir. İşgücü piyasasında bilgi yetersizliği, bireyin yetenek ve isteklerine uygun işi bulmanın zaman alması, girdilerin üretime geciktirici sağlanması, zorlu iş koşulları ve daha iyisini bulabilme ümidinin olması bu işsizliğin nedenlerinden bazılarıdır (Gediz, ve Yalçınkaya, 2000: 164).

Bu işsizlik türünün azaltılması için işçi ile işveren arasındaki enformasyon ağı genişletilmeli ve bu koordineli bir şekilde gerçekleşmelidir, Burada iş ve işçi bulma kurum ve firmalarının etkili çalışması çok önemlidir. Çünkü işçi ve işvereni aynı platformda buluşturmak oldukça zordur. Yapılan politikalar diğer işsizlik türlerinde olduğundan daha geç yanıt verebilir. Çünkü serbest piyasa ekonomilerinde bile işsizlik hiçbir zaman %0’a inmemiştir. Her koşulda emek piyasasının kendini güncelleyen yapısından ve uyumsuzlıklardan dolayı friksiyonel işsizlik olacaktır (Üstünel, 1990: 174).

1.2.2.3. Yapısal İşsizlik

İşgücü piyasasında hali hazırda olan işler ile işsiz bireylerin niteliklerinin uyumsuzdurumunda meydana gelen işsizliğe yapısal işsizlik denir. Friksiyonel işsizlik türünde, piyasada bulunan işler kişinin yeteneğiyle uyuşsa bile işçi ve işverenin birbirinden habersiz olmamasından kaynaklı bir işsizlik mevcut iken; yapısal işsizlikte ise kişinin bilgi, yetenek ve donanımları piyasadaki iş için yetersiz kalmaktadır. İki

işsizlik türünde bir uyuşmazlık söz konusu olsa da bu noktada birbirinden ayrılmaktadır (Bulut, 2011: 14).

Talepte ya da teknolojide oluşan değişimlere ve yeniliklere ekonominin adapte olma sürecinin zaman alması ve bunun sonucunda emeğin de işgücü niteliklerinin yetersiz kalması nedeniyle oluşan işsizlik türüne yapısal işsizlik denir. Bir başka ifadeyle “uyumsuzluk işsizliği” denir. Yapısal işsizlik, ekonominin içinden ya da dışarıda olan değişimlerin dolaylı kaynaklanmaktadır. Örneğin; kurutma makinelerinin üretimi ile askılık alanında çalışanların sayısında bir azalma meydana gelecektir. Çünkü talepteki daralma ile firma maliyetleri düşürmek adına bu sektörde çalışan sayısını azaltma yoluna gidecektir (Karabulut, 2007: 12).

Emeğin yerini makinelerin alması, ekonominin sürekli durağan bir şekilde devam etmesi ya da talepteki değişimlerin emeğin arz ve talebini etkilemesi gibi nedenler yapısal işsizliğin nedenleri arasındadır. Küreselleşme ve sanayileşme ile birlikte artık birçok şeyi makineler yapmaktadır ve bunun sonucu olarak emek talebine olan ihtiyaçlar azalmaktadır. Örneğin tarımda makineleşmenin yaygınlaşması, hazır gıdaların ve fabrika üretimi olan malların talebinin artması emeğe olan talebin azalmasına dolayısıyla bu sektörlerde çalışanların işsiz kalmasıyla yapısal işsizliğin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Güney, 2009: 138).

Hem yapısal işsizlik hem de friksiyonel işsizlik ekonomideki uyuşmadan kaynaklanmaktadır. İşgücü arzında ve talebinde kısa süreli bir uyuşmazlık söz konusu ise friksiyonel işsizlik söz konusu iken bu uyuşmazlık uzun süre devam ederse artık ekonominin ana yapısından kaynaklanır bu durumda da yapısal işsizlik meydana gelir. Aslında uzun dönemli friksiyonel işsizliğe yapısal işsizlik denir. Sermaye yetersizliğinin olduğu az gelişmiş ülkelerde yapısal işsizlik daha fazla görülmektedir. Sermayeyi artırmak ve bunu ekonomiye entegre etmek zaman alacağından az gelişmiş ülkelerde sıklıkla görülen yapısal işsizliğin çözülmesi de uzun süre gerektirmektedir. Eğer ki sermayeyi artırıp aynı zamanda yatırımları artırarak ekonomide yeni iş kolları yarattırsak ekonomide yapısal işsizliği biraz da olsa önlemiş oluruz (Doğan, 2012: 24).

1.2.2.4. Açık İşsizlik - Gizli İşsizlik

Bireyin çalışma istek ve arzusunda olmasına rağmen mevcut cari ücret düzeyinde piyasada işsiz kalmasına açık işsizlik denir. Burada oluşan işsizlikte kişinin herhangi bir kusuru olmadığı halde ve iradesi dışında ekonominin iç yapısından kaynaklanan kişisel değil ekonomik ve toplumsal sorun söz konusudur (Andaç, 1991: 27). Mevcut bir çalışma ortamı ya da iş olmasına rağmen bireyin üretime herhangi bir katma değerinin olmadığı duruma ise gizli işsizlik denir. Buna ev ekonomisi için çalışanlar, düşük verimle tarım sektöründe çalışanlar ya da kamu kesiminde çalışanlar örnek olarak gösterilebilir (Koray, ve Topçuoğlu, 1995: 92). Görünürde bir çalışma mevcut iken ekonomik olarak herhangi bir katma değer olmadığı durumu anlatan gizli işsizlik, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde sıklıkla görülmektedir. Gizli işsizlik şu şekilde görülebilir; işgücünün ve teknolojinin aynı kaldığı durumda çalıştığı sanılan iş alanından bireyin çekilmesine ya da çıkarılmasına rağmen üretimde hiçbir değişme olmuyorsa orada gizli işsizlik vardır (Bozdağlıoğlu, 2008: 50). Bireyin bir işi ya da mesleği olduğu halde kendi veriminin altında ya da verimsiz bir şekilde üretimde ise gizli işsizlik vardır. Yani kimin verimsiz olduğunun üretimden çıkarılmadan tam olarak tespit edilemediği duruma denir.

Kamu ve tarım sektöründe sıklıkla rastlanan gizli işsizliğin çeşitli nedenleri vardır. Örneğin tarım sektöründe toprakların miras yoluyla bölünmesi veya teknolojik gelişmelerle makineleşmenin yaygınlaşması sonucunda farklı şekillerde gizli işsizlik olur. Kamu sektöründe ise durum verimsizlik ile açıklanabilir. Aslında yapılan işin daha az ve nitelikli memurla yapılması mümkün iken daha fazla ve nitelikli memurun verimsiz bir şekilde çalıştırılması gizli işsizliğe örnek olarak gösterilebilir (Karabulut, 2007a: 10). Ekonomideki yapısal sorundan ya da talep yetersizliğinden değil de organizasyon eksikliğinden kaynaklanan gizli işsizlik; insanların memleketine olan bağlılığı ve vefa borcu gibi sosyal nedenlerden de kaynaklanabilmektedir (Üstünel, 1990: 172-173).

Gizli işsizliğin daha sık görüldüğü az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde bunun nedenleri farklıdır. Az gelişmiş ülkelerde gizli işsizlik ekonominin iç yapısından ve sermayenin yetersiz ve verimsiz kullanılmasından kaynaklanırken; gelişmekte olan

ülkelerde kısa süreli olarak görülen bu problem talep yetersizliğinden kaynaklanmaktadır (Bozdağlıoğlu, 2008: 49-50).

1.2.2.5. İradî İşsizlik - Gayri İradî İşsizlik

Bireyler gelir talebi düşük olduğundan, çalışmayı sevmediklerinden ya da çalıştıklarının manevi tatminini sağlayamadıklarından iradî olarak işsiz kalmayı tercih edebilirler. Yani iradî işsizlik bireysel bir isteğe bağlı olarak ortaya çıkmaktadır (Üstünel, 1990a: 168-169). Bireyin hayatını devam ettirebilecek sosyal bir ücret güvencesinin olması bu kararı almasını daha kolay hale getirir (Dinler, 2003:476). Mevcut ücret düzeyinden memnun kalmayan birey daha iyi bir ücret, daha konforlu bir çalışma ortamı aradığı için bazen de çalışmaya ihtiyacı olmadığını düşündüğünden işsiz kalmayı tercih eder (Doğan, 2012: 29). Kısaca iradî işsizliği tanımlayacak olursak; bireyin mevcut ücret ve çalışma koşullarını beğenmeyerek işten ayrılma durumudur. Bu işsizlik kişinin kendi nedenlerine dayandığı için ekonomideki problemlerin dışında meydana geldiği için “sübjektif işsizlik” olarak da adlandırılır. Klasik iktisatçılar, kişinin beklediği ücret düzeyinin düzeltilince, bu işsizliğin ortadan kalkacağını söyleyerek bu tür işsizliği reddetmişlerdir (Pekin, 2007: 107).

1.2.2.6 Konjonktürel İşsizlik

Konjonktürel işsizlik, ekonomide irade dışı olarak krizler sonucu görülen işsizlik türüdür. Piyasa ekonomilerinde 7-11 yılda tekrar eden konjonktür hareketler sonucunda daha sık görülen konjonktürel işsizlik, ekonominin bu dalgalanmalar sonucu gereğinden fazla daralmasından ya da genişlemesinden doğar. Konjonktürel dalgalanmalara bağlı olarak ekonominin genişleyip daralması sonucunda işsizlik de artıp azalmaktadır (Üstünel, 1990: 170-171). Efektif talebin azalmasının sonucunda görülen konjonktürel işsizlik, “gayri safi milli hâsıla”nın (GSMH) yıllar itibariyle gösterdiği dalgalanmaları gösterir. Üretim miktarındaki azalma ile artık daha az emeğe ihtiyaç olacağından devresel bir işsizlik yaratacaktır. Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde talep yetersizliğinden kaynaklanan bu işsizlik türü kapitalist sistemin bir sonucu olarak irade dışı ortaya çıkmıştır (Karabulut, 2007: 12).

İktisadi hayat her zaman aynı seviyede seyretmeyip bazen dalgalanmalar göstermekte ve bu dalgalanmalar sonucunda bunalım ve duraklama dönemleri

görülmektedir. Konjonktürel işsizliğin en derin yaşandığı iki dünya savaşı arasındaki dönemde ve 1929 yılındaki dünya ekonomik krizi ile çok büyük bir işgücü atıl kalmıştır. Ekonomik krizin derinliğine bağlı olarak bu işsizlik türü yıllarca sürebilmektedir (Eyüboğlu, 2003:15).

J.M.Keynes, ekonomideki dalgalanmaların yaşandığı ve bunun sonucunda talep yetersizliği yaratarak konjonktürel işsizliğe neden olduğunu söylemiştir. Kriz dönemlerinde üretilen malları tüketecek bir toplum olmayacak ve mallar fabrikaların elinde kalacaktır. Mal fazlalığı bir sonraki dönem üretimde azalış yaratacak bu yüzden firmalar işçileri işten çıkaracaktır. Kriz dönemi derinleştikçe işten çıkarılan işgücü artacaktır. Ancak kriz bittikten sonra ekonomi yavaş yavaş normal seyrine dönmeye başladıkça işsizlik de azalacaktır. Konjonktürel işsizliğe devletin ekonomideki dalgalanmalara zamanında ve doğru yaptığı çeşitli politikalar ile müdahale edilerek yapısal ya da teknolojik işsizlik kadar uzun sürmeyecektir (Pekin, 2007: 106).

1.2.2.7. Mevsimsel İşsizlik

Kötü hava koşulları ile mevsimsel değişimler nedeniyle oluşan işsizlik türüne “mevsimlik işsizlik” denir. Sermaye yoğun üretim yapan gelişmiş ülkelerde mevsimsel değişimlere bağlı olarak sanayi üretimindeki mallara olan talep değişikliğinden kaynaklanır (Karabulut, 2007: 11). Mevsim değişikliklerinin ekonomide yarattığı değişimler genellikle tarım, turizm ve inşaat sektöründe görülür. Örneğin; yaz turizminin yapıldığı bölgelerde sezon başlangıcı ile işgücü talebinde ciddi oranda bir artış olurken sezonun kapanması ile işgücünde düşüşler yaşanır. Nisan-Eylül aylarında hasat dönemlerinin yaşandığı tarım sektöründe mevsimsel olarak çalıştırılan emeğe bağlı üretim artarken dönem bittiğinde işgücü azalışı yaşanır. Yeni bir inşaat projesi nedeniyle artan işgücü talebi iş bittikten sonra işsizlik yaşanır (Tekkulak, ,2017: 10). Sonuç olarak inşaat, tarım ve turizm sektöründe yoğun olarak görülen mevsimsel işsizliğin iklim yapısı ve coğrafi faktörlere bağlı olarak ortaya çıktığını bu yüzden alınacak önlemlerin anı kurtarmak adına kısa süreli çözüm önerileri olacaktır (Doğan.2012: 26).

Tarım sektöründeki istihdamın ve geçim kaynağı olarak çalışan nüfusun makineleşme ile azaldığı ve coğrafi etkilerin daha az hissedildiği, seracılığın yaygınlaştığı gelişmiş ülkelerde mevsimsel işsizlik önemini kaybetmiştir. Turizm

sektörü ise yaz ve kış turizmi olarak şekillendiği için ya da inşaat sektöründeki faaliyetlerin de artık kış aylarında yapılmaya elverişli hale gelmesi ile iklim şartları ve coğrafi etkinin ekonomideki etkileri azaltılmıştır (Tatar, 2006: 8-9). Ama gelişmekte olan ülkeler için aynı durum söz konusu değildir. Orada hala geçim kaynağının tarım olması ve nüfusun büyük çoğunluğunun tarım sektöründe istihdam ediliyor olması ekonomi için önemli bir sorun teşkil etmektedir. Tarıma dayalı ekonomilerde mevsimsel değişimlere karşı savunmasız olan az gelişmiş ve gelişme olan ülkelerde mal arzındaki değişimler mevsim işsizliğe neden olmaktadır (Karabulut, 2007, 11).

Bu tür işsizliği azaltmak ve tarımın hava koşullarına duyarlılığını azaltmak için seracılık faaliyetleri geliştirilmeli, tarım ürünleri çeşitleri artırılmalı, çiftçiye destek kredisi verilmeli, kooperatifçilik faaliyetleri desteklenmeli, köylerde tarım dışı kollar yaratılmalı, turizm sektöründe reklam ve tanıtımlar artırılmalı gibi önlemler alınarak mevsimsel olarak atıl kalan işgücü çalıştırılmalıdır (Tatar, 2006: 9).

1.3. GENÇ VE GENÇ İŞGÜCÜ KAVRAMLARI

1.3.1. Genç Kavramı

Türk Dil Kurumu sözlüğünde yaptığı tanıma göre gençlik, “genç olma durumu, ihtiyarlık karşıtı, insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi” olarak tanımlanır (Türk Dil Kurumu, 1988: 597). Genç kavramı ülkelerin gelişmişlik düzeyine, sosyolojik, kültürel ve hukuki tanımına göre sınırları net olarak belirlenemeyen bir kavramdır. Genç nüfusun yaş aralığının belirlenmesinde alt sınır olarak zorunlu eğitimin sona erdiği yaş, üst sınırı ise ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir (Gündoğan, 1999: 65).

Gençler Aristo'ya göre tutku ve isteklerine göre şekil alan ve bunun önündeki engelleri kaldırmak için her şeyi yapabilecek, parayı değil başarıyı önemseyen ve isteklerini gerçekleştirmek için çabucak eyleme geçen iyilikseverlere denir. Ona göre gençler hemen güvenip bağlanabilirler, çünkü henüz toy ve deneyimsiz oldukları için kötülük tanımamışlar, aldatılmamışlardır. Hayata dair zorluk yaşamayan gençler gerçek hayatın dışında yüksek ideallere sahiplerdir. Aristo'nun tanımladığı gençler piyasa ekonomisine ve iş hayatına girdiklerinde büyük bir hayal kırıklığı yaşamakta ve adapte olmakta zorlanmaktadırlar. Hayallerindeki dünya ile gerçek dünya arasındaki derinlik

ise ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre aradaki fark daha da artmaktadır (Taş ve Bilen, 2014: 53). Gençlerin ilkel çağlardan bu yana yetişkin olduklarına ikna çabaları olmuştur. Örneğin, Amerikan gençleri uzun palto giymesi, genç kızların çocuk yaşta evlendirilmeleri vs. yetişkinliğe bir adım olarak bakmışlardır. Oysa az gelişmiş ülkelerde çalışmak ya da iş, yetişkinlik göstergesi değildir. Buralarda gençler çok küçük yaşlarda mecburi olarak okulu terk edip vasıfsız işçi olarak çalışmaktadır. Kişisel gelişim ve eğitimini tamamlayamamış gençler iş dünyasında yeterince değer verilmediğini görerek ve iş değiştirerek kendisi için doğru olacağını düşündüğü mesleği bulacağına inanacaktır. Gençler arasında tesadüfi olarak yaygınlaşan iş değiştirme mevzusu işveren için olumsuz bir durum olacaktır. O yüzden modern toplumlarda sadece yetişkinler için iş fırsatları yaratılmaktadır.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü(UNESCO)'nun yaptığı genç tanımında ise, öğrencilik ve öğrenim hayatı devam eden, hayatını idame ettirmek gibi bir kaygı taşımayan ve kendi mülkü olmayan ve aynı zamanda toplumun en dinamik kesimidir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nun 138 sayılı sözleşmesine göre, 15-24 yaş aralığında çalışanlara “genç işgücü” denir (Ata, 2007: 113).

1.3.2. Genç İşsizlik

Küreselleşme ile her ekonominin karşılaştığı sorunların başında gelen işsizlik genç nüfusu da etkilemektedir. 1980’li yıllarda hız kazanan teknolojik gelişmeler üretim sistemlerinde köklü değişiklikler yaratmış ve işgücünün bu sisteme ayak uydurması belli bir zaman gerektirdiğinden işsizlik ciddi bir küresel sorun haline gelmiştir. Bir dönem uygulanan nüfus politikaları ile dünyada artan nüfusu iş ve istihdam politikaları yakalayamamıştır (Güney, 2010: 239). 15-24 yaş aralığındaki nüfus ILO ve benzeri birçok kuruluş tarafından genç nüfus olarak kabul edilmektedir. Nüfus içerisinde dinamik ve aktif nüfusun ekonomide atıl kalmış ve genç işsizlik küresel bir ekonomik sorun haline gelmiştir (Çetinkaya, 2010: 46). Kalkınma aşamasında ülkedeki genç nüfus oranı dinamik ve yaratıcı kesimi oluşturduğundan ülkenin büyüme sürecine ayrıca diğer ülkelere nazaran olumlu katkı sağlayacaktır. Ülkedeki nüfus içinde genç nüfusun fazla olmasının olumlu ve olumsuz taraflarını belirleyecek olursak; genç nüfusun fazla olması üretimin artışını sağlar, bunun yanı sıra genç nüfus tüketmeye ve talep etmeye daha meyilli olduğundan, bu ekonominin üretim ayağını da olumlu şekilde etkileyecektir.

Genç ve dinamik bir beyne sahip olan nüfus çağın gerisinde kalmayacak aksine teknolojik yeniliklere daha yatkın olacaktır. Bunların aksine olumsuz yanları ise; genç nüfus tüketmeye meyilli olduğundan tasarruf düşecektir. Okuyan ve nitelikli olan genç nüfus için yeni iş kolları yaratmak zor olacağından işsizlik artacaktır, milli gelirden azalma olacaktır (Günaydın ve Çetin, 2015: 18). Tüm bunların yanı sıra gençliğin kendi içinde alt kategorileri mevcuttur; kır-kent gençliği, çalışan-işsiz gençlik, okuyan-okumayan gençlik vs. (Murat, 1995: 176).

Avrupa Birliği İstatistik Ofisi'nde (Eurostat), 15-24 yaş aralığındaki nüfusu genç nüfus olarak kabul etmekte ayrıca yayınladığı tüm istatistik, kaynak ve araştırmalarda bu yaş aralığını baz almaktadır (Çetin, 2014: 22). Çocuk ve genç işçi kavramları, Türk İş Hukuku'nun 2003 tarihli 4857 Sayılı İş kanunu kapsamında Çalıştırma Yaşı ve Çocukları Çalıştırma Yasak'ının 71. Maddesinde ve 2004 tarihli Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılması Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 4.maddesinde bahsedilmektedir. Çocuk ve genç işçiler için Türk İş Hukuku'nda kapsamlı olarak anlatılan tek yasa düzenlemesi olmamasına rağmen, burada bahsi geçen 15 yaşını tamamlayan 18 yaşını doldurmamış kişiye genç işçi denirken; 14 yaşını bitirmiş 15 yaşını doldurmamış ve ilköğretimini tamamlamamış kişiye ise çocuk işçi denilmektedir. Genel olarak ILO'nun, OECD'nin, BM'nin ve TÜİK'in 15-24 yaş aralığında çalışma isteği ve arzusunda olup da asgari ücret düzeyinde çalışmaya razı kişileri genç işgücü olarak tanımlamaktadır (Çetin, 2014: 23). Çerçevesi net bir şekilde belirlenemeyen kültürel, sosyolojik, psikolojik ve hukuki koşullara göre ülkeden ülkeye farklılık gösteren genç kavramı yaş faktörüne göre incelendiğinde genelde alt ve üst sınırdaki farklılıklar gösterecektir.

Bu tanımın sınırı oldukça net olmasına rağmen bazı noktalarda ikilem yaratabilmektedir; Öğrencilerin işgücü piyasasına alınması ve işsiz kabul edilmesi ülkeler arasında farklılık göstermektedir. Örneğin; Norveç'te okuyan kesim aktif olarak iş arayanlara dâhil edilirken, Türkiye'de öğrenciler bu sınıfın dışında bırakılmaktadır. Bir başka ikilemin olduğu konu ise haftalık çalışma saatleridir. Ülkelere göre farklılık gösteren çalışma saatleri kısa ve uzun dönemli işsizlik konusunda anlaşmaya varılamayan bir diğer konudur. Cesareti kırılan işsizler iş aramayı bırakırlar çünkü onlara maddi ve manevi olarak tatmin sağlayacak bir iş olacağına dair ümitleri yoktur. İşsizlik tanımında yapılan çalışma isteği ve arzusunda olup iş arayanların dışında kalan

bu kesimin hangi sınıfa dâhil edileceği de bir sorunsalı oluşturmaktadır. İş aramayı bırakan cesareti kırılmış işsizler iş bulduklarında istihdam sınıfına dâhil edilecekler fakat daha önce işsiz grubunda yer almadıklarından ölçümlerde hata yaptıracaktır (Çetin, 2014: 23).

Teorik olarak genç işsizliği açıklayan iktisadi yaklaşımlar, ilk olarak geleneksel yaklaşım olarak bilinen neoklasik yaklaşımın hâkim olduğu geleneksel yaklaşımlar daha sonra Keynes ve sonrası yaklaşımları da yeni yaklaşımlar olmak üzere iki grupta bahsedilmektedir. İlk olarak geleneksel yaklaşımda işlerin bulunabilirliğinin az olması ile ilgilidir. İşgücü piyasasında yeni iş kollarının yetersiz olması, gençlerin iş bulmasını zorlaştıran faktörlerden biridir. Yeni yaklaşım ise, işsizliğe neden olan temel faktörü işgücü piyasasında meydana gelen dalgalanmaları yani istikrarsızlıkları göstermektedir. Bu sebepte dolayı genç işsizliği azaltmak için geleneksel yaklaşımın çözüm önerisi olan yeni iş kollarının yaratılması fikrini reddeder. Geleneksel yaklaşımlardan neoklasik yaklaşımda, emek arzı ve emek talebi eğrilerinin kesiştiği nokta, hem ücret miktarını hem de ekonominin istihdam düzeyini belirlemekte iken, emek arz ve talebini belirleyen faktörler birbirinden farklıdır (İzgi, 2012, 298-299).

Yapılan araştırmalar gösteriyor ki genç işsizlik problemi sadece gelişmekte olan ülkelerde değil sanayileşmiş birçok ülkede çözülmesi gereken birincil ekonomik sorunlardan biridir. Gençlerin yetişkinlere göre daha fazla risk teşkil ettiği işsizlik sorununun temel nedeni ise gençlerin kariyer planlamasını yaparken hem plansız hem de gerçekten uzak olmasıdır. Çünkü işgücü piyasasına ilk kez giren ve ilk iş deneyimi yaşayan gencin yetişkine oranla kendini kanıtlaması ve burada tutunması oldukça zor bir süreçtir (Murat ve Şahin, 2011: 12). Çağımızdaki gençlerin okuma oranı yüksek olmakla birlikte kendi donanımları ile piyasanın beklediği emek talebinin birbiri ile uyumlu olması ve gençlere yönelik daha nitelikli iş kollarının yaratılması gerekmektedir. Fakat piyasada istediği koşulları bulamayan genç işsiz kalmakta ve iş arama cesaretleri kırılmakta sonuç olarak birey hem maddi hem psikolojik ve toplumsal olarak zarar görmektedir. Zamanla piyasadaki duruma alışan genç niteliklerinin ve beklentisinin altında asgari ücret düzeyinde çalışmaya razı olmaktadır (Işıkoğlu, 2013: 18). Karataş'a göre çalışmak ya da bir işe sahip olmak, bireyin kişiliğinin geliştirmede, toplumsal statü ve kimlik edinmede, manevi tatmin sağlayarak kariyer planlaması yapmada oldukça önemlidir. Toplumsal olarak bir yer edinmek ve kendini güvende

hissedebilmek için çalışmak, bireyin temel ihtiyaçlarından biri haline gelmiştir (Karataş, 1996: 16-17).

15-24 yaş aralığında çalışma istek ve gücünde olup uygun bir iş bulamayan genç işsizliği oluşumu, nedenleri, sonuçları ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre farklılık gösterse de gerek gelişmiş gerekse de gelişmekte olan ekonomilerde çözülmesi gereken en önemli sorundur. Genç işsizliğinin ortaya çıkmasında birçok faktör vardır; küreselleşme, bilgi ve iletişim çağının getirdiği değişimler, işgücü piyasasının kendi iç dinamiklerinin yarattığı sorunlar bunlardan bazılarıdır (Karabıyık, 2009: 300). Genç işsizliğe neden olan faktörler makro ve mikro düzeydedir. Makro nedenler ekonominin iç dinamikleri olan ekonomik krizler ve durgunluk, nüfus içindeki genç oranı yani demografik faktörler, gençlere uygulanan düşük ücret politikaları, toplam talebin yetersiz kalması, eğitim politikalarının eksikliği gibi birçok neden sayılabilir. Genç işsizliğin mikro nedenleri ise eğitilmiş ve kalifiye gençlere özgü piyanın yetersiz kalması, gençlerin çalışmaya bakış açıları, gençlerin işgücü piyasasına ilk kez giriyor olmaları, engellilik ve etnik köken gibi nedenler vardır (Murat ve Şahin, 2011: 21).

Uluslararası tanımlamada NEET, “ne eğitimde, ne istihdamda, ne de yetiştirmede” Türkçe olarak (NEİY) şeklinde çevrilen bu kavram klasik işsizlik, istihdam oranı gibi göstergelerin yanı sıra gençlerin istihdam ve işsizlik oranları ile ilgili daha net bilgiler vermektedir. İşsizlik ve istihdam birçok uluslararası kuruluş tarafından tanımlanmış ve değerlendirilmesi yapılan tanımlar olmasına rağmen NEET kavramı uluslararası standartlarda net bir tanımı bulunmamaktadır. ILO, Eurostat ve diğer uluslararası kuruluşların genel tanımında “toplam nüfus içerisinde belli bir yaş aralığında ve belli bir cinsiyet grubunda olan, istihdamda, eğitimde ya da beceri artırımı faaliyetlerinde bulunmayan” şeklinde ifade edilmektedir (Şahin ve Yörübulut, 2017: 220-238). Ülkelerin genç işsizlik profilini ve performansını ölçmek için hesaplanan istihdam oranı ve işsizlik oranı gibi klasik göstergeler sadece aktif nüfusu ele aldığından gerçekte olan genç işsizliğin gerçek boyutlarını göstermek için yetersiz kalmaktadır. Eğitim hayatını yeni tamamlamış gençlerin işgücü piyasasını atılmak için iş arama sürecindeki durumlarının işgücü piyasası göstergelerinde hangi gruba ait oldukları belirlenemediğinden sağlıklı bir ölçüm yapılamamaktadır. Bu gruptaki gençler bakıldığında ne istihdamda, ne eğitimde ne de yetiştirmede bulunmaktadır. Vanttaja ve Jarvinen ne eğitimde, ne istihdamda ne de yetiştirmede bulunan NEİY olarak

adlandırılan bu gençler toplumsal ve ekonomik olarak kimlik edinemediklerinden dışlanma tehlikesi altındadır. Bu grupta yer alan gençlerin hangi gruba alınacağı bir belirsizlik yaratacak ve uygulanan politikalar gerçek sorunun gözden kaçmasına sebep olacaktır. NEET olmak sadece kişiyi psikolojik olarak etkilemekle kalmayacak toplumsal ve ekonomik olarak ciddi problemler yaracaktır. Gencin gelecekle ilgili beklentisinin süre uzadıkça olumsuz şekillenmesi suça teşvik etmesine, psikolojik ve bedensel sağlık sorunlarının artmasına gibi çok geniş yelpazede sorun olmasına sebebiyet verecektir (Kılıç, 2014: 123).

Temel eğitimini tamamlamış ne istihdam da ne de eğitimde grubundaki gençler eğitim politikası belirleyiciler için iş hayatına geçtikleri düşünülmekte ve göz ardı edilmektedir. Eğitimini tamamlamış ve iş arama sürecine başlamış olan bu gençlerin işgücü piyasasına girişleri zaman almaktadır. Bu gruptaki gençlerin istihdam politikası belirleyicileri için ise yeni mezun genç durumunda olduklarından ilgi alanı dışında tutulmaktadır. Her iki politika belirleyici için durumun ciddiyeti göz ardı edilmekte bu durum NEET grubunda yer alan gençlerin sorununu derinleştirmektedir. Aslında bu gruptaki gençler yetişkin hayatına geçişte bir adaptasyon sorunu ile karşılaşmakta ve aynı zamanda yaşlı nüfusun verimsizliğini de üstlenmek durumunda kalmaktadır. Piyasadaki en küçük dalgalanma ya da krizden ilk etkilenen kesimdir (Kılıç, 2014: 123).

1.3.3. Genç İşsizliğin Genel Nedenleri

İktisat literatüründe genç işsizliğin nedenleri araştırılırken birçok farklı görüş ortaya atılmıştır. Bu nedenler makro ve mikro nedenler olarak ayrı ayrı sınıflandırılarak açıklanacaktır.

Tablo 1.1: Genç İşsizliğinin Temel Nedenleri

GENÇ İŞSİZLİĞİN YÜKSEK OLMASININ NEDENLERİ	TALEP YÖNLÜ	ARZ YÖNLÜ
Mevcut İşler	Ekonomi, gençlere yönelik iş olasılığını azaltmaktadır	Farklı yönlerden düşük seviyeli kabul edilen ve bu nedenle tercih edilmeyen çok sayıda işin boş olması
Ücretler	Asgari ücretler ve diğer katı düzenlemeler nedeniyle düşük düzeyli işlerin sayısında azalma olur	Gençlerin rasyonel olmayan ücret talepleri bulunmaktadır.
Mobilite	Yüksek işsizlik oranının temelinde kısa dönemli geçici işler bulunmaktadır.	Genç işçiler yüksek bir mobiliteye sahiptir.
Tavırlar	Gençler geleceği olan bir iş arzu ederler İşveren ayrımcılığı genç işgücü talebini azaltır.	Cari ücret düzeyinde gençler boş zamanı tercih eder.
Nitelikler	Nitelikler çalışılırken kazanılır.	Gençlerde eğitim ve tecrübe eksikliği vardır.
Genç Nüfusun Hızlı Artışı	İş piyasası gençler için birçok yeni iş üretir.	Genç işsizliğin nedeni genç nüfusun hızla artmasıdır.

Kaynak: Gündoğan, 1999: 68

Tablo 1.1'e göre genç işsizliği etkileyen faktörlerin arz ve talep yönlü dayanağı vardır. İşsizliğin nedenleri açısından bakıldığında yetişkinlere nazaran daha fazla risk altında olan genç nüfusu arz yönüyle etkileyen birçok faktör vardır. Genç işsizliğin nedenlerinden arz yönlü etkiler makroekonomik etkiler nedeniyle geçici olarak yapılan çözümler etkili olmayabilir. Talep yanlı nedenler ise ekonomideki dalgalanmalardan, piyasada oluşan değişimlerden, asgari ücret uygulamaları ile eğitim durumunun ortak bir noktada buluşmamasından ve ekonomik büyüme ve gelişmelerin adaptasyonunun zaman almasından kaynaklanmaktadır. Arz yanlı nedenler ise ekonomideki değişimlerden ziyade genç bireylerin istekleri ile işgücü piyasasının dengede olmamasından ve işgücü olanakları ile nüfusun birbirini tamamlamamasından kaynaklanmaktadır.

1.3.3.1. Makro Nedenler

Toplam Talep Yetersizlikleri

Yapılan araştırmalara göre toplam talep miktarındaki düşüş ya da yükselişten gençler yetişkinlere göre daha fazla duyarlıdır. Bunun nedeni ise istihdam piyasasının iç yapısındaki özelliklerden kaynaklanmaktadır. İşveren açısından değerlendirildiğinde

gençleri işten çıkarmanın maliyeti daha düşük olduğundan gençleri işten çıkarmak daha kolay ve avantajlıdır. Bir başka açıdan bakıldığında ise gençlerin tecrübesiz olması ve iş eğitim maliyetlerinin daha düşük olması gençleri işten çıkarmak daha kolay olmaktadır. Gençler açısından bakıldığında ise gençlerin henüz bir sorumluluk altına girdiklerini hissetmediklerinden, gençler yetişkinlere kıyasla kendi istek ve iradeleri ile işten ayrılma olasılıkları daha fazladır (Buluttekin, 2008: 148).

Toplam talepte meydana gelen değişimler gençleri etkilemekte; toplam talepte meydana gelen azalma ile ekonomide durgunluk yaşanacak ve bunun sonucunda işgücü talebini azaltacak ve bu azalma hem gençleri hem yetişkinleri olumsuz etkileyecektir. Yapılan araştırmalar talep daralmasının gençleri yetişkinlere nazaran daha çok etkisi altına aldığını göstermektedir (Murat ve Şahin, 2011: 35). İşgücü talebinin azalması ile genç işgücü istihdam olanakları da daralacak ve genç işsizlik daha da derinleşecektir. Ekonomik kriz dönemlerinde bireylerin harcamalarında azalma meydana gelecek ve bunun sonucunda işletmeler azalan talep karşısında arzı da azaltacaklardır. Daha az üretim daha az işçi çalıştırma ile olacağından işletmeler maliyetleri azaltmak adına daha az işçi çalıştıracaklardır. Hatta bazen ekonomik kriz çok derin yaşanmakta işletmeler de bu durumla başa çıkmak adına üretimi tamamen durdurma noktasına gelmektedir. Bu durumda toplam talepte ciddi bir daralma yaşanmakta ve genç işsizlik oranı artmaktadır.

Gençleri yetişkinlere nazaran daha çok etkileyen toplam talepteki daralma; genç nüfusun fazla olması ve genç işgücü piyasasının istihdam olanaklarının yetersiz olması ile bu durumu daha da tetiklemektedir. İşgücü piyasasındaki aksaklıklar gençleri hem maddi hem de psikolojik olarak yıpratmakla birlikte işveren için arz etmekte yetersiz kalmakta işçi için ise talep etmekte yetersiz kalmaktadır (Çoban, 2017: 29).

Ekonomik Durgunluk ve Krizler

Ekonomik krizlerin yaşandığı dönemler ve krizler de genç işsizliğin oluşumunda bir faktör olarak gösterilir. Ekonomik kriz tanımlamasının literatürde tam olarak denk gelen bir tanımı olmasa da ekonomide iki dönem art arda yaşanan gerilemeye ekonomik durgunluk denirken ekonomik durgunluğun bir seyir halinde devam etmesine de genel anlamıyla ekonomik kriz denilmektedir. Teorik olarak ekonomik krizin bir açıklamasını yapmak gerekirse, bir ülkedeki ekonomiden ve toplumsal yapıdan kaynaklanan bozulmalar şeklinde tanımlanır. Ekonomik krizin oluşmasında bir neden olabileceği gibi

birçok faktörün bir araya gelmesiyle de kriz meydana gelebilmektedir (Murat ve Şahin, 2011: 12.).

Ekonomik kriz dönemlerinde işgücü talebinde ciddi bir azalma meydana gelir ve tecrübesiz genç nüfus bundan çok fazla etkilenmektedir. Ekonomik daralma ve durgunluk dönemlerinde bireyler birden fazla işsizlik süreci ile karşı karşıya kalmaktadır. Ayrıca her işsizlik ve iş arama süreci bir önceki dönemde daha uzun sürmektedir. Durgunluk ve kriz dönemlerinde firmalar kar etmedikleri için zarar etmemek adına işçi alımını durdurur hatta çalışan işçi sayısında da azaltma yoluna giderek krizi yönetmeye ve ayakta kalmaya çalışır. Bu süreçte gençler işveren açısından daha kolay işten çıkarılırlar. Bunun sebebi ise “son giren ilk çıkar” mantığından hareketle ona ödeyeceği kıdem tazminatı ve diğer maliyetlerin azlığı sebebiyledir (ILO, 2004: 19).

Ekonomik durgunluğun uzun süre devam etmesiyle kriz meydana gelmekte ve bu durum gençlerin işsiz kalma sürelerini de uzattığı için genç nüfusu karamsarlığa itmektedir. Piyasa ekonomisinin işlerliğinin devam ettiği ülkelerde bir ekonominin ayakta kalabilmesinin ilk ayağı işveren ya da girişimcinin kar marjının olmasına bağlıdır. Kriz dönemlerinde talepte yaşanan daralma sebebiyle işletmeler zarar etmeye başlamakta ve üretimi durdurma kararı almadan önce ilk olarak maliyetleri azaltarak ekonomide ayakta kalmaya çalışmaktadır. Maliyet azalışı ya da piyasadan çekilmek yani üretime son verme kararı bir nevi istihdamın azalması yani insanların işine son vermek anlamına gelmektedir. İşsiz kalan birey sayısındaki artış ile birlikte ekonomideki durgunluk nedeniyle yaşanan talep daralması daha kronik bir hale gelerek krize sürüklenmektedir. Tüm bunların yanında işverenlerin maliyet azalışı sebebiyle işten çıkarmaların yayılması ile işi olan bireyler bile işten çıkarılma korkusu ve parasal olarak sıkıntıya düşme endişesinden dolayı harcamalarında azalmaya gidecekler ve bu efektif talebin oluşmasına sebep olacaktır.

Demografik Yapı

Ülkelerde oluşan genç nüfusu etkileyen genç işsizliğe sebep olan faktörlerden biri de ülkelerin demografik yapısıdır. Demografik yapı faktöründe ise; genç-yetişkin işgücü ayrımı, genç kadın ve genç erkek olarak cinsiyet ayrımı ve göç olgusu alt planda olmaktadır. Genel olarak değerlendirme yapıldığında genç kadınlar erkeklere kıyasla

daha zor iş bulabilmektedir, genç ve aktif nüfusu yoğun olan ülkelerde gençlerin çalışabileceği iş alanları daha kısıtlıdır ve kırsal kesimden kente olan göçler sebebiyle genç kitle daha fazla işsizlik problemi yaşamaktadır.

Dünya genelindeki ülkelerde demografik sebeplerle görülen işsizlik olgusunda; cinsiyet ayrımcılığı, genç ve yetişkin işgücü ayrımı ve göç durumu gibi nedenler ön plana çıkmaktadır. Çoğu ülkede genç kızlar erkeklere göre daha az iş bulabilmekte, genç nüfusu fazla olan ülkelerde gençler daha az iş imkânına sahip olabilmekte ve özellikle köyden kente göç durumunun daha fazla yaşandığı ülkelerde genç nüfus nitelik eksikliği nedeniyle yüksek derece işsizlikle karşılaşabilmektedir.

Ülkelerin kalkınma ve gelişme aşamasına geçebilmesinde genç, dinamik nüfusun payı ile ülke ekonomisinin itici gücü olabilmesi açısından oldukça önemlidir. Çünkü genç nüfus, öğrenmeye açık ve yaratıcı fikirleri ile ekonomide bir devrim yaratabilecek güce sahiptir. Genç nüfus aslında ekonomik büyümenin pozitif ve gelir yaratan ayağını oluşturmaktadır. Ceteris paribus durumunda yani ekonomideki diğer tüm her şey sabitken ülkedeki genç nüfus oranı kadar ülkelerin avantajı vardır. Fakat bu avantajdan yararlanabilmek için ülkelerin gençleri istihdam edecek iş kolları yaratması gerekmektedir (Günaydın ve Çetin, 2015: 18).

Genç işsizliğe neden olan faktörlerden biri olan demografik yapı içinde gençlerin yaşı da etkilemektedir. İşveren açısından değerlendirildiğinde eğitim düzeyi düşük vasıfsız eleman konumunda olan gençler ilk olarak tercih edilmezler. Eğitim düzeyi yüksek ve kendini mesleki olarak bilgi ve donanıma getirmiş olan gençler ise kendilerini maddi ve manevi tatmin sağlayacak bir iş bulana kadar işsiz kalmayı tercih etmektedir. Buradan çıkan sonuca göre vasıfsız ve eğitimsiz gençler işveren için beğenilmediğinden, eğitilmiş ve donanımlı gençler kendilerine uygun iş bulamadıklarından piyasada işsiz kalabilmektedir. Geleneksel yapının hâkim olduğu ve ataerkil toplum olarak yetişen ülkelerde genç kızların genç erkeklere oranla daha zor iş bulabildikleri çünkü piyasada kendilerini kabul ettirmenin çok daha zor olduğu bilimsel olarak yapılan araştırmalarda görülmüştür. Buradan çıkan sonuca göre demografik yapı içerisinde genç işsizliğe sebep olan bir başka faktör ise cinsiyetçi yapı olarak hareket eden piyasalardır (Murat ve Şahin, 2011: 35). Oysa ataerkil bir toplum olmasına rağmen bu durumun yıkıldığı dönemler olmuştur. Örneğin 2.dünya savaşı sebebiyle erkek nüfus

oranında ciddi bir düşüş yaşanmış ve ülke nüfusunu artırmak adına ülkeler hızlı nüfus artırıcı politikalar ile doğum oranlarında artış yolları aramışlardır. Bu dönemde kadın nüfusun erkek nüfusa oranla daha fazla olması ile ev kadınları da ekonomiye katılmak durumunda kalmışlardır. Ama bu sürecin olumsuz tarafı ise kadınların çok düşük ücretlerle çalışmayı kabul etmesinden dolayı işverenler bu dönemde genç işgücü talebinde bir azalma olmuştur. İşveren için daha az maliyetli olmaları, gençlere kıyasla daha disiplinli ve özverili çalışmaları nedeniyle bu dönemde olgun olan genç kadın ve anneler genç işgücünden daha fazla tercih edilmişlerdir (Gündoğan, 1999: 70).

Genç nüfusun demografik boyutları ile işsizlik oranı arasındaki doğru yönlü ilişkiyi orta koyan araştırmalar göstermektedir ki Korenman ve Neumark'ın 15 OECD ülkesini baz alarak yaptığı incelemede, bu iki değişken arasındaki elastikiyet %0,5 olarak tespit edilmiştir. Örneğin, genç nüfusun %10'luk bir artışı genç işsizlik üzerinde %5'lik bir artışa sebep olacak, işsizlik oranı olarak bir değerlendirme yapıldığında ise bu iki değişken arasındaki oran ise %1 artış şeklinde meydana gelecektir. Demografik yapının kendi içerisinde değerlendirme yapıldığında genç kadın nüfusun erkek nüfusa kıyasla daha dezavantajlı durumdadır. İşverenler kadınları işe alırken arka planda birçok faktörü olumsuz olarak değerlendirir. Kadına yüklenen toplumsal görevler, anneliği, doğum yapma olasılığı, ataerkil toplum olmanın gerekleri gibi bu faktörlerden birkaç tanesidir. Dolayısıyla bu ve buna benzer sebeplerden dolayı genç kadınların genç erkeklere kıyasla iş bulabilme ve sonrasında o işte tutunabilme olasılıkları daha düşük olduğundan işsizlik oranları da daha yüksek düzeylerde seyretmektedir (Işıkoğlu, 2013: 24).

Eğitim Sisteminin Yetersizliği

Küreselleşme ve teknolojik gelişmelerin artması, okullaşma oranını da artırmış ve yaşadığımız çağda genç bireylerin eğitimleri, yetenekleri ve aradığı kriterler ile işgücü piyasası birbiri ile örtüşmemektedir. Belli bir dengeyi yakalayamayan bu durum işsizlik sorununu gündeme getirmektedir. Bu işsizlik sorunu teknik ve teknik olmayan yetenekleri de içinde barındırmaktadır. İşveren açısından değerlendirme yapılacak olursa bir genci işe alırken eğitim seviyesi teknik bilgisinin yanı sıra liderlik vasfı, sayısal zekâsı, pratikliği, takım çalışmasına elverişli olması gibi teknik olmayan birçok faktörü de değerlendirmektedir. İşverenin aradığı kriterlere sahip olamayan gençler

piyasadaki iş arama süreleri uzamaktadır. Bu yüzden piyasa koşullarında bir gencin iş bulabilmesi için sadece teknik ve teorik bilgi yeterli olamamaktadır. Aranılan işgücünde eğitim seviyesi kadar liderliği, yaratıcılığı, disiplinli ve özverili çalışması gibi birçok sosyal ve çevresel faktör de etkili olabilmektedir. Bunların yanı sıra yaşadığımız teknoloji çağının gereklerini yerine getirmeli ve öğrenmeye açık olmalıdır (İçli, 2001, 67-70).

İktisadi açıdan eğitim seviyesi değerlendirilecek olursa, işveren açısından bir gence vasıf kazandırmak, onun teknik ve teorik bilgisini artırmak için eğitime yönlendirmek uzun vadeli olarak bir yatırım kararıdır. Üretim sürecindeki diğer yatırım kararları gibi bir gence yatırım yapabilmek için de bugün harcama yapılmalıdır. Girişimci ya da işveren bu yatırım kararını alırken kar-zarar analizi yapacaktır, Bugünkü kuşağa yapılan beşeri sermaye yatırımları ileriki kuşaklar için hem yüksek kazanç hem de yatırım yapmaya yönlendirici iyi bir örnek olacaktır. Eğitime yani beşeri sermayeye yapılan uzun süreli yatırım diğer üretim faktörlerine yapılan yatırım gibi değerlendirilmelidir. Beşeri sermayeye yapılan her yatırım gelecek için ülke ekonomisine de katkı sağlamak anlamına gelmektedir (Çetinkaya, 2010: 49-50).

Teknolojik gelişmeler ve ülkeler arasındaki rekabetin artması ile eğitilmiş işgücüne olan talep de artmaktadır. Teknolojinin ekonomiye bu kadar entegre olmamasından önce işgücü piyasasında işgücü arzı ile işgücü talebi belli bir dengede keşşirdi. Ama teknoloji ile beraber artık nitelikli işgücü arandığı için işgücü arz ve talebinin bir dengede buluşması zorlaşacaktır. Bunun sonucunda da vasıfsız genç işgücü miktarı artacaktır. Gençler açısından değerlendirildiğinde eğitim seviyesi düştükçe iş arama süresi artacaktır. Mesleki ve teknik liseden mezun olan ve ara eleman sayılan gençlere yönelik işgücü piyasasında çalışan arayan işverenler ise buradaki talebin daha az olduğunu dile getirmektedir. Üniversite eğitiminin popüleritesinin artması ile gençlerin de işgücü piyasasına yönelik beklentileri artmıştır. Zaten kısıtlı ve yetersiz olan mesleki ve teknik liselerindeki eğitimin bilgi, beceri seviyesinin düşük olduğu ve piyasanın talebiyle doğru orantılı olmadığı aşikârdır. Genç nüfus içerisindeki ara eleman açığı fazladır. Burada önemli olan eğitimin düzeyinden çok eğitimin kalitesi olmalıdır (İzgi,2012: 7)

Ücret Politikaları ve Asgari Ücret Uygulamaları

Asgari ücret; “İşçilerin normal bir çalışma gününde çalışması karşılığında ödenen ve işçinin gıda, sağlık, ulaşım, konut gibi zorunlu ihtiyaçları güncel fiyatlara göre belirlenerek asgari düzeyde karşılayan ücret” olarak tanımlanmaktadır (Korkmaz ve Mahiroğulları, 2007: 90-92).

Genç nüfusun ücret beklentisi ile vasıf uyumsuzluğu genç işsizliğe sebep olan faktörlerden biridir. Genç nüfus okuldan mezun olduktan sonra büyük bir hevesle iş aramaya başlamaktadır ve gençlerin ilk iş deneyimleri bekledikleri gibi olmamaktadır. Bundan dolayı hayata dair tam olarak bir sorumluluk taşımayan gençlerin iş değişikliğine gitmeleri daha kolaydır. Bu süreç işveren açısından değerlendirildiğinde ise tecrübesi ve bilgi birikimi daha fazla olan yetişkin işgücünün işine son vermek ilk iş deneyimi olan ve tecrübesiz genç işgücünün işine son vermektense daha zordur (Seçer, 2006: 81). Genç nüfusun eğitim düzeyi ve teknik nitelikleri ile bunun düzeyinde işverenden bekledikleri maaş arasında bir dengenin olmamasından kaynaklı işsizlik oluşmaktadır. Eğitimini tamamlayan genç nüfusun bu zorlu süreçten sonra hayattan beklentisi yüksek bir şekilde iş arama serüvenine başladığında hayal kırıklığı yaşamaktadır. Ya da geçici süre ile daha iyi bir iş bulabilirim umuduyla o dönem için genel hayati ihtiyaçlarını gidermek için işlere giren gençler, daha iyi bir iş kolu bulduklarında tereddüt etmeden işten çıkabilmektedir. Bu durum da işveren üzerinde olumlu bir etki bırakmamakta gençler için bir önyargı yaratmaktadır. İşveren sonraki süreçte işe alım ve işten çıkarmalarda tercihini daha fazla kıdeme sahip olan ve disiplin sahibi olduğunu düşündüğü yetişkin nüfustan yana kullanmaktadır. İşverenin işten çıkarma işlemlerinde genç nüfusu tercih etmesinin başka bir sebebi ise ilgi mevzuat gereğince kıdemi ve iş tecrübesi yüksek olana ödeyeceği tazminatın kendisine beklenmedik bir maliyet yansıtmasını istemediğinden kısa süreli çalışan genç işçiyi çıkarmak daha az maliyetli olacaktır (Kabaklı ve Gür, 2011: 1-16).

Hem özel hem kamu sektöründe uygulanan asgari ücret politikalarının genç nüfus açısından olumsuz yönleri bulunmaktadır. Ücret politikalarında maaşların yüksek tutulduğu dönemlerde yeni bir işe alım sürecinde genç nüfus yetişkinlere nazaran daha az tercih edilmektedir. Aslında bu uygulamanın amacı, genç nüfusu yetiştirme amacıyla işe alıp zamanla yetişkin nüfusun piyasadan çekilmesidir. Ancak uygulamanın amacı ile

ortaya çıkan sonuç farklılık göstermektedir. Eğitim düzeyi yüksek, dil bilen, nitelikli ve teknik özellikleri ile bazen yetişkinlerden çok daha iyi durumda olan genç bireylerin piyasa içerisinde uygun pozisyon ve şartlarda çalıştırılmadıkları görülmektedir. Dolayısıyla aslında genç işsizliği azaltmaya yönelik olan asgari ücret politikaları çoğunlukla beklenenin tam tersi etki yapar (Murat ve Şahin, 2011: 34-43). Eğitimli genç işsizler kendi niteliklerinin altında ve düşük maaşlarla istihdam edilmektedir. Hatta lise mezunu genç işsizler yükseköğretimli genç işsizler ile aynı koşul ve ücretlerde istihdam edilmektedir. Oysa teoride eğitim seviyesi ve nitelikleri arttıkça işgücü ve ücret koşullarında bir iyileştirme olur. Küreselleşme ile niteliksiz işgücüne olan talep azalmasına rağmen nitelikli genç işsizler işgücü piyasasında beklentilerinin altında istihdam edilmek yerine işsiz kalmayı tercih etmektedir.

1.3.3.2. Mikro Nedenler

Gençlere Özgü Nitelikler ve Eğitimli İşsizler

Yapılan araştırmalara göre birçok ülkenin ekonomik problemlerinden biri olan genç nüfusu etkileyen işsizlik düzeyi yetişkinlere göre fazladır. Gençlerin yetişkinlere göre daha fazla risk altında olması ve ayrıca önlerine çıkan ve çıkacak olan kariyer fırsatlarının belirsiz olması bu durumu açıkça ortaya koymaktadır (Murat ve Şahin,2011a: 33). Ekonomide olan bu yoğun ve belirsiz işsizlik serüveninden çıkmak isteyen gençler günümüz piyasa koşullarının gereklerine göre çözüm yolları bulmaya çalışmaktadırlar. Piyasanın koşullarına ayak uydurabilmek adına gençler işsizliği azaltmak için eğitim düzeylerini yükseltme yoluna gitmektedir.

Çalışma hayatı içinde yer almak, işsizlik kısılcısından kurtulmak isteyen gençler çağın gerekleri ve ekonominin değişimine uygun çeşitli çözüm yolları üretmekte ve buna başvurumaktadırlar. Bilinen ve yaygın olarak kabul edilen yöntemlerin başında eğitime devam ederek işgücünün niteliğini artırmak gelmektedir. Genç işgücü piyasası giderek daha fazla üniversite mezunu gençle karşı karşıyadır. Üniversite bitirmiş, meslek sahibi olmuş genç işgücü piyasasına daha avantajlı konumda başlamaktadır. Ülkemizde, üniversite eğitimi almak isteyen 2 milyondan fazla öğrenci her yıl üniversite giriş sınavına katılmaktadır. Bununla birlikte işsizliğin eğitimi artırma yoluyla kısa vadede çözülemeyeceği anlaşılmaktadır. Zira istatistik veriler üniversite

bitirmiş gençler arasında işsizlik oranının lise mezunu gençlerle paralel olarak diğer kesimlerden yüksek olduğunu göstermektedir.

Gençlerin eğitim düzeylerinin yükselmesi, gelişen çağa ve teknolojiye ayak uyduracak tarzda becerilerini geliştirme yoluyla işgücü piyasalarında yer almaları, refah yaratan, sürdürülebilir ve dünyaya yayılmış adil bir sosyo-ekonomik sistemin kurulması açısından önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir (ILO, 2016: 1). Orta yaş grubunda görülen uzun süren işsizlik gençler dikkate alındığında aynı şekilde değildir. Bununla beraber işsizlik dönemlerinin uzamasının gençlerde kazanılmış becerilerin zayıflamasına ve daha da ileri giderek kaybına neden olduğu belirtilmektedir.

Son yıllarda üniversite mezunu eğitimli genç nüfus içerisinde artış gösteren işsiz vardır. Özellikle sosyal bilimler ve sosyal hizmetler alanında çok fazla işsiz sayısı olmasına rağmen, mezun ve okuyan öğrenci genç nüfus ise anormal derecede çok fazladır. Bunu azaltabilmek için iki şekilde önlem alınabilir. Bunlardan ilki eğitimli işsizlere yönelik iş alanları yaratılıp ücretleri eğitimleri oranında makul seviyeye gelmelidir. İkincisi ise üniversitelerde okuyan öğrenci kontenjanını belirleyen kurumların kontenjan artış hızını kontrol edebilmelidir. Teknoloji çağını yaşadığımız bu dönemde ise ülkemizde bilgisayar gibi alanlarda ise mezun olan genç sayısı ortalamanın altındadır. Buradan hareketle genç işsiz sayısının ise ortalamanın altında olması nedeniyle ileriki dönemlerde bu alanlarda kontenjanların artabileceği sonucu çıkmaktadır (Akgündüz, Aldan, Bağır ve Torun 2017,10).

Gençlerin Çalışma Eğilimleri

Toplumsal olarak yaygın olan bir kaniya göre gençler, çalışma hayatına adapte olmada zorlandıkları için ve çeşitli sebeplerden dolayı isteksiz ve disiplinsiz bir şekilde çalışmaktadırlar. Bu durum genel olarak çalışmaktan ve sorumluluk almaktan kaçınma olarak değerlendirilir. Genç nüfus, hayati ihtiyaçlarını karşılamak için geçici süre ile çalışır ve bu işlerinden memnun olmadıklarından işe adapte olmada sıkıntı yaşarlar. Meslek seçimi ve çalışma ortamı, koşulları insan hayatı için önemli dönemeçlerden ve kararlardan biridir. Bu kararın genç bireyler açısından değerlendirildiğinde ise, kimliği yeni oturan çalışma hayatına ilk kez giren bir genç için her zaman doğru olmayabilir. Yanlış yönlendirme ve yanlış kararlar ise gencin çalışma eğilimine olumsuz yansımaktadır. Bu riski minimize etmek için mesleki eğitim kuruluşları ve

yönlendirmelerin önemi ev gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Mesleki olarak kişinin bilgi beceri ve nitelikleri doğrultusunda yapılan doğru rehberlik hizmeti işsizliği azaltmada bir araçtır.

Genç nüfus içerisinde işsiz sayısı yani belli bir ücrete razı şekilde iş arayan ne kadar fazla ise bu durumda işgücü piyasasında buna karşılık işgücü arzı sınırlı olduğundan bu durum işveren açısından avantajlı olmaktadır. Bundan dolayı işveren, işçinin bu zor durumunu kendi lehine kullanarak dilediği ücret düzeyinde ve çalışma koşullarında gençleri istihdam ederek bir nevi psikolojik bir mobbing uygulamaktadır. Özellikle yükseköğretim mezunu bir gencin ilk iş aramaya başladığında karşılaştığı durum ile hayal kırıklığı yaşamaktadır ve işe isteksiz bir şekilde başlamaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyi hakkında bilgi veren genç işgücünün iş ahlakı ve çalışma eğilimi, ülkelerin çözmesi gereken ekonomik ve sosyal bir problem olarak değerlendirilir (Buluttekin, 2008: 152).

Gençlerin iş ahlakı ve çalışma eğilimleri işveren açısından değerlendirildiğinde, işveren, çalışanını genel olarak diploması, eğitimi ile değil de kişisel özellikleri ile değerlendirmektedir. İşveren, her zaman güler yüzlü ve sabırlı bir çalışanın olmasını ve bunun yanında ek olarak diploması ve sertifikası olmasını beklemektedir. Sonuç olarak, işveren için ilk işe alım sürecinde eğitim, sertifikası ve teorik bilgisi önemli olsa da işe başladıktan sonra çalışma süreci içerisinde duygusal emeğine bakmakta yani zihinsel emeği ikinci planda kalmaktadır.

Gençlerin Piyasaya İlk Kez Giriş Yapıyor Olmaları

Gençlerin piyasaya ilk kez giriş yapıyor olması ve ilk iş tecrübelerinden dolayı işverene yetişkin çalışana oranla daha fazla maliyet yükleyeceğinden tercih edilmeyebilir, bu yüzden de işverenler yetişkinleri çalıştırmak yoluna gider. Genç nüfusun işgücü piyasasının yapısını bilmemeleri ve mezun olduktan sonraki adaptasyon sürecinde sıkıntı yaşamaları sebebiyle toplam işsizlik içerisindeki genç işsizlik oranının payını artıracaktır (Taş ve Bilen, 2014: 53). Gelişmekte olan ülkelerdeki işgücü piyasasında üretim yapan firmaların birçoğu ya küçük ya da orta ölçekli olduğundan bu işletmeler üretim sürecinde ek maliyet yaratan unsurları minimuma indirmeye çalışırlar. Bu işletmeler için genç bireyleri istihdam etmek gençlerin ilk kez piyasaya giriyor olması ve tecrübesiz olmasından dolayı hem ek maliyet yaratacağından hem de üretim

süreci için risk oluşturacağından genç bireyler yetişkinlere göre ikinci planda kalırlar. Bunun sonucunda da genç nüfusun işsiz olarak geçirdiği süre uzar (Seçer, 2006: 83).

İşgücü piyasasına ilk kez giren ve ilk iş tecrübesi olan gençler, işe adapte olurken ve üretim sürecini anlamaya, öğrenmeye çalışırken bir bocalama içerisine girer. Bu bocalama ve adaptasyon süreci üretim sürecinde oluşabilecek hatalara zemin hazırladığından ve üretim sürecini bir nevi yavaşlattığı için ileriki dönemlerde eğitilmiş olan genç işsizliğin nedenleri arasında sayılabilir. Ekonomik olarak işsizliğe neden olan bu süreç gençler için de psikolojik bir savaş olabilir. Çünkü tecrübe sahibi olmaya çalışmak ve işi öğrenip çalışmaya alışma süreci sancılıdır. Tecrübenin önemi hem genç hem de işveren açısından bu durumda ortaya çıkmaktadır. Genç bireylerin işlerinde tecrübeli ve bilgi sahibi olması üretimi sistematik hale getirirken ek maliyeti ortadan kaldıracak ve yapılan işi daha disiplinli ve doğru şekilde yapmasında kolaylık sağlayacaktır (Çoban, 2017: 34).

Etnik Köken ve Engellilik

Genç nüfusun işgücü piyasasındaki işsizliğe sebep olan nedenlerinden biri de etnik kökendir. Etnik kökeni ve ırkı dolayısıyla bazı işverenler için genç nüfus tercih edilmez. Bu durum dünyanın birçok yerinde ve özellikle ABD’de gençler etnik kökenlerinden ötürü işgücü piyasasından dışlanmaktadır. Örneğin, ABD’de bir dönem bu etnik köken ayrımcılığından dolayı gençler arasındaki işsizlik oranları değişiklik göstermiştir. 1996 yılında etnik ayrımcılıktan ötürü “siyahi ya da zenci” olarak adlandırılan gençlerin işsizlik oranı %35,7 iken, “beyaz gençler arasındaki genç nüfus oranı %17,5 olarak yarı yarıya işsizlik oranında bir farklılık olmuştur (Buluttekin, 2008: 153).

1.4. BÜYÜME VE İSTİHDAM İLİŞKİSİ

Ekonomik büyüme ve istihdam kavramları ülke ekonomisinin gelişme düzeyini göstermek için kullanılan iki makroekonomik değişkendir. Bu iki kavram gelişmiş ülkeler de dahil olmak üzere bütün ülkeler için politikaların uygulanmasında vazgeçilmez unsurlardır. Ekonomik büyüme, gelişmiş ülkelerde üretilen mal ve hizmetlerdeki artış olarak tanımlanırken üretim sürecinde kullanılan faktörlerden biri olan emeğin kullanılması çalıştırılmasına ise istihdam denir.

Ekonomik büyüme ile istihdam arasındaki ilişki genel olarak negatif yönlü ilerler. Bu durumu açıklayacak olursak, ekonomik büyümede yukarı doğru bir artış işsizlik oranlarını aşağıya çekerek azalma eğilimi gösterecektir. Oysa ekonomide her zaman bu şekilde olmayabilir. Konjonktürel olarak daralma yaşanan dönemlerde, ekonomik dar boğaza giren firmalar üretimlerini artırma yoluna giderek daha fazla çalışan istihdam ederler. İstenen etkinin yaratılmadığı durumda üretimde azalma yoluna giderek ilk başta çalışanların çalışma saatlerinde azalma yoluna gidilir ve akabinde ücretlerde bir düşüş meydana gelir. Hala devam eden bir daralma mevcut ise bu süreçte başa çıkabilmek için çalışan sayısını azaltmak amacıyla işten çıkarmalar başlar. Sonuç olarak ekonomide meydana gelen değişimler, ekonominin diğer kollarına anında sızıntı yapmaz aksine her zaman gecikmeli olarak etki eder. (Akay, Aklan ve Çınar, 2016: 209).

Ekonomik büyümenin olması ile ülke içerisinde üretilen bütün mal ve hizmetlerin fiyatını ifade eden Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla (GSYİH) da artar. Ekonomik büyümenin olması ile ülke içerisindeki yatırımlar artacak ve böylece gençler için yeni iş kolları yaratılmış olacaktır. Ekonomik büyüme ile beraber işgücü piyasasında istihdam talebinde de farklılıklar meydana gelecektir. İşgücü piyasasındaki üretim faktörleri olan sermaye, teknoloji, emek (işgücü) ile ekonomik büyüme arasında bir denge kurulamamasından dolayı işsizlik yapısal işsizliğe dönüşecektir. Ekonomik büyümedeki gelişmelerin işgücü piyasasına etkileri gecikmeli olduğundan bir uyum sorunu baş gösterecektir (Bekiroğlu, 2010: 62 -65).

Uzun vadeli olarak devam eden büyüme anlamına gelen sürdürülebilir büyüme, üretim faktörlerindeki artışın yanında üretimin kalite ve verimlilik açısından da iyileştirilmesi anlamına gelir. Daha çok az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için kullanılan ekonomik kalkınma kavramı ise ekonomide ve toplumsal durumdaki köklü değişiklikleri anlatmak için kullanılır. Ekonomik kalkınmaya eş değer bir diğer kavram ise sektörel dönüşümdür. Bu kavrama göre ise üretim süreci boyunca ekonomik faaliyetlerin hem sektör yönlü hem de konum olarak değişip dönüşmeler beraber bu değişimin işgücü piyasasındaki değişimlerini ifade eder.

Ekonomide büyümenin artış sağlamasına rağmen bunun işsizlik üzerinde yeterli derecede azaltıcı etki göstermemesine “istihdam yaratmayan büyüme” denir. Uygulanan

iktisat politikalarının doğru şekilde işlememesinden kaynaklanan istihdam yaratmayan büyüme olgusunda, ekonomik büyümenin yeni iş olanakları yaratmayıp, işsizliği azaltması beklenirken politikanın etkinliği gerçekleşmemektedir (Butev, 2012: 42-60). Bu ilişkiye bakıldığında ekonomik büyümenin olumlu tarafı olmadığı düşünülmektedir. Oysa ekonomik büyüme uzun dönemde yeni iş kolları yaratarak ekonomiye olumlu katkı sağlayacaktır. Ekonomik büyüme ile beraber verimlilik artışı olacak, bunlar uzun dönemde reel ücretleri artıracak ve işgücü(emek) talebinde bir artış meydana gelecektir. Verimlilik artışı ile beraber üretim süreci hizmet sektörüne kayacak bunun sonucunda hizmet sektörünün ekonomi içindeki payı artacak, böylece istihdam yaratan büyüme olgusu uzun dönemde gerçekleşecektir.

İstihdam yaratmayan büyüme sürecine sebebiyet veren etkenlerin ortaya çıkmasına neden olan gelişmelere, öncelikle uygulanan iktisat politikalarındaki değişim kaynak oluşturmaktadır. 1970'li yıllardan itibaren Keynesyen iktisat politikaları ve beraberinde refah devleti uygulamaları terk edilerek, yerine devletin ekonomideki etkinliğinin daha az olması gerektiği görüşünü temel alan neoliberal iktisat politikaları uygulanmaya başlanmıştır. Neoliberal politikaların işgücü piyasasına yansımaları hükümetin işgücü piyasalarına müdahalesinin azalması, işgücü piyasası kurumlarının liberalleştirilmesi ve uygulanan neoliberal istihdam stratejisi çerçevesinde esneklik uygulamalarının ön plana çıkması şeklinde gerçekleşmiş; işgücü piyasası bir dönüşüm geçirmeye başlamıştır (TÜSİAD, 2004: 209.)

İstihdam ile büyüme arasındaki ilişkinin sonuçlarını doğru değerlendirebilmek için ekonomi içerisindeki büyümenin iç pazarda mı yoksa dış pazarda mı olduğu, emek yoğun mu sermaye yoğun bir büyüme mi gerçekleştiği ve ekonominin hangi üretim sahasında ya da sektöründe gerçekleştiğine bakılarak yorum yapılmalıdır. Ayrıca büyümenin kısa dönemli olarak istihdam yaratması beklenemez (Yılmaz, 2005: 65). İstidam dostu bir büyüme olabilmesi için emek yoğun bir büyüme gerçekleşmelidir. Büyüme yatırımları artırmalı ve bunun sonucunda işgücü piyasasında yeni iş kolları yaratılarak istihdam artışı gerçekleşmelidir. Büyümenin hangi sektörde gerçekleştiği de önemlidir. Örneğin inşaat ya da hizmet sektöründe gerçekleşen bir büyüme yeterli düzeyde bir istihdam yaratmaz. Ekonomi sadece parasal bir büyüme sağlamış olur.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE VE OECD ÜLKELERİNDE GENÇ İŞSİZLİĞİN GELİŞİMİ VE BOYUTLARI

2.1. TÜRKİYE'DE GENÇ İŞGÜCÜNÜN YAPISI

Günümüzde genç işsizlik sadece belli ülkeleri ilgilendiren bir problem olmaktan çıkacak düzeylere ulaşarak küresel bir problem haline gelmiştir. Küresel boyutlara ulaşan ve bundan en fazla etkilenen kesim olan genç nüfusun artık eğitime daha fazla katılması hatta okuma yaşının artması, onlara yönelik iş olanaklarının yaratılmaması, tecrübe yoksunluğu gibi birçok faktör işsizlik sorununu kronik hale getirmiştir. Genç nüfusu yetişkinlere nazaran daha fazla etkisi altına alan bu problem artık küresel olarak çözümlenmesi gereken problemlerin başında gelmektedir. Öyle ki bu sorun gençlerin tüm yaşantısını hem sosyal hem de ekonomik olarak etkilemekle kalmayıp bunun yanında ülkelerin ilerleyen yıllarda devasa bir beşeri sermaye kaybı yaşamasına neden olmaktadır. Bu sorunun sadece uygulanan ekonomi politikaları ile çözülemeyeceği aşikârdır. Çünkü dünya ekonomilerine bakıldığında ekonomik büyüme gerçekleşmesine rağmen aynı oranda bir istihdam artışı sağlanamamaktadır. Büyümenin istihdama yansımamasını ifade eden istihdamsız büyüme ise küresel olarak çözümlenmesi gereken bir başka ekonomik problemi göstermektedir. Bu noktada ülkelerin istihdam yaratmayan büyüme için yeni ulusal politikalar ile birlikte daha önce uygulanan politikalarını yapılandırmaları gerekmektedir (Erdayı, 2009: 133-134).

Genç olarak kabul edilen ancak ülkelerin kurumsal, politik ve kültürel yapılarına göre farklılık gösteren 15-24 yaş aralığı Birleşmiş Milletlerin standartlarına göre genç nüfus kabul edilir. Ülkeden ülkeye farklılık gösteren genç nüfus sanayileşme sürecinin tamamlayan gelişmiş ülkelerde üst sınır değişim göstermesine rağmen alt sınırı zorunlu eğitimin bitimi olarak kabul görmektedir. Örneğin İtalya'nın kuzeyinde genç nüfus 14-19 yaş aralığında iken, güney tarafına doğru gidildiğinde 14-32 yaş aralığını kapsamaktadır. İngiltere'de 16-18 yaş aralığındaki gençlere yönelik istihdam politikaları uygulanmaktadır (Çetin,2014: 23).

15-24 yaş aralığında olan işi olmayan, iş aramayı bırakan, olumsuz çalışma şartlarında çalışan ve uzun süre iş arayıp iş bulamamaktan ya da ekonominin içinde bulunduğu şatlardan dolayı cesareti kırılan genç nüfusun ülke açısından, aile bütçesinde ve kendileri için aslında önemli bir maliyeti vardır. Sadece bir gencin dahi yarattığı bu ekonomik maliyet, insan için yarattığı gelir kaybı, işsizlik sigortası veya ebeveyn yollu hayatı idame ettirme sürecinin genç üzerinde yarattığı geleceğe yönelik korku endişe ve sürekli umutsuzluk hali gibi kalıcı psikolojik problemler meydana gelir. İlk aşamada sosyal sorun olarak görülen genç işsizlik sorununa yönelik uygulanacak ulusal ya da uluslararası politikaların ülke için maliyeti göz ardı edilemeyecek kadar yüksektir. Bu noktada bir gencin, devamlı olarak işsiz kalması ya da iş arama sürecinin uzaması ile gelecek konusundaki kaygısının artmasından sonra oluşacak sosyal dışlanma ile kronik işsizlik arasındaki bağ kurulmalıdır.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ile beraber gelişmiş ülkeleri bile etkileyen küresel işsizlik problemi ülkelerin teknolojiyi ekonomiye adapte etmesiyle bunun sonucunda üretim sistemlerindeki köklü değişikliklerin olmasıyla insani işgücüne olan talebi önemli ölçüde azaltmıştır. Tüm dünyadaki hızlı nüfus artışına karşılık yeni iş olanaklarının aynı ölçüde istihdam yaratmaması bu sorunu derinleştirmektedir. Zaten bakıldığında bir ekonomide iş arayan herkesin iş bulabildiği ve işsizlik oranının doğal işsizlik seviyesine ulaştığı bir düzen olmaması düzenli ve doğru işleyen ekonomi ve sosyal politikaların olmamasından kaynaklanmaktadır (Güney, 2009: 136-159).

Yetişkinlere nazaran daha fazla risk altında olan genç nüfusun kariyer planlamasının hayalperest ve gerçekten uzak olması, ekonomik dalgalanma dönemlerinde daha kırılgan sınıfta yer almaları, sürekli iş değişikliğine gitmeleri ve bunun sonucunda işveren için kriz dönemlerinde ilk gözden çıkarılacak eleman olarak görülmeleri gibi pek çok sebep günümüzde gençlerin işsiz kalma nedenleri arasında sayılmaktadır. Günümüzde gençler önceki dönemlere kıyasla eğitime ağırlık vermektedir. Aktif vatandaşlık olgusuna sahip genç nüfus, toplumsal bir kimlik edinmek adına tüm fırsatları değerlendirmektedirler.

ILO'nun "Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm 2015"(WESO) raporuna bakıldığında, ekonomide üretimde bulunan dört işçiden üçünün geçici veya kısa süreli iş akdi ile ya da kayıt dışı olarak ya kendi işini yapmakta ya da aile içi işlerde herhangi bir

ücret almadan çalıştığı tespit edilmiştir. Bu rapor incelendiğinde özellikle gelişmekte olan ülkelerde %60 oranında aslında herhangi bir sözleşme olmadan çalışan işgücünün üzerinde durmaktadır. %60'ı oluşturan bu kesimin çoğu kendi işyerinde veya aile içerisinde ücret almadan çalışmaktadır. Geriye kalan %40'ı oluşturan düzenli bir işi olup daimi işçi olarak çalışan kesim mevcuttur. Aynı rapora göre işsizliğin küresel boyutta olduğunu vurgulamak için iş arama sürecinde olan ama bulamayan 200 milyon civarında insan olduğunu ve bunların içinde %42'sinin ise 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusun yaklaşık olarak 3 milyon olduğunu yayınlamıştır.

Tablo 2.1: Türkiye’de Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus (2017)

YAŞ GRUBU	ERKEK	KADIN	TOPLAM
0-4	3.326.591	3.155.258	6.481.849
5-9	3.254.177	3.086.592	6.340.769
10-14	3.188.333	3.022.537	6.210.870
15-19	3.351.043	3.175.544	6.526.587
20-24	3.294.336	3.162.174	6.456.510
25-29	3.163.889	3.067.653	6.231.542
30-34	3.189.075	3.107.849	6.296.924
35-39	3.308.413	3.252.283	6.560.696
40-44	2.891.799	2.849.020	5.740.819
45-49	2.556.364	2.498.790	5.055.154
50-54	2.349.139	2.326.316	4.675.455
55-59	1.977.328	1.989.399	3.966.727
60-64	1.651.215	1.720.023	3.371.238
65-69	1.188.986	1.322.918	2.511.904
70-74	784.614	952.653	1.737.267
75-79	533.757	715.428	1.249.185
80-84	330.240	471.436	801.676
85-89	152.317	282.516	434.833
90+	43.519	117.001	160.520
TOPLAM	40.535.135	40.275.390	80.810.525

Kaynak: TÜİK, ‘‘İşgücü İstatistikleri’’, <https://biruni.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul>, (24.01.2019).

Tablo 2.1’de yer alan ve Türkiye İstatistik Kurumu’ndan alınan verilere göre, Türkiye’nin demografik yapısına bakılacak olursa 2017 yılı sonunda toplam nüfus 80 milyon 810 bin 525 kişidir. Bu nüfus içerisinde %50,22’si erkek nüfus iken %49,8’ini kadınlar oluşturmaktadır. 2016 yılında yıllık nüfus artış hızı %1,35 iken, 2017 yılında bu oran %1,14 artış göstermiştir. Türkiye’de çalışma çağındaki nüfusu oluşturan 15-64

yaş grubunda yer alan nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı ise 2016 yılına göre %1,2 artarak %67,9 olmuştur. Çalışma çağındaki nüfusun dışında yer alan bağımlı nüfus olarak adlandırılan 0-14 yaş aralığındaki nüfus oranı %23,6 iken 65 yaş üstü nüfus ise %8,5 olmuştur.

2.2. TÜRKİYE’DE GENÇ İŞGÜCÜNÜN BOYUTLARI

İşsizlik sorunu 1970’li yıllardan itibaren ekonomik kalkınma sürecini tamamlayamamış ve nüfusu hızlı artan az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler başta olmak üzere sanayileşme sürecini tamamlayan batı ülkelerinde bile ciddi bir risk oluşturmaktadır. Türkiye’de ve OECD ülkelerinde genç işsizlik oranları incelendiğinde bölgelere, cinsiyete, eğitim durumuna, iş arama süresine ve aradıkları işin türüne göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Ülkelerde işsizliğin ve genç işsizliğin yüksek seviyelerde olmasının sebeplerine bakıldığında; ekonomide yaşanan belirsizlikler nedeniyle özel sektörün işçi alımında belirsizlik yaşaması, ülkeye gelen yatırımların yetersiz olması, büyümenin istihdam yaratmayacak kadar yavaş ve yetersiz olması, asgari ücret uygulamaları ve vasıf uyumsuzluğunun yaşanması gibi pek çok faktör sayılabilir. Türkiye açısından değerlendirmeyi inceleyecek olursak, Suriyeli mülteciler ile birlikte ülkedeki işsiz sayısının artmasına karşılık işgücü piyasasında yeterli işin olmaması ve yeni iş kolları yaratmada kamu sektörü politikalarının yetersiz olması ve işgücünde verimlilik ve kalitenin yetersiz olması gibi nedenler sayılabilir (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, 2016: 12-18).

Genç ve dinamik nüfus potansiyeli fazla olan Türkiye gelişme yolunda ilerleyen bir ülke olmasına karşın genç işsizlere yetecek kadar istihdam olanaklarının olmadığı ve düşük istihdam performansına sahip bir ülkedir. Türkiye’de son yıllarda ekonomik büyümenin gecikmeli olarak istihdam yarattığı bunun da yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Ayrıca genç nüfus içerisinde çalışanların ciddi sayılabilecek bir kısmı ise kayıt dışı olarak düşük ücretlerle çalışmaktadır. Eğitimli olan genç nüfus içerisinde işsizlerin payı ise oldukça fazladır. Tüm bunlardan dolayı genç işsizliğin nedenleri ve sonuçları bakımından incelenmesi oldukça önemlidir (Sayın, 2011: 34).

Tablo 2.2: Türkiye’de 15-24 Yaş Aralığında Genç Nüfusun İşgücü Durumu

YILLAR	15-24 YAŞ ARALIĞINDAKİ GENÇ NÜFUS	İŞGÜCÜ	İSTİHDAM EDİLENLER	İŞSİZ	İŞGÜCÜNE DÂHİL OLMAYAN NÜFUS	İŞGÜCÜNE KATILIM ORANI(%)	İŞSİZLİK ORANI(%)	TARIM DIŞI İŞSİZLİK ORANI(%)	İSTİHDAM ORANI(%)
2004	11.840	4.474	3.554	919	7.366	37,8	20,6	26,6	30
2005	11.757	4.436	3.554	881	7.321	37,7	19,9	24,2	30,2
2006	11.670	4.365	3.533	879	7.305	37,4	19,1	22,5	30,3
2007	11.583	4.364	3.493	871	7.218	37,7	20	23,3	30,2
2008	11.490	4.381	3.484	897	7.109	38,1	20,5	24,2	30,3
2009	11.513	4.454	3.328	1.126	7.059	38,7	25,3	29,8	28,9
2010	11.548	4.426	3.465	961	7.122	38,3	21,7	25,9	30
2011	11.534	4.529	3.697	832	7.005	39,3	18,4	22,1	32,1
2012	11.574	4.422	3.647	775	7.152	38,2	17,5	20,9	31,5
2013	11.563	4.584	3.727	857	6.979	39,6	18,7	22	32,5
2014	11.724	4.789	3.930	858	6.936	40,8	17,9	21	33,5
2015	11.800	4.958	4.039	919	6.843	42	18,5	21,4	34,2
2016	11.845	5.025	4.040	985	6.820	42,4	19,6	22,6	34,1
2017	11.875	5.146	4.077	1.069	6.729	43,3	20,8	24,1	34,3

Kaynak: TÜİK, “İşgücü İstatistikleri”, <https://biruni.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul>, (24.01.2019).

Tablo 2.2’de 2004-2017 yılları arasında 15-24 yaş aralığında genç nüfusun işgücü durumu özetlenmiştir. 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusun işgücü durumunu gösteren 2004-2017 yılları arasındaki verilerden görüleceği üzere genç nüfusun yıllar itibariyle artış gösterdiği görülmektedir. 2017 yılında Türkiye’de 11.875 bin genç vardır. 2004 yılından 2007 yılına kadar yaklaşık olarak %20 seviyesinde seyreden genç işsizlik oranı, küresel krizin etkisiyle artış eğilimine girmiş ve 2009 yılında %25,3 ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Küresel krizin etkisinin azalmasıyla birlikte 2012 yılında % 17,5 ile en düşük seviyede gerçekleşmiştir. 2012 yılından itibaren tekrar artış eğilimine girerek 2017 yılında %20,8 olarak gerçekleşmiştir.

Gelişmekte olan ülke olan Türkiye genç ve dinamik nüfus bakımından potansiyeli olan bir ülkedir. Tablodaki diğer ayrıntılara bakılacak olursa, 2004-2007 yıllarında genç işgücü rakamları azalmaktadır. 2008 yılında ise yaşanan finansal krizin

olumsuz etkilerinden dolayı genç işgücü sayısında bir artış görülmektedir. 2017 yılına gelindiğinde Türkiye’de 15-24 yaş aralığında 5.146 bin genç işgücü bulunmaktadır. Gençlerin işgücüne katılım oranına bakıldığında 2017 yılında %43,3 oranında gencin işgücüne katılımı olduğu ve bu oranın son 5 yıllık süreçte artış gösterdiği görülmektedir. Gençler arasında işgücüne dâhil olmayan genç nüfusa bakıldığında; yıllar itibariyle bir azalma söz konusu olsa da işgücü piyasası dışında kalan gençler oldukça fazladır. Son yıl verileri incelendiğinde 4.077 bin genç işgücü piyasasına dâhil olmuştur, oransal olarak ise %34,3 ü istihdam sürecine dâhil olmuştur. 2008 yılında yaşanan küresel ekonomik kriz Türkiye’de genç nüfusu yetişkinlere nazaran daha fazla etkilemiştir. Kriz 2008 yılında yaşanmış olsa da en fazla etkisini sonraki yıllarda göstermiştir. 2009 yılına gelindiğinde 1.126 bin genç küresel ekonomik krizin etkisiyle işsiz kalmıştır.

2.2.1. Genç İşsizliğinin Yaşa Göre Dağılımı

Bir ülkede Genç işsizlik oranı hesaplanırken, 15-24 yaş aralığındaki toplam genç nüfusun, bu yaş grubundaki toplam işgücüne oranlanması yapılarak bulunur. Birleşmiş Milletler(BM) genç nüfus tanımlamasından 15-24 yaş aralığındaki nüfus genç nüfus sayılırken, Avrupa Birliği’ne üye birçok ülkede ve AB’nin gençliğe dair programlarında 15-29 yaş aralığını genç nüfus olarak almaktadır. Bu ülkelerde genç nüfusun yaş aralığının geniş olmasının sebebi ise bu ülkelerde eğitim süresinin uzun olması ve işe geçiş sürelerinin bundan dolayı daha geç olmasından dolayı düzenlemeler bu yaş arasında yapılmaktadır. Türkiye’de genç nüfusun yaş aralığının belirlenmesinde ise TÜİK dâhil bütün kamu kurum ve kuruluşlarında 15-24 yaş aralığı kabul edilmektedir (Akgün, 2019 :21).

Gelişmekte olan birçok ülkeye kıyasla genç nüfusu fazla olan Türkiye’de genç işsiz sayısı fazla olmasına karşın yeterince iş kolunun olmadığı görülmektedir. Türkiye’de genç işsizliğinin 2001 yılına kadar OECD ortalamaları düzeyinde seyrettiği görülmektedir. 2001 krizinden sonra genç işsizlik oranının OECD ortalamasını aştığı, günümüze kadar da bu olumsuzluğun bertaraf edilemediği hatta aksine arttığı görülmektedir. 2016 yılı itibariyle OECD ülkelerinde 15-24 yaş grubundaki işsizlik % 13,0’dür. Aynı oranın Türkiye değeri % 19,6 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 2.3: Türkiye’de Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre Genç İşsizlik Oranları
(Bin Kişi)

Yıllar	Cinsiyet	Yaş Grupları		Toplam
		15-19	20-24	
2007	Kadın	93	208	301
	Erkek	232	339	571
2008	Kadın	94	220	313
	Erkek	236	348	584
2009	Kadın	115	265	379
	Erkek	286	460	746
2010	Kadın	95	263	358
	Erkek	219	385	604
2011	Kadın	80	247	327
	Erkek	179	326	505
2012	Kadın	71	230	301
	Erkek	163	311	474
2013	Kadın	88	263	351
	Erkek	179	326	506
2014	Kadın	83	248	329
	Erkek	197	330	527
2015	Kadın	104	286	390
	Erkek	190	339	529
2016	Kadın	99	325	425
	Erkek	188	374	562
2017	Kadın	101	375	476
	Erkek	204	389	593

Kaynak: TÜİK, “İşgücü İstatistikleri”, <https://biruni.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul>, (24.01.2019).

Tablo 2.3’de yaş grupları iki kısımda incelendiğinde 20-24 yaş aralığındaki genç nüfus oranı daha fazladır. 15-19 yaş aralığında okuyan genç nüfus daha fazla olduğundan 20-24 yaş aralığına göre nispeten daha az genç işsiz olduğu görülmektedir. 2007 yılında 15-19 yaş aralığında genç işsiz 301 bin iken 2017 yılına gelindiğinde neredeyse iki katı olarak 593 bine ulaşmıştır. 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusu kadın

ve erkek açısından cinsiyet olarak incelediğimizde 15-19 yaş aralığındaki kadın işsiz sayısı 20-24 yaş aralığındaki kadın işsiz sayısından daha azdır. 20-24 yaş aralığındaki kadın ve erkeklerin işsizlik düzeylerinde ise, yıllar itibariyle dalgalanmalar olsa da birbirlerine daha yakın değerlerde seyretmektedir ve her yıl işsizlik artarak devam etmektedir.

2.2.2. Genç İşsizliğin Cinsiyete Göre Dağılımı

Ekonomide faaliyetlerin kaliteli ve verimli olmasının temel koşulu üretim faktörlerinin atıl kalmadan tam ve etkin bir şekilde kullanılması ile mümkündür. Dünya genelinde bakıldığında ekonomideki üretim faktörlerinden biri olan emek faktörünün kullanılmasında erkek lehine bir üretim söz konusudur. Yani cinsiyet açısından dengeli bir dağılım yoktur. Küreselleşme süreci ile birlikte az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ekonomide kadının istihdama katılım oranları artmış olsa da hala istenilen seviyelere ulaşmış değildir (Özer ve Biçerli, 2003: 66-70).

Ekonomideki emeğin cinsiyet bazında dağılımında toplumsal yapının yeri yadsınamayacak kadar önemlidir. Ataerkil bir toplum yapısına sahip Türkiye gibi ülkelerde kadınların işgücüne katılımının düşük olmasının hem ekonomik hem de sosyal nedeni vardır. Kadınlar ekonomide istihdam edilirken, düşük ücretlerle ve sosyal güvenlikten yoksun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Olayı sosyal yönüyle değerlendirecek olursak; kadınların erkeklere nazaran daha düşük eğitim seviyesinin olması, ağır sanayi ve emek gücü gerektiren işleri kadınların yapamayacağı toplumsal bir anlayış ve ataerkil bir toplumun gereklerinde kadına verilen görevlerden dolayı kadın ekonomide ikinci planda kalmaktadır.

Küreselleşme süreci ile kadınların ekonomiye entegrasyonu artmış olsa bile hala arzu edilen düzeyde değildir. Türkiye’de kadın ve erkeklerin cinsiyet bakımından ayrımının yapılmasından dolayı kadınlar ekonomideki belli başlı sektörlerde çalışmaktadır. Kadın emeği genellikle imalat sanayide emeğin yoğun kullanıldığı alanlarda, hizmet sektöründe ve tarım sektöründe vasıfsız işçi olarak çalıştırılmaktadır. 2013 yılı itibariyle sektörel bazlı bir değerlendirme yapılacak olursa; hizmet sektöründe kadın istihdam oranı %47, tarım sektöründe %37, ve sanayide ise %15 oranında çalıştırılmaktadır. Ülkemizde hala cinsiyetçi ayrımdan dolayı kadınlar ekonomide arka planda çalıştırılmaktadır ve yönetici statüsünde kadınların istihdam olanakları kısıtlı

düzyededir. Bu cinsiyetçi ayırım kadınları çalışma verimine yansımaktadır. Aile içi işlerde sosyal güvenlikden yoksun çalışan genç kadınlar işgücü piyasası koşullarına da savunmasız bırakılmaktadır (KEİG, 2013:14). Tablo 2.4'te Türkiye'de 15-24 yaş grubunda yıllar ve cinsiyete göre işgücü durumu verilmiştir.

Tablo 2.4: Türkiye'de 15-24 Yaş Grubunda Yıllar ve Cinsiyete Göre İşgücü Durumu (%)

Yıllar	İşgücüne Katılım Oranı		İşsizlik Oranı		Tarım Dışı İşsizlik Oranı		İstihdam Oranı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
2004	51,3	25,0	20,5	20,7	24,7	31,1	40,8	19,8
2005	51,7	24,5	19,5	20,5	22,3	28,8	41,6	19,4
2006	51,1	24,4	18,3	20,6	20,2	28,1	41,8	19,3
2007	51,6	24,0	19,6	20,8	21,5	27,4	41,5	19,3
2008	51,7	25,1	20,1	21,2	22,3	28,5	41,3	19,8
2009	52,2	25,8	25,4	25,0	28,2	32,9	39,0	19,3
2010	50,9	26,3	21,0	23,0	23,7	30,7	40,2	20,3
2011	52,3	26,3	17,1	20,7	19,4	28,1	43,4	21,2
2012	50,8	25,9	16,3	19,0	18,5	26,1	42,5	20,7
2013	51,9	27,5	17,0	21,9	19,0	28,4	43,1	21,5
2014	54,0	27,7	16,6	20,4	18,7	26,2	45,0	22,0
2015	54,2	29,8	16,5	22,2	18,3	27,8	45,2	23,2
2016	54,3	30,4	17,4	23,7	19,4	28,9	44,8	23,2
2017	55,2	31,1	17,8	26,1	20,1	31,9	45,4	23,0

Kaynak: TÜİK, “İşgücü İstatistikleri”, <https://biruni.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul>, (24.01.2019).

Tabloda 2.4'te 15-24 yaş aralığındaki erkek ve kadınların işgücüne katılım oranına bakıldığında, genç erkeklerin genç kadınlara göre iki katı istihdama katılma oranı olduğu görülmektedir. Oysa erkeklerin ve kadınların işsizlik oranları birbirine yakın değerler almaktadır. Tarım dışı işsizlik oranlarında ise kadınların işsizlik oranları erkeklerden daha fazladır. Buradan çıkan sonuca göre kadınlar daha çok tarım sektöründe sosyal güvenlikden yoksun ve herhangi bir kuruluşa bağlı olmadan kayıt dışı olarak çalıştırılmaktadır. 2004-2017 yılları arasında yıllar itibariyle bir değerlendirme yapıldığında genç erkeklerin genç kadınlara göre iki kat daha fazla istihdam edildiği

görülmektedir. 2017 yılına gelindiğinde erkeklerin istihdam oranı %45,4 iken kadınların istihdam oranı ise onun yarısı %23'dür.

2.2.3. Türkiye’de Genç İşsizliğin Eğitim Seviyesine Göre Dağılımı

Türkiye’de 2000’li yıllara gelindiğinde eğitimli olan insan sayısı giderek artış göstermiştir. Fakat eğitimli ve vasıflı olan insan sayısındaki artışa rağmen onları istihdam edecek yeterli iş kolları yaratılamamış ve yetersiz kalmıştır. Bunun sonucunda eğitimli genç işsiz sayısında artış meydana gelmiştir. Piyasa talebini aşan derecede eğitimli gencin işsizlik ile karşı karşıya olmasından dolayı eğitim ve vasıfların altında işlerde çalışmak zorunda kalmışlardır, Genç işsizler için eğitim düzeyinin önemli olduğu ama piyasada eğitimlerine yönelik işgücü arzının önemini ortaya koymuştur (Akgeyik, 2013: 58). Ayrıca son yıllarda eğitimli birey sayısını artırmak amacıyla okullaşma kampanyaları, üniversitelerdeki kontenjanların artırılması, zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması (ilk çıkarıldığında 8 yıl) gibi politika ve kampanyalar yapıldı. Bunlar da genç nüfus içerisinde okumayı daha popüler ve zorunlu hale getirdi.

Tablo 2.5: Türkiye’de 15-24 Yaş Grubundaki Bireylerin Cinsiyet ve Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranları (%)

Yıllar	Okuma-Yazma Bilmeyenler		Okuma-Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyeler		İlkokul		Ortaokul Veya Dendi Meslek Okul		Genel Lise		Lise Dengi Meslek Okul		Yüksekokul Veya Fakülte		İlköğretim	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
2004	16,8	46,7	15,8	38,1	26,9	84,0	23,9	65,9	22,9	39,3	46,1	67,7	78,1	80,1	10,4	18,1
2005	16,5	41,3	16,4	44,5	25,1	85,9	28,5	79,5	22,9	36,8	42,8	68,2	72,8	75,3	12,0	27,1
2006	12,9	39,8	17,7	49,3	24,5	85,3	28,0	82,9	23,9	37,6	42,3	65,6	74,2	76,8	13,5	30,3
2007	13,0	36,8	17,3	54,2	22,0	90,0	30,3	90,9	2,8	37,0	44,6	67,8	75,2	77,7	15,9	37,2
2008	14,9	28,7	19,9	57,9	22,5	90,8	29,5	92,3	25,6	38,8	46,3	66,2	74,5	77,9	16,8	42,2
2009	14,3	37,2	20,1	63,6	24,0	92,6	29,9	94,7	28,2	43,4	47,6	67,5	74,2	78,4	17,8	44,0
2010	14,9	41,7	21,6	66,3	27,3	93,2	33,6	94,1	26,9	38,5	45,6	65,6	70,3	74,0	19,5	47,0
2011	16,3	40,1	21,9	67,3	29,8	90,0	32,2	96,0	25,8	39,9	44,8	67,0	71,1	78,2	20,4	48,8
2012	13,0	30,7	20,3	63,3	33,5	92,7	-	80,1	23,1	38,1	42,3	64,2	70,3	77,3	19,5	48,0
2013	18,4	28,4	22,7	77,8	12,8	22,4	-	18,2	25,1	39,2	44,0	65,9	72,3	78,3	20,1	49,6
2014	21,1	32,1	25,2	80,9	16,8	36,4	6,5	21,1	23,6	38,7	42,7	63,5	69,2	77,0	22,6	57,2
2015	21,9	30,0	26,8	79,7	20,2	36,6	9,8	24,1	26,1	39,5	43,6	64,3	71,6	80,0	26,9	65,1
2016	16,1	30,0	26,6	80,7	19,5	48,4	11,3	27,6	24,9	39,8	44,9	66,5	71,8	79,5	33,3	76,2
2017	16,0	34,1	25,9	79,8	28,7	57,8	13,0	32,6	24,8	39,5	45,2	67,2	76,3	80,8	36,0	87,6

Kaynak: TÜİK, ‘İşgücü İstatistikleri’, <https://birumi.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul>, (24.01.2019).

15-24 yaş grubundaki bireylerin cinsiyet ve eğitim durumlarına göre işsizlik oranlarını gösteren Tablo 2.5'e göre, işgücü piyasası dışında kalan genç işsizlerin ne kadarının hangi eğitim seviyesine göre işsiz kaldığını göstermektedir. Burada dikkat çeken konu, 2004 yılında ilköğretim mezunu toplam genç nüfus %25 iken bu oran yıllar itibarıyla artış göstermiş ve 2017 yılına gelindiğinde %32,4'e ulaşmıştır. 2004-2017 yılları arasında yüksekokul veya fakülte mezunlarının işsizlik oranlarının genel ortalamaya göre en fazla olduğu görülmektedir. 2017 yılına bakıldığında en fazla işsizlik oranı %66,6 ile fakülte ya da yüksekokul mezunlarından oluşurken, bu işsizler arasında ise %41,2 sini kadınlar oluşturmaktadır. 2017 yılındaki en düşük işsizlik oranı ise %22,9 ile okuma yazma bilmeyenler oluştururken okuma yazma bilmesine karşın bir okul bitirmemiş olanların işsizlik oranı ise %30,9'dur.

Tablodan hareketle Türkiye'de eğitim seviyesi yükseldikçe işsizlik oranlarının da yükselmesi genç nüfus için ciddi bir ekonomik sorun olduğunu göstermektedir. Eğitim seviyesi ile işsizlik arasındaki ters ilişki Türkiye'nin eğitim sisteminin yetersizliğini göstermektedir. Çünkü işgücü piyasasının ihtiyaçlarına karşılık vermeyen niteliksiz bir eğitim sistemi gençleri işsiz bırakmaktadır. Olması gereken durum, bir gencin eğitim seviyesi yükseldikçe işgücü piyasasında nitelikli ve eğitilmiş olacağından daha kolay iş bulması gerekmektedir. Oysa böyle bir dengenin var olmadığını göstermektedir.

Tablo 2.5'deki veriler, cinsiyet bazında değerlendirilecek olursa, okuma yazma bilmeyen, ilkokul, ortaokul ve ilköğretim düzeyindeki genç erkeklerin işgücüne katılım oranları genç kadınlara göre daha yüksektir. Genç kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücü oranı artış göstermektedir. Yükseköğretim mezunu genç kadın ve erkeklerin işgücüne katılım oranının en yüksek orana sahiptir. Yani eğitim seviyesi arttıkça genç kadın ve erkeklerin işgücüne katılımının arttığı görülmektedir. Öte yandan okuma yazma bilmeyen genç kadınlar erken yaşta evlenip çocuk sahibi olarak işgücü piyasası dışında kalmaktadır ya da aile içi işlerde ve tarım sektöründe kayıt dışı olarak çalışmaktadır (Börekçi, 2018: 38).

Yükseköğretim düzeyinde okullardan mezun olan genç kadın ve erkekler ilk kez işgücü piyasasına girmiş olmaları ve yeterli düzeyde mesleki bilgi donanıma sahip olmayıp tecrübesizlikten dolayı bir iş bulabilmeleri zaman almaktadır. Ayrıca üniversite

mezunu gençlerin iş ve ücret konusunda beklentilerinin yüksek olması genç işsizliğe neden olan faktörlerden bir diğeridir. Yeni mezun gençlerin aileleri ile yaşamaya devam etmelerinden dolayı iş beğenmeme ve seçici olmaları da işsizliğe neden olmaktadır. (Yentürk ve Başlevent, 2007: 5).

Tablo 2.6: Türkiye’de Genç Nüfusun Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olma Durumu

YILLAR	15-19 YAŞ ARALIĞINDAKİ NÜFUS					20-24 YAŞ ARALIĞINDAKİ NÜFUS				
	Sadece eğitimde olanlar	Sadece istihdamda olanlar	Eğitim ve istihdamda olanlar	Ne eğitimde ne istihdamda olanlar	Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı(%)	Sadece eğitimde olanlar	Sadece istihdamda olanlar	Eğitim ve istihdamda olanlar	Ne eğitimde ne istihdamda olanlar	Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı(%)
2014	3 723	812	648	1 086	17,3	1 157	1 784	686	1 828	33,5
2015	3 789	776	714	1 042	16,5	1 137	1 836	713	1 794	32,7
2016	3 773	741	748	1 037	16,5	1 194	1 791	760	1 801	32,5
2017	3 741	758	728	1 053	16,8	1 185	1 830	761	1 818	32,5
2018	3 608	768	736	1 081	17,5	1 153	1 896	759	1 792	32,0

Kaynak: TÜİK, “İşgücü İstatistikleri”, <https://biruni.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul>, (24.01.2019).

OECD ülkelerinde genel değerlendirme yapıldığında 15-19 yaş aralığındaki gençlerin %7’si ne eğitimde ne işte yer almaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre değerlendirme yapıldığında kişi başına milli gelirin bu yaş grubunda düşük olduğu ve bu yaş grubundaki gençlerin eğitimi bırakma olasılığının yüksek olduğu dikkat çekmektedir (ILO, 2016:18). Türkiye’de eğitimdeki ya da istihdamdaki gençlerin oranını gösteren Tablo 2.6’ya bakıldığında 15-19 yaş aralığındaki genç nüfus 6282 iken bunun yarıdan fazlası eğitimde yer almaktadır. Ne eğitimde ne istihdamda olan nüfus oranı ise %16,8’dir. Türkiye’de 20-24 yaş aralığındaki toplam nüfus 2014-2017 yılları arasındaki azalış gösterirken 2017 yılına gelindiğinde 6085 bin olan genç nüfusun %34’ü ne eğitimde ne istihdamda yer almaktadır.

2.2.4. Türkiye’de Genç İşsizliğin Kır-Kent Ayrımına Göre Dağılımı

Türkiye’de 1927-1950 yıllarında ve sonrasında sanayi devrimiyle beraber kentlerdeki yaşam standartları ve işgücü olanaklarından dolayı insanlar için kentler daha cazip hale gelmiş ve iç göç hareketleri artmıştır. Sanayileşmenin yaygınlaşması ile ekonomideki makine kullanımının artması ile vasıfsız işçilerin işsizlik düzeyinde artış yaşanmış, tarımsal gelirlerin azalması, miras yoluyla toprakların bölünmesi, köydeki hayat standardının yetersiz olması, hızlı nüfus artışı, terör olayları, kan davaları gibi

sebepler insanları kente göç etmeye itmiştir. Ayrıca kentlerde sağlık, eğitim, iş olanaklarının köye kıyasla daha iyi olması ve insanların kentte daha iyi bir hayat süreceği beklentisi iç göçü daha da hızlandırmıştır (Sevinç, Davran ve Sevinç 2018: 74).

Gelişme sürecini tamamlayamamış ülkelerde, kırsal kesimde eğitim imkânlarının yetersiz olması ve işgücü piyasasındaki çalışılacak sektörün kısıtlı olması, gençlerin boş zamanlarını değerlendirecek aktivitelerinin olmaması, gençlerin tarım sektöründe çalışmak istememeleri ve tarım piyasası işgücü ücretlerinin beklentiyi karşılamaması, ayrıca tarım sektöründe kendilerini geliştirip ilerleyecek işgücü kollarının olmaması gibi nedenler gençlerin kente göç etmesine neden olmuştur. Tüm bunlara ilaveten kentlerdeki sanayi ve hizmet sektöründeki işgücü olanaklarının çeşitliliği kentlere olan göçü hızlandırmıştır.

Uzun süreli işsizliğin yaklaşık dörtte üçü kentlerde yaşayan bireyler arasındadır. Kentlerdeki uzun süreli işsizlik oranlarının 2000-2004 arasında kırsal kesimde yaşayan nüfusa göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedenine bakıldığında 2001 yılında yaşanan ekonomik krizden dolayı 2002 ve 2003 yıllarında kentlerdeki olumsuz etkileriyle kalıcı bir işsizlik meydana gelmiştir. Ayrıca kentlerde yaşayan kadınların işsizlik süresi kırsal kesimde yaşayan kadınlara göre daha uzun süre olmaktadır. İşsizliğin daha kalıcı ve uzun sürmesinin altında yatan nedenler ise, kentlerde tarım sektörünün payının azalması ile bu sektörde çalışan kesimin başka sektörlerle yönelmesi, iç göç olgusunun yaygınlaşması ile kent nüfusunun istihdam olanaklarından hızlı bir şekilde artış göstermesi gibi sebepler sayılabilir. Kırsal kesimde yaşayan genç nüfusun büyük bir kısmı ya kayıt dışı çalışmakta ya da düşük verimlilik ile çalışmaktadır. Bu durum kırsal kesimde yaşanan gerçek durumdaki işsizliği gizlemektedir. Kırsal kesimdeki tarım sektörü ekonomik dalgalanma ve krizlere kentsel kesimin ekonomik faaliyetlerini yürüttüğü hizmet ve sanayi sektörüne kıyasla daha az duyarlıdır. Bu yüzden kriz dönemlerinde kentlerde yaşayan genç nüfusun işsiz kalma olasılığı daha yüksektir (Alabaş, 2007: 41).

Tablo 2.7’de Türkiye’de kır-kent ayrımına ve yıllara göre genç işgücü durumu verilmiştir.

Tablo 2.7: Türkiye’de Kır-Kent Ayrımına ve Yıllara Göre Genç İşgücü Durumu (%)

Yıllar	Kent					Kır				
	İşgücüne Katılım Oranı	İşsizlik Oranı	Tarım Dışı İşsizlik	İstihdam Oranı	İşgücüne Katılım Oranı	İşsizlik Oranı	Tarım Dışı İşsizlik	İstihdam Oranı		
2004	34,7	25,1	25,8	26,0	45,6	11,9	30,4	40,1		
2005	36,0	22,8	23,4	27,8	42,0	13,5	28,0	36,3		
2006	36,2	21,4	21,8	28,5	40,4	13,6	26,0	34,9		
2007	36,8	21,8	22,1	28,8	40,0	15,6	28,5	33,7		
2008	37,0	22,6	23,1	28,6	41,2	15,5	28,7	34,8		
2009	37,3	28,2	28,7	26,8	42,2	18,9	34,2	34,3		
2010	36,9	24,8	25,4	27,7	41,8	15,3	28,1	35,4		
2011	37,6	21,2	21,8	29,6	43,1	12,7	23,2	37,6		
2012	37,0	20,3	20,8	29,5	40,9	11,9	21,1	36,1		
2013	38,4	21,2	21,7	30,3	42,4	13,7	23,2	36,6		
2014	40,8	17,9	21,0	33,5	40,8	17,9	21,0	33,5		
2015	42,0	18,5	21,4	34,2	42,0	18,5	21,4	34,2		
2016	42,4	19,6	22,6	34,4	42,4	19,6	22,6	34,1		
2017	43,3	20,8	24,1	34,3	43,3	20,8	24,1	34,3		

Kaynak: TÜİK, ‘İşgücü İstatistikleri’, <https://biruni.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul>, (24.01.2019).

Tablo 2.7'den görüleceği üzere 2004-2017 yılları arasında 15-24 yaş aralığında kırsal alanda yaşayan gençlerin işgücüne katılım oranı kentlerde yaşayan gençlere göre daha yüksektir. Çünkü kırsal kesimde eğitim düzeyi düşük olsa bile aile bütçesine katkı sağlamak amacıyla düşük ücretlerde bile tarım sektöründe çalışmayı kabul eden gençler vardır. Vasıfsız ve eğitim düzeyi düşük olan bu gençler, kente göç ettiklerinde daha zor iş bulacaklardır. Buldukları işteki ücret düzeyi ise kentteki hayat standardının altında kalacaktır. Bundan dolayı çoğunlukla kadınlardan oluşan bu kesim kentlere göç ettiklerinde ev hanımı olmaktadır ve işgücü piyasası dışında kalmaktadır. Tablo 2.7'deki işsizlik oranlarına bakıldığında ise, 2008 yılında yaşanan küresel ekonomik krizin etkisiyle genç nüfusun işsizlik oranlarını daha da derinleştirmiştir. 2005 yılında kentlerde ve kırlarda toplam işsizlik oranı %51,3 iken 2009 yılına gelindiğinde bu oran %62,4 olarak %11,1 artmıştır. Tablo geneli değerlendirilecek olursa Türkiye'de 15-24 yaş aralığında olan genç nüfusun kentlerdeki işgücü durumu ile kırsal alanda yaşayanların işgücü durumuna bakıldığında neredeyse 2 katı farklılık mevcuttur. Bu tablodaki verilere yansımayan ama kırsal alanlarda ciddi bir oranı olan kayıt dışı işgücü oranlarını da göz ardı etmemeliyiz. Eğitimsiz ve vasıfsız olsa da genç kadın ve erkeklerin kırsal alanda iş bulabilmeleri kentlere kıyasla daha kolaydır.

Köyden kente göç eden genç nüfus istediği nitelikte iş bulamayınca temel gereksinimlerini karşılayacak her türlü işe razı gelmektedir. Kendisini memnun etmeyen işte çalışan genç nüfusun iş verimliliği düşmektedir ve bu durumda işgücü piyasası olumsuz etkilenmektedir (Durgun, 2011: 7-8). Bir diğer seçeneğe göre, tarım dışı sektörde iş bulamayan genç nüfus; hayatını idame ettirebilmek için mecburi olarak tarım sektöründe çalışmaya razı olmaktadır. Tarım sektöründe sabit işte ve emek gücü gerektiren işlerde çalışan gençler bilgi ve becerilerini geliştirecek imkân bulamadıklarından, kente göç ettiklerinde yüksek işsizlik oranları ile karşı karşıya kalmaktadır. Çünkü herkes onlar gibi düşünerek köyden kente göç etmekte ve kent nüfusunun hızla artmasına neden olmaktadır (Yılmaz, 2005: 49).

2.2.5. Türkiye'de İş Arama Süresine Göre Genç İşsizlik

Genç işsizliğin doğru değerlendirilebilmesi için işsiz kalınan süre ve iş arama süresinin önemi vardır. İşsizlik iktisadi anlamda kısa ve uzun süreli işsizlik olarak ikiye ayrılır. Çalışma istek ve arzusunda olup da bir yıl veya daha uzun süreli işsiz kalanlara uzun süreli işsizlik denir. İşsizliğin devamlı olarak süregelmesi işsizlikle yapılan

mücadeleyi zorlaştırmaktadır. İşsiz kalınan süre uzadıkça bireyler işgücü niteliklerini unutmakta ve atıl durumda kalarak iş bulmalarını daha da zorlaştırarak karamsarlığa düşmektedir (TÜSİAD, 2004: 157-158).

Bir ülkenin en dinamik kesiminin uzun süreli işsiz kalması hem ekonomik hem de sosyal kayıplar yaratacaktır. Uzun süreli işsiz kalan gençlerin ekonomik açıdan gelir kaybı yaşamasına ek olarak zamanla bilgi, beceri ve tecrübelerinde azalma olacağından bir işe kabul edilebilme olasılıkları da azalacaktır. Ayrıca uzun süre işsiz kalan genç bireyler geleceğe yönelik kaygı ve endişe duyacak ve zamanla toplumdan uzaklaşarak yabancılaşma hissine kapılacaktır. Toplumsal açıdan değerlendirildiğinde ruh sağlığı bozuk olan genç neslin boşanma, suç ve intihar gibi suça yönelik eğilimlerinde artış olacaktır. Okuldan yeni mezun olan genç bireyler iş ve ücret konusunda beklentisi yüksek bir şekilde iş aramaya başlayacaklardır. Oysa iş arama süreleri arttıkça hem iş koluna hem ücret beklentilerini azaltma yoluna gidecektir. Bu durumda eğitilmiş ve vasıflı gençlerin düşük ücretlerde çalıştırılması makroekonomik dengesizlikler yaratacaktır (Güney, 2018:46). Tablo 2.8’de 2004-2017 döneminde Türkiye’de 15-24 yaş grubu gençlerde iş arama süresine göre işsizler gösterilmiştir.

Tablo 2.8: Türkiye’de 15-24 Yaş Grubu Gençlerde İş Arama Süresine ve Yıllara Göre İşsizler (Bin)

YILLAR	1-2 AY	3-5 AY	6-8 AY	9-11 AY	1-2 YIL	2-3 YIL	3 YIL+
2004	184	212	128	52	197	90	39
2005	195	202	110	41	178	93	44
2006	199	204	104	34	166	70	32
2007	252	218	108	41	154	53	21
2008	282	243	107	38	142	49	17
2009	326	321	160	55	172	56	19
2010	313	244	126	46	158	49	13
2011	299	215	108	39	121	32	8
2012	274	213	97	32	113	30	6
2013	318	233	99	30	126	29	7
2014	411	220	78	26	94	24	6
2015	438	232	89	33	100	24	3
2016	465	244	103	31	116	21	5
2017	497	256	117	24	126	25	6

Kaynak: TÜİK, “İşgücü İstatistikleri”, <https://biruni.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul>, (24.01.2019).

15-24 yaş aralığındaki gençlerin iş arama sürelerini değerlendirmek ekonomik açıdan anlamlı bir sonuç verecektir. 2004-2017 yılları arasında gençlerin iş arama

sürelerine bakıldığında yıllar itibariyle kısa süre içerisinde(1-2 ay) iş bulmanın zorlaştığı sonucuna varılır. 2004 yılında 1-2 ay iş arayan genç sayısı 184 bin iken 2017 yılında bu rakam 497 bine çıkmıştır. 3 yıldan fazla süre boyunca iş arayan genç nüfusun ise oranında bir azalış görülmektedir. Örneğin 2004 yılında 3 yıl ve üzerinde iş arayan genç nüfus 39 bin iken 2017 yılında 6 bine düşmüştür. TÜİK'ten alınan veriler ışığında genel bir değerlendirme yapılacak olursa Türkiye'de genç işsizlik problemlerinin kısa süreli olduğu ve zamana yayılmadığı sonucuna varılır. Doğru uygulanan ekonomi politikaları ile genç işsizlik ile mücadele edilerek sorunun minimum seviyeye indirilebilir.

2.2.6. Türkiye'de Genç İşsizliğin Sektörlere Göre Dağılımı

Ülkelerin gelişmişlik düzeyi istihdamın sektörel olarak dağılımını belirlemede önemli bir faktördür. Ülkemiz gelişmekte olan ülke olarak en çok tarım sanayi ve hizmet sektöründe istihdam sağlamaktadır. Tablo 2.9'da Türkiye'de 15-24 yaş aralığındaki gençlerin sektörlere göre istihdam durumu verilmiştir.

Tablo 2.9: Türkiye'de 15-24 Yaş Aralığındaki Gençlerin Sektörlere Göre İstihdam Durumu (Bin)

Sektörler	2014	2015	2016	2017
Tarım	762	748	710	735
Sanayi	945	911	901	863
İnşaat	339	357	365	376
Hizmet	1884	2023	2064	2104

Kaynak: TÜİK, “İşgücü İstatistikleri”, <https://biruni.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul>, (24.01.2019).

Tablo 2.9'daki verilere bakılacak olursa Türkiye'de 2014 yılından bu yana en fazla genç istihdamının sağlandığı sektör hizmet sektörüdür. 2014 yılında 1.884 bin iken 2017 yılında 2.104 bine çıkmıştır. Hizmet sektörünü sanayi ve tarım sektörü takip etmektedir. Gençlerin en az çalışma alanı buldukları sektör ise inşaat sektörüdür.

Tablodaki verilerden yola çıkarak ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeyine göre değerlendirme yapıldığında, ülkemizde tarım sektörünün istihdam oranı giderek azalmakta bu sektörde çalışanlar hizmet, sanayi ve inşaat sektörlerine yönelmektedir.

Yani tarım sektöründe kayıt dışı olarak, düşük ücretlerle ya da aile işçisi olarak çalışan genç bireyler ekonomik olarak gelir düzeyinde bir iyileşme yapıldığında sosyal güvenlik kurumlarına kayıtlı ve düzenli ücretler ve çalışma saatleriyle çalışmaya yönelecektir. Dolayısıyla Türkiye’de gençlerin istihdam edilebilirliğinin temelini yatırımlar, sanayileşme ve teknolojik gelişmeler ivme kazandıracaktır (Börekçi, 2018:51-52).

2.2.7. Türkiye’de 15-24 Yaş Aralığındaki Gençlerin İşgücüne Dâhil Olmama Nedenleri

İşgücüne dâhil olmayan nüfus, 15 yaş ve üzerinde olup da işsiz veya istihdam içerisinde yer almayan çalışma çağındaki nüfusu ifade etmek için kullanılır. Bu grupta yer alan kişilerin bazı özellikleri taşınması gerekmektedir. Örneğin; bir süre iş aramış olup, bulamayınca vazgeçen ve iş bulma ümidini kaybedenler, iş aramadığı halde koşulları ile çalışmaya hazır olanlar, mevsimlik olarak kayıt dışı çalışan tarım, inşaat vs sektöründeki işçiler, ev işleri ile meşgul olan ev hanımı ve ev adamları, öğrenim süresi devam eden öğrenciler, çalışmaya zihin veya beden engeli olan özür, yaşlı ve hastalar ve bunlar dışında ailevi veya kişisel sebeplerle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişiler de bu grup içerisinde yer alır. Emekliler de sosyal güvenlik kurumuna kayıtlı olarak emekli sayıldığında işgücüne dâhil olmayan nüfus içerisinde değerlendirilir.

Gençlerin işgücüne dâhil olmamasının en yaygın sebebi öğrenim hayatlarının devam ediyor olmasıdır. Öğrenciliği bitmiş genç nüfus, ya erken yaşta evlenerek yine iş gücüne dâhil olmayan nüfus içerisinde yer alır ya da iş aramaya başlar. İş aramaya başlayan yeni mezun gençler iş arama süreleri uzadıkça ümitsizliğe kapılarak, iş aramaktan vazgeçtiklerinde işgücüne dâhil olmayan nüfus içerisinde yer alarak işsiz grubundan çıkarlar. Gençlerin istihdam edilmesinde ve bu süreçte yönlendirici olmasında iş ve işçi arama kurumlarının önemi büyüktür. Kendi nitelik ve bilgi donanımlarına göre yönlendirilmeyen gençler karamsarlık içerisinde girdiğinde işsizliğin hem ekonomik hem de sosyal maliyeti olacaktır.

Türkiye’de yıllar itibariyle gençlerin işgücüne dâhil olmama nedeni değerlendirildiğinde öğrenciler ve ev işleri ile meşgul olanların sayısının oldukça fazla olduğu görülür. İşgücüne dâhil olmama nedenleri arasında en az nüfusa sahip olan ise mevsimlik işçilerdir. Mevsimlik işçilerin büyük bir kısmı kayıt dışı olarak ya da aile işçisi olarak çalışmaktadır. Uzun süre iş arayıp iş bulamayan gençlerin sayısı da giderek

artmaktadır. İşgücüne dahi olmama nedenine göre gençler arasında erkeklerin kadınlardan daha fazla olduğu görülmektedir. Tablo 2.10'da Türkiye'de işgücüne dahil olmama nedenine göre işgücüne dahil olmayan genç nüfus 2007-2017 döneminde kadın-erkek ayrımına göre gösterilmiştir.

Tablo 2.10: Türkiye'de İşgücüne Dâhil Olmama Nedenine Göre İşgücüne Dâhil Olmayan Genç Nüfus (Bin)

Yıllar	Cinsiyet	İş Bulma Ümidi Yok	İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olan/Diğer	Mevsimlik Çalışan	Ev İşleri İle Meşgul	Öğrenci	Özürlü/Yaşlı Veya Hasta	Ailevi ve Kişisel Nedenler
2007	Kadın	77	217	53	2040	1570	63	319
	Erkek	153	140	25	0	2037	107	76
	Toplam	230	357	78	2040	3607	170	395
2008	Kadın	79	210	64	1927	1641	65	292
	Erkek	142	143	24	0	2040	125	70
	Toplam	221	353	87	1927	3680	190	362
2009	Kadın	90	226	13	1835	1794	69	302
	Erkek	156	139	5	0	2078	117	95
	Toplam	246	364	19	1835	3872	187	397
2010	Kadın	80	217	6	1754	1872	67	290
	Erkek	138	164	4	0	2155	108	78
	Toplam	218	380	10	1754	4027	175	368
2011	Kadın	78	203	7	1658	1987	66	255
	Erkek	139	134	3	0	2123	98	84
	Toplam	217	337	10	1658	4110	164	339
2012	Kadın	54	210	6	1646	2092	66	206
	Erkek	181	137	4	0	2187	111	84
	Toplam	235	348	10	1646	4279	177	290
2013	Kadın	53	220	5	1435	2164	72	209
	Erkek	139	154	2	0	2183	104	80
	Toplam	192	374	7	1435	4347	176	289
2014	Kadın	64	296	10	1404	2159	74	206
	Erkek	115	174	5	0	1127	112	96
	Toplam	179	470	15	1404	3286	186	302
2015	Kadın	61	259	7	1306	2198	74	209
	Erkek	128	165	6	0	2135	117	91
	Toplam	189	424	13	1306	4333	191	300
2016	Kadın	63	265	8	1202	2238	77	214
	Erkek	125	177	5	0	2142	125	97
	Toplam	188	442	13	1202	4380	202	311
2017	Kadın	62	240	5	1184	2194	82	238
	Erkek	107	148	6	0	2139	126	110
	Toplam	169	388	11	1184	4333	208	348

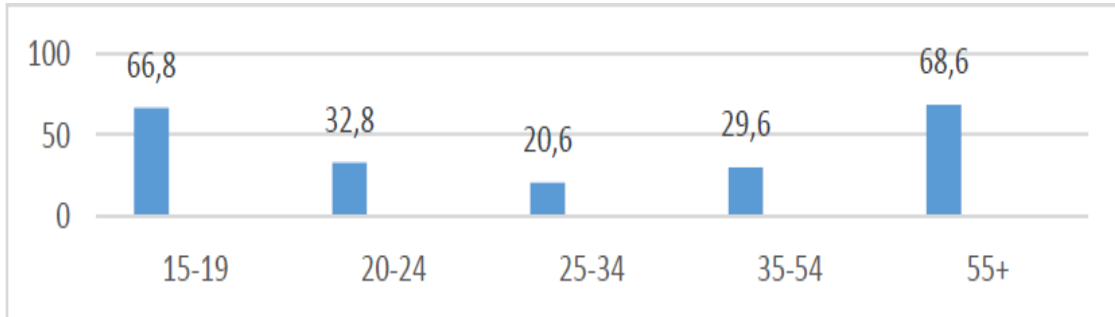
Kaynak: TÜİK, “İşgücü İstatistikleri”, <https://biruni.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul>, (24.01.2019).

2.2.8. Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonomide Genç Nüfusun Yeri

Ekonomik faaliyetlerin var olup devam etmesine rağmen kayıtlı bir şekilde yasa dışı sürdürülmesine kayıt dışı ekonomi denir. Bu durumda ülke ekonomisindeki ekonomik faaliyetlerin ülkenin ekonomisine yansımaması durumu ortaya çıkar. Kayıt dışı ekonominin orta çıkmasının altında bazı nedenler yatmaktadır. Küçük ölçekli işletmelerin kurumsallaşamaması, bireylerin gelirlerinin düşük olması bunlardan en önemlileridir. Küçük ölçekli işletmelerin hem ayakta kalabilmek hem de kar sağlamak amacıyla bireyleri düşük ücret karşılığında iş sağlığı ve güvenliği olmadan yasa dışı yollarla istihdam ederler. Bu tarzdaki iş yerlerinin genel adı “terhane”dir. Gelir dağılımındaki adaletsizlikten dolayı az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler çocuk işçileri yasa dışı yollarla istihdam etmektedir. Üretim faktörlerinden emeğin kayıt altına alınmadan hizmete alınması ülkedeki temel makroekonomik göstergelerin hatalı çıkmasına yol açar. Örneğin ülkelerin yaşadığı kriz ve durgunluk dönemlerinde ekonomi üzerindeki hasarın gerçek boyutu ile hesaplanan büyüklüğün farklı çıkmasından dolayı krizin etkisi de yanlış yorumlanır ve ekonomi politikalarının da etkinliği azalır (Yıldız ve Yıldız, 2017: 96-98).

Ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeyinin az olmasından, düşük gelir seviyesine sahip bireylerin vergiden kaçınıp daha fazla maaş alabilmek adına kayıt dışı istihdam edilmek istemesi, firmaların üretimin her aşamasında ve büyümesine engel olan ve yavaşlatan ağır işleyen bürokrasinin varlığı, enflasyondan dolayı kişilerin satın alma gücünün düşmesi firmaların ise maliyetlerinin artması, işverenin katlanmak zorunda olmadığı işsizlik ve sigorta primi vs gibi pek çok faktör hem kişileri hem de firma ve işverenleri kayıt dışı ekonomiye yöneltmektedir (Karaaslan 2010:9).

Şekil 2.1: Türkiye’de Yaş Gruplarına Göre Kayıt dışı istihdam Oranı, (% , 2015)

Kaynak: Kızılcıca, 2017:65.

Şekil 2.1'e bakıldığında 55 yaş ve üzeri yaşlı nüfus ile 15-19 yaş arasındaki genç nüfusun büyük çoğunluğu yüksek seviyede kayıt dışı olarak istihdam edilmektedir. Türkiye gençlerin yarısından fazlası kayıt dışı olarak istihdam edilmektedir. Yeterli düzeyde mesleki bilgi ve becerileri yok ise ve eğitim düzeyleri düşük ise ilk iş deneyimlerini özel sektörde kayıt dışı olarak gerçekleştirmektedir. Eğitimli olup da yine kayıt dışı sektörde çalışan gençler ise formel olarak yeni iş olanaklarının olmamasından dolayı kayıt dışı sektörde çalışmak zorunda kalmaktadır. Türkiye'de çocuk işçileri ve gençlerin kayıt dışı istihdam oranı yetişkinlere nazaran daha yüksektir. Kırsal kesimde yaşayan gençlerin de kentlerde yaşayan gençlere göre kayıt dışı çalışma oranı daha yüksektir. Özellikle kırsal kesimde çalışan genç kadınların neredeyse tamamı ücretsiz aile işçisi olarak ve yasa dışı sosyal güvenliği olmadan istihdam edilmektedir (Çetinkaya, 2008:117).

2.3. OECD ÜLKELERİNDE GENÇ İŞGÜCÜNÜN BOYUTLARI

İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı veya kısaca OECD, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Batı Avrupa ekonomilerindeki savaşın tahribatını onarmak amacıyla Kanada ve ABD'nin yardımlarıyla beraber ülkelere destek olmak için Marshall Planı çerçevesinde 1947-1960 yılları arasında ilk olarak Avrupa Ekonomi İşbirliği Teşkilatı (OECC) olarak kurulmuştur. 1960 yılında OECC'nin işleyişini tamamlamasıyla daha geniş görev tanımıyla OECD kurulmuştur. "Convention on the Organisation for Economic Cooperation and Development" anlaşması 14 Aralık 1960 yılında Paris'te imzalanarak OECD resmîyet kazanmıştır. OECD'nin kurulmasında imzalanan anlaşmanın giriş bölümünde bireysel özgürlükleri koruyarak genel refah düzeyini arttırmak olan BM amaçlarına ulaşmanın ekonomik güç ve refah düzeyini yükseltmekten geçtiği inancıyla" diye başlamaktadır (www.mfa.gov.tr E.T: 03.04.2019).

OECD'nin 20 kurucu üyesi bulunmaktadır. Bunlar; Türkiye, ABD, Kanada, Fransa, Hollanda, Belçika, Lüksemburg, Federal Almanya, İtalya, Portekiz, İngiltere, Danimarka, İrlanda, Yunanistan, İsviçre, Avusturya, İsveç, İzlanda, Norveç'tir. Örgüte sonradan katılan ülkeler ise, Avustralya, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Macaristan, Japonya, Meksika, Yeni Zelanda, Polonya, Slovakya, Güney Kore, Şili, Estonya, Slovenya ve İsrail'dir.

2.3.1. OECD Ülkelerinde 15-24 Yaş Aralığındaki Genç Nüfusun İstihdam Düzeyi

Uluslararası düzeyde Birleşmiş Milletler ve ILO'nun genel kabul görmüş 15-24 yaş grubundan oluşan genç tanımı ile ILO'nun işsiz tanımı birlikte değerlendirildiğinde genç işsiz kavramına ulaşılabılır. Buna göre genç işsiz; 15-24 yaş aralığındaki referans dönemi içerisinde bir saatten fazla çalışmamış, çalışmaya hazır, cari ücret düzeyinde iş bulamayan ve aktif olarak iş arayan kişidir (Karabıyık, 2009: 295).

OECD üyesi ülkelerde İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra genç işsizlik problemi ani bir biçimde ortaya çıkmış ve 1974 yılında bu ülkelerde ekonomik bir gerileme olmuştur. 1975 ve 1976 yıllarında genç işsizlik sorunu ciddi olarak artmış ve zaten yüksek işsizlik ile savaşmaya çalışan ülkelere üniversiteden yeni mezun olup ilk kez işgücü piyasasına adım atan genç işsiz ordusu dâhil olmuştur. Ciddi boyutlara ulaşan genç işsizliğe karşı ülkeler çeşitli politikalar uygulayarak kontrol altına almaya çalışmışlardır. Ülkelerde uygulanan politika ve tedbirler farklı olsa da amaç genç işsizliği azaltmaktır. OECD ülkelerinde genç işsizliğe yönelik çeşitli araştırmalar yapılmış ve 1977 yılında “Gençlerin Çalışma Hayatına Girişi” konusunda bir rapor hazırlanarak üye ülkelere alınan istatistikler sonucunda gençlerin işgücü piyasasına ilk girdiklerinde karşılaştığı sorunlar derlenmiştir. Raporun ikinci bölümünde ise ortaya çıkan sonuçlardan hareketle ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre uygulanacak politikaların analizi yapılmıştır (Murat, 2012: 184). Tablo 2.11’de OECD ülkelerinde 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusun istihdam oranları verilmiştir.

Tablo 2.11: OECD Ülkelerinde 15-24 Yaş Aralığındaki Genç Nüfusun İstihdam Oranları(%)

ÜLKELER	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
AVUSTRALYA	64,1	64,5	61,2	60,5	60,4	59,6	58,7	57,7	58,4	58,3	58,5
AVUSTURYA	53,8	54,5	53,2	52,8	53,9	53,7	53,1	52,1	51,4	51,0	50,6
BELÇİKA	27,5	27,4	25,4	25,2	26,0	25,3	23,6	23,2	23,4	22,8	22,7
KANADA	59,5	59,5	55,3	54,9	55,3	54,3	55,1	55,6	55,8	55,4	56,5
ŞİLİ	26,4	27,4	25,8	30,5	31,7	31,1	30,4	30,1	30,2	29,2	28,3
ÇEK CUMHURİYATİ	28,5	28,1	26,6	25,2	24,5	25,2	25,6	27,1	28,4	28,6	29,2
DANİMARKA	65,3	66,4	62,5	58,1	57,6	55,0	53,7	53,8	55,4	58,3	56,3
ESTONYA	34,1	36,0	28,4	25,4	31,1	32,3	32,4	33,3	36,3	37,5	40,6
FİNLANDİYA	44,6	44,7	39,6	38,8	40,4	41,8	41,5	41,4	40,5	41,7	42,5
FRANSA	31,2	31,4	30,5	30,1	29,6	28,6	28,4	27,6	27,9	27,9	28,7
ALMANYA	45,4	46,7	46,0	46,3	47,9	46,6	46,9	46,1	45,3	45,8	46,5

Tablo 2.11: (devam)

ÜLKELER	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
YUNANISTAN	24,0	23,5	22,8	20,1	16,1	13,0	11,9	13,3	13,0	13,0	14,2
MACARİSTAN	21,1	20,2	18,2	18,3	18,0	18,5	20,1	23,5	25,7	28,1	29,0
İZLANDA	74,2	71,7	61,5	61,7	62,5	65,4	69,7	70,5	73,1	77,6	75,8
İRLANDA	63,0	57,1	45,3	38,7	36,2	34,8	36,6	36,8	37,9	42,0	40,0
İSRAİL	27,2	27,6	26,8	27,0	26,6	43,5	44,4	44,5	44,4	44,3	44,8
İTALYA	24,6	24,2	21,6	20,3	19,2	18,5	16,3	15,6	15,6	16,6	17,1
JAPONYA	41,4	41,2	39,5	38,8	39,1	38,3	39,5	40,0	40,3	42,2	42,6
KORE	26,2	23,7	22,5	22,7	23,2	24,1	23,9	25,6	26,7	26,9	27,2
LETONYA	38,1	37,0	27,5	25,4	25,8	28,7	30,2	32,5	34,6	32,8	33,0
LİTVANYA	24,8	26,0	20,7	18,3	19,0	21,5	24,6	27,6	28,4	30,3	30,4
LÜKSEMBURG	22,5	23,8	26,7	21,2	20,7	21,7	21,9	20,4	29,1	24,9	25,8
MEKSİKA	44,9	44,1	42,2	42,5	42,3	42,8	42,0	41,2	41,0	40,8	40,8
HOLLANDA	68,4	69,3	68,0	63,0	61,3	61,1	60,1	58,8	60,8	60,8	62,3
YENİ ZELANDA	58,0	55,8	51,1	49,4	49,2	48,6	49,2	51,7	53,1	54,3	55,4
NORVEÇ	54,5	57,3	52,6	51,5	50,8	52,2	51,8	50,2	50,4	48,5	48,2
POLONYA	25,9	27,4	26,8	26,4	24,9	24,7	24,2	25,8	26,0	28,4	29,6
PORTEKİZ	34,4	34,1	30,9	27,9	26,6	23,0	21,7	22,4	22,8	23,9	25,9
SLOVAK CUMHURİYETİ	27,6	26,3	22,8	20,7	20,0	20,1	20,4	21,8	23,3	25,2	26,9
SLOVENYA	37,6	38,4	35,3	34,1	31,6	27,3	26,6	26,8	29,6	28,6	34,8
İSPANYA	39,2	36,0	28,0	25,0	22,0	18,4	16,8	16,7	17,9	18,4	20,5
İSVEÇ	42,2	42,2	38,3	38,8	40,9	40,2	41,7	42,8	43,9	44,5	44,9
İSVİÇRE	62,6	62,4	61,6	62,5	63,3	62,0	62,1	62,1	61,6	62,5	63,1
TÜRKİYE	30,2	30,3	28,9	30,0	32,0	31,5	32,2	33,5	34,1	34,1	34,4
BİRLEŞİK KRALLIK	52,6	52,1	47,9	46,8	45,8	46,2	46,3	48,0	50,0	50,9	50,7
ABD	53,1	51,2	46,9	45,0	45,5	46,0	46,5	47,6	48,6	49,4	50,3
EURO BÖLGESİ (19 ÜLKE)	37,8	37,6	34,8	33,4	33,0	31,7	31,1	30,6	30,9	31,4	32,3
AVRUPA BİRLİĞİ(28 ÜLKE)	37,3	37,4	34,9	33,9	33,4	32,6	32,2	32,4	33,1	33,9	34,7
G7	46,8	46,1	43,0	41,8	42,1	42,0	42,3	42,8	43,4	44,2	44,9
OECD - TOPLAM	42,9	42,4	39,6	39,0	39,1	39,1	39,2	39,6	40,2	40,7	41,3

Kaynak: OECD, <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=STLABOUR> E.T:02.11.2018

Tablo 2.11’de görüleceği üzere OECD’nin toplam istihdam oranları yıllara göre dalgalanma göstermiştir. 2004 yılında genç nüfusun istihdam oranının en yüksek olduğu ülke % 68,4 ile Hollanda’dır, en düşük olduğu ülke ise OECD ortalamasının altında olarak %21,1 genç istihdam oranına sahip Macaristan olmuştur. 2017 yılına gelindiğinde OECD’nin toplam istihdam oranı %41,3’tür. OECD ortalamasının altında kalan ülkeler ise Belçika, Şili, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Fransa, Yunanistan, Macaristan, İrlanda İtalya, Kore, Letonya, Lüksemburg, Litvanya, Meksika, Polonya, Portekiz, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya, İspanya, Türkiye, Euro Bölgesi Avrupa Birliği içerisinde 28 ülkelerdir.

2.3.2. OECD Ülkelerinde Genç İşsizliğin Genel Durumu

1970’li yıllardan itibaren işsizlik olgusu hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin ortak sorunu olmuştur. Ülkeler açısından genç ve dinamik kesimi oluşturan 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusa yeterli düzeyde iş imkânı yaratılmadığı zaman ek maliyet getirmektedir. Aşağıda yer alan Tablo 2.12’de OECD ülkelerinde 15-24 yaş aralığında genç işsiz nüfus 2004-2017 dönemi için gösterilmiştir.

Tablo 2.12: OECD Ülkelerinde 15-24 Yaş Aralığında Genç İşsiz Nüfus(Bin)

ÜLKELER	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
AVUSTRALYA	192	185	240	241	236	244	253	276	277	267	269
AVUSTURYA	55	50	63	54	52	55	56	58	59	64	53
BELÇİKA	82	78	93	96	79	82	97	93	87	75	70
KANADA	328	344	444	427	411	412	394	387	376	366	323
ŞİLİ	164	193	217	203	195	174	168	171	158	151	155
ÇEK CUMHURİYETİ	46	41	71	73	67	73	69	56	44	35	25
DANİMARKA	32	37	55	64	66	63	57	56	49	58	51
ESTONYA	7	9	20	22	15	14	11	8	7	8	7
FİNLANDİYA	56	56	69	68	65	63	66	68	73	65	66
FRANSA	544	528	676	650	613	647	655	663	684	681	620
ALMANYA	586	517	537	442	389	352	340	328	296	295	286
YUNANISTAN	90	82	95	117	150	182	184	160	139	124	114
MACARİSTAN	57	60	79	78	74	85	84	68	59	45	36
İZLANDA	2	3	5	5	4	4	3	3	3	2	3
İRLANDA	42	59	95	92	88	88	75	64	55	49	40
İSRAİL	60	46	54	50	41	72	64	65	57	54	46
İTALYA	372	388	437	469	473	604	652	692	627	593	535
YAPONYA	471	427	516	507	436	419	356	326	290	276	254
KORE	149	143	146	146	149	146	152	176	194	197	186
LETONYA	15	19	44	42	32	29	22	17	14	13	12
LİTVANYA	11	19	41	47	39	32	27	25	20	18	15
LÜKSEMBURG	2	3	3	2	3	3	2	4	4	4	3
MEKSİKA	708	757	996	987	993	966	946	923	829	735	653
HOLLANDA	85	76	96	121	137	164	186	175	158	152	126
YENİ ZELANDA	38	41	58	59	58	61	54	53	55	55	54
NORVEÇ	26	28	33	33	31	32	34	28	37	40	37
POLONYA	402	309	363	412	418	415	407	347	286	244	197
PORTEKİZ	85	82	92	95	132	159	148	131	118	102	89
SLOVAK CUMHURİYETİ	60	51	70	83	76	76	73	63	55	46	38
SLOVENYA	11	11	14	14	14	16	16	14	12	10	9
İSPANYA	445	595	847	858	894	956	951	851	751	656	578
İSVEÇ	118	129	157	159	151	154	157	153	134	122	114
İSVİÇRE	43	43	52	52	49	52	55	54	55	54	50
TÜRKİYE	729	788	982	852	742	678	760	853	912	978	1.053
BİRLEŞİK KRALLIK	675	713	878	906	973	975	939	760	659	576	522
ABD	2.342	2.830	3.760	3.857	3.634	3.451	3.324	2.853	2.467	2.211	1.955
EURO BÖLGESİ (19 ÜLKE)	2.557	2.631	3.300	3.282	3.263	3.537	3.581	3.433	3.176	2.967	2.672
AVRUPA BİRLİĞİ(28 ÜLKE)	4.178	4.181	5.194	5.268	5.316	5.602	5.601	5.157	4.661	4.254	3.802
G7	5.319	5.747	7.247	7.258	6.929	6.861	6.660	6.009	5.399	4.998	4.494
OECD - TOPLAM	9.131	9.740	12.394	12.383	11.979	11.996	11.839	11.023	10.098	9.418	8.643

Kaynak: OECD, <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=STLABOUR> E.T:21.02.2019

Tablo 2.12’de küresel boyuttaki genç işsizlik oranları incelendiğinde, işsizlik tüm OECD ülkelerinin ekonomik problemi olduğu açıktır. OECD ülkelerinin toplam genç işsizlik rakamları 2007-2011 yılında sürekli artarak devam etmiştir. 2011 yılından sonra yavaş yavaş azalsa da hala istenilen seviyeye gelememiştir. 2017 yılında OECD ülkeleri arasında genç işsiz sayısı en az olan ülkeler İzlanda ve Lüksemburg olurken, en yüksek genç işsizlik rakamlarına sahip ülke ise 19 ülkenin bulunduğu Euro Bölgesi’dir. ABD yüksek büyüme eğilimine ve teknolojik yönden avantaja sahip olmasına rağmen 2017 yılında 2672 bin genç işsiz nüfusa sahiptir.

2.3.3. OECD Ülkelerinde 15-24 Yaş Aralığında Cinsiyete Göre Genç İşsizlik

Avrupa Birliği’nin istihdam ve sosyal politikası istihdamın koşullarını iyileştirmek için birçok konuda düzenleme yapmıştır. İşsizliğin önlenmesi, iş hayatında çalışma koşullarının düzeltilmesi, cinsiyete göre eşitlik sağlanıp ayrımcılığın yasaklanması gibi pek çok konuda düzenleme yapmak amacıyla oluşturulmuştur. Özellikle kadın-erkek eşitliği konusunda dönüm noktası olan 1992 yılında imzalanan Maastricht ve 1997 yılında imzalanan Amsterdam Antlaşması, sosyal konular dâhil pek çok konuda kadınları destekleyecek maddeler içermektedir (Güney, 2018: 29).

OECD ülkelerinin 2007-2017 yılları arasında genç işsizlik oranları incelendiğinde 2017 yılında erkek genç işsiz oranı % 12,3 iken kadın işsiz oranı %11,5’tir. Bu oranlar Türkiye için incelendiğinde 2017 yılında erkek genç işsiz oranı %17,8 iken kadın genç işsiz oranı %25,6’dır. Yani Türkiye gerek toplam genç işsizlik oranı ile gerek cinsiyet bakımından kadın-erkek genç işsizlik oranı ile OECD ortalamasının üzerindedir. Özellikle Türkiye’de genç kadın işsizlik oranları ciddi oranda yüksektir.

Tablo 2.13: OECD Ülkelerinde 15-24 Yaş Aralığında Cinsiyete Göre Genç İşsizlik Oranları(%)

ÜLKELER	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		
	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	
AVUSTRALYA	9,5	9,2	9,0	8,6	12,5	10,3	11,9	11,9	11,9	11,9	10,8	10,8	12,4	10,9	11,3	14,1	12,5	14,2	11,9	13,8	11,4	13,6	11,5
AVUSTURYA	9,2	9,6	8,4	8,6	11,2	10,1	9,6	9,6	8,8	9,1	9,1	9,5	9,2	9,4	10,0	10,6	10,0	11,1	10,0	12,1	10,2	10,8	8,7
BELÇİKA	17,1	20,9	17,3	18,5	21,4	22,5	22,5	22,5	18,7	18,7	18,7	20,4	18,8	24,7	22,4	24,0	22,4	23,8	20,0	21,7	18,1	20,2	18,2
KANADA	12,3	10,0	13,1	10,1	18,3	12,3	12,5	16,1	12,3	16,1	12,3	16,1	15,2	15,2	15,2	15,0	11,9	15,1	14,8	11,3	13,3	9,9	9,9
ŞİLİ	16,1	20,7	17,8	23,0	21,5	24,5	16,6	21,6	15,2	21,1	14,3	19,1	13,9	19,1	14,3	19,7	13,8	18,2	14,4	17,6	15,7	18,6	18,6
ÇEK																							
CUMHURİYETİ	10,6	11,0	9,8	9,9	16,6	16,7	18,3	18,5	18,1	18,0	19,9	19,9	19,0	18,6	19,5	15,1	17,1	11,3	14,4	9,9	11,4	7,4	8,8
DANIMARK	7,6	7,4	7,4	8,7	13,3	10,3	16,1	11,8	15,7	12,7	14,8	13,5	14,3	11,8	13,8	11,5	11,6	10,1	13,1	10,9	11,4	10,7	10,7
ESTONYA	12,2	...	12,5	...	31,6	21,9	35,4	29,3	20,8	20,8	22,9	18,4	18,0	19,8	19,2	9,9	14,1	12,1	15,9	10,4	13,8	10,1	10,1
FINLANDIYA	16,4	16,5	16,8	15,5	23,6	18,5	23,5	18,7	21,4	18,2	19,8	17,8	17,8	22,6	16,7	22,6	18,2	24,8	19,4	21,5	18,3	20,6	19,0
FRANSA	18,3	19,5	18,5	18,1	24,1	21,7	22,2	23,1	21,4	22,7	24,1	23,1	23,8	24,4	25,2	23,1	25,8	23,3	25,1	24,0	23,2	21,3	21,3
ALMANYA	12,6	11,1	11,1	10,0	12,5	9,8	10,7	8,8	9,2	7,8	8,7	7,3	8,5	7,1	8,4	7,1	7,9	6,5	7,9	6,1	7,6	5,8	5,8
YUNANISTAN	15,5	31,7	16,9	28,4	19,5	33,3	26,9	40,3	38,9	51,5	48,5	63,1	53,8	63,8	47,4	58,1	45,2	55,0	44,4	50,8	39,4	48,2	48,2
MACARISTAN	17,4	18,8	18,9	20,4	27,8	24,5	27,8	24,7	27,0	24,7	24,7	14,8	12,3	7,8	13,0	20,0	21,0	18,3	16,0	13,0	12,9	9,7	12,1
İZLANDA	...	...	...	...	19,5	11,8	18,2	13,9	18,3	10,4	14,8	23,5	30,3	13,4	7,8	13,0	6,5	10,9	6,5	6,6	6,2	8,5	7,0
IRLANDA	10,3	7,9	16,6	10,0	31,6	16,8	34,8	20,9	36,1	22,3	37,4	23,3	30,3	30,3	26,6	19,9	23,6	16,4	19,7	13,5	16,0	12,6	12,6
İSRAIL	15,0	17,0	11,8	13,3	15,6	13,6	14,5	12,8	11,8	11,4	11,6	12,6	10,4	10,6	10,0	11,0	11,0	8,9	9,7	8,2	9,1	6,7	7,8
İTALYA	18,4	23,3	18,9	24,7	23,2	28,5	26,8	29,3	31,5	34,8	29,3	29,8	22,7	23,0	20,3	19,7	18,7	15,9	16,7	15,9	12,7	14,6	11,7
JAPONYA	8,2	7,2	7,8	6,7	10,0	8,3	10,6	8,1	9,5	7,1	8,9	7,4	7,7	6,0	7,1	5,5	6,0	5,2	5,7	4,5	4,5	4,8	4,5
KORE	11,1	7,1	11,4	7,9	11,9	8,5	11,1	8,9	11,9	8,1	9,7	8,5	9,7	9,0	11,1	9,2	11,3	9,9	11,0	10,4	11,2	9,6	9,6
LETONYA	11,0	9,9	14,1	13,5	36,5	29,0	37,0	34,8	31,3	30,6	27,7	29,5	21,8	24,7	20,3	19,4	19,9	18,0	14,1	21,3	12,2	18,3	15,3
LİTVANYA	...	...	12,9	...	35,2	22,3	39,2	31,5	34,8	29,3	29,8	22,7	23,0	20,3	19,7	18,7	15,9	16,7	15,9	12,7	14,6	11,7	11,7
LÜKSEMBURG	13,2	16,7	13,2	23,7	17,6	17,3	17,6	10,5	13,4	20,2	18,8	18,0	19,8	11,8	18,9	26,3	18,9	18,7	15,3	19,8	18,1	17,4	13,0
MEXİKA	6,6	8,2	7,1	8,8	9,4	11,2	9,3	10,5	9,3	10,8	8,9	10,4	8,7	10,8	8,8	10,8	7,8	10,0	7,2	8,8	6,3	8,0	8,0
HOLLANDA	5,7	6,3	5,4	5,2	7,1	6,1	8,8	8,6	10,5	9,6	11,8	11,7	13,5	12,9	12,4	13,1	11,2	11,2	11,4	10,3	9,0	8,8	8,8
YENİ ZELANDA	9,9	9,8	11,3	10,5	15,5	16,3	16,1	16,7	16,9	14,9	16,8	16,7	14,7	15,4	13,3	14,6	13,7	13,7	13,0	13,4	12,4	12,4	13,0
NORVEÇ	8,3	6,7	8,4	6,6	10,5	7,9	11,0	7,5	9,6	7,7	10,0	6,9	10,7	7,5	9,1	6,6	11,1	8,6	11,1	8,6	13,0	9,3	11,7
POLONYA	20,0	23,8	15,3	19,9	20,2	21,2	22,4	25,5	23,7	28,8	24,1	30,0	25,4	30,1	22,7	25,5	20,7	20,9	17,5	18,0	14,6	15,1	15,1
PORTEKİZ	13,8	20,3	13,6	20,3	19,1	21,7	21,6	24,1	29,0	31,7	36,8	39,3	36,7	39,7	34,3	35,4	29,6	34,5	27,3	28,8	22,5	25,5	25,5
SLOVAK																							
CUMHURİYETİ	20,5	20,2	18,5	19,9	27,7	26,4	34,6	31,9	33,2	33,8	35,0	32,5	34,9	31,6	29,5	30,1	25,8	27,5	19,8	26,4	18,1	20,2	20,2
SLOVENYA	9,4	11,3	9,9	11,4	13,8	13,4	15,3	13,9	15,1	16,8	20,2	20,9	20,1	23,8	19,5	21,4	17,7	14,8	15,7	14,8	10,1	12,8	12,8
İSPANYA	15,2	21,7	23,6	25,5	39,1	36,1	43,1	39,6	48,2	44,0	54,2	51,5	56,3	54,6	53,4	53,0	48,7	48,0	44,1	45,0	39,6	37,5	37,5
İSVİÇRE	18,8	19,8	19,7	20,6	26,2	23,6	25,9	23,6	23,3	22,3	25,0	22,2	24,8	22,3	24,2	21,5	21,2	19,5	20,4	17,2	18,8	17,0	17,0
İSVİÇRE	6,9	7,4	6,7	7,4	8,0	9,0	7,8	8,7	7,5	7,9	8,6	8,0	8,7	8,8	8,6	8,6	9,2	8,4	8,7	8,4	8,1	8,0	8,0
TÜRKİYE	17,1	17,6	18,3	18,9	23,0	22,5	19,3	20,7	15,6	18,9	14,6	17,8	15,5	19,7	16,6	20,2	16,5	22,2	17,3	23,5	17,8	25,6	25,6
BİRLEŞİK KRALLIK	15,9	12,5	17,0	12,8	21,9	16,1	22,0	17,6	23,8	18,5	23,9	18,2	23,0	18,1	19,0	14,8	16,2	12,9	14,8	11,1	13,5	10,6	10,6
ABD	11,5	9,4	14,3	11,1	20,1	14,8	20,8	15,8	18,8	15,7	17,6	14,6	17,0	13,9	14,5	12,2	12,8	10,4	11,4	9,3	10,3	8,1	8,1
EURO BÖLGESİ (19 ÜLKE)	14,3	15,8	15,3	15,8	21,0	19,0	21,6	20,2	21,6	20,9	23,9	23,0	24,7	23,8	24,2	23,2	23,0	21,7	21,4	20,3	19,4	18,2	18,2
AVRUPA BİRLİĞİ(28 ÜLKE)	15,3	15,9	15,7	15,6	21,1	18,6	21,9	20,1	22,3	21,0	23,9	22,3	24,3	22,9	22,9	21,4	21,1	19,5	19,4	17,9	17,5	16,1	16,1
OECD TOPLAM	12,4	13,2	13,3	12,2	17,8	15,1	17,7	15,7	16,8	15,7	16,8	15,7	16,6	15,6	15,5	14,6	14,3	13,4	13,4	12,5	12,3	11,5	11,5

Kaynak: OECD, <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=STLABOUR> E.T:02.11.2018

2.3.4. OECD Ülkelerinde Genç İşsizliğin Yaşa Göre Dağılımı

OECD ülkelerinde cinsiyete ve yaşa göre 15-19 ve 20-24 yaş aralığında istihdam payı, işgücünün payı, nüfusun payı ve işsizliğin payı değerleri Tablo 2.14’de ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Bu değerlere bakıldığında ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeyi ve nüfusu genç işsizlik düzeyini etkilese de her ülkenin ana problemlerinin başında genç işsizlik gelmektedir. Ülkeden ülkeye oluşma nedeni ve bunu gidermek için uygulanan politikalar farklılık göstermektedir. Uygulanan bir politika genç işsizliği bir ülkede azaltırken, başka bir ülkede işe yaramayabilir. Tablo 2.14’de OECD ülkelerinin toplam rakamlarını değerlendirecek olursak; 2007 yılında nüfusun 15-19 yaş aralığındaki payı %8 iken 20-24 yaş aralığında ise % 8,3 tür. 2017 yılında 15-19 yaş aralığında ki istihdam payı %3,7 işsizliğin payı ise %11,1’dir. 2017 yılında 20-24 yaş aralığında istihdam payı %8,7 iken işsizliğin payı ise %17,2’dir. 2007 yılında OECD ülkelerinde 20-24 yaş aralığındaki genç nüfus daha fazla risk grubundadır. 2017 yılına gelindiğinde 20-24 yaş aralığındaki genç nüfusun istihdam içerisindeki payı %7,9 iken işsizlik ise %15,7’dir. Yaklaşık 10 yıllık süre içerisinde artan genç nüfusa ve uygulanan çeşitli politikalara rağmen genç işsizliğe dair OECD ülkelerinde çok fazla yol alınamamıştır. Eğitim genç işsizliği azaltmak için çok önemli bir politika olmasına rağmen, eğitilmiş genç nüfusu istihdam edecek yeni ve çeşitli iş kolları yaratılmadığı sürece uygulanan politikalar geçici çözüm sağlayacaktır.

Aşağıdaki tabloda OECD ülkelerinde 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusun istihdam düzeyleri ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Buna göre 2007 yılında istihdam payı en düşük ülke % 0,4 oranı ile Macaristan iken en yüksek olan ülke %8,8 oranı ile Meksika’dır. Aynı yıl en düşük işsizlik oranına sahip ülke %2,9 ile Polonya iken en yüksek işsizlik oranına sahip ülke %24,7 ile Kosta Rika’dır. 2017 yılına gelindiğinde en yüksek işsizlik oranına sahip ülke %23,5 oranı ile Kolombiya’dır. OECD ülkelerindeki istihdamın payı %7,9 iken işsizliğin payı ise %15,7’dir. Tabloya bakıldığında OECD ülkelerinin çoğu bu ortalama işsizlik oranının üzerinde kronik işsizlik problemi sorunu yaşamaktadır.

Tablo 2.14: OECD Ülkelerinde Genç İşgücünün Cinsiyete ve Yaşa Göre Dağılımı (%)

ÜLKELER	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		
	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	
	SERİLER		SERİLER		SERİLER		SERİLER		SERİLER		SERİLER		SERİLER		SERİLER		SERİLER		SERİLER		SERİLER		SERİLER
Avustralya	İstihdam Payı	7,0	10,8	6,9	10,9	6,4	10,7	6,2	10,6	6,0	10,4	5,9	10,3	5,8	10,1	5,6	10,1	5,5	10,1	5,4	10,0	5,3	9,9
	İşgücünün Payı	7,7	11,0	7,6	11,1	7,2	11,0	7,0	10,9	6,8	10,8	6,7	10,7	6,5	10,6	6,4	10,5	6,3	10,6	6,2	10,4	6,1	10,4
	Nüfusun Payı	8,5	8,8	8,4	8,9	8,3	9,0	8,2	8,9	8,0	8,8	7,9	8,8	7,8	8,8	7,7	8,7	7,6	8,7	7,5	8,6	7,5	8,6
Avusturya	İstihdam Payı	24,3	15,8	23,1	15,9	21,4	16,3	22,7	17,0	21,6	17,8	21,4	17,6	18,8	18,0	19,5	17,6	19,3	17,2	19,0	17,9	19,4	17,7
	İşgücünün Payı	4,8	8,7	4,8	8,7	4,7	8,5	4,5	8,4	4,4	8,6	4,4	8,5	4,0	8,7	3,9	8,5	3,6	8,4	3,4	8,4	3,2	8,1
	Nüfusun Payı	5,2	9,0	5,2	8,9	5,0	8,9	4,9	8,7	4,8	8,9	4,6	8,9	4,3	9,0	4,1	8,9	3,8	8,9	3,8	8,8	3,5	8,4
Belçika	İstihdam Payı	7,0	7,3	7,0	7,3	7,0	7,2	6,9	7,2	6,8	7,2	6,6	7,3	6,5	7,3	6,3	7,3	6,1	7,3	6,1	7,3	5,8	7,1
	İşgücünün Payı	12,8	14,8	14,5	14,7	12,0	16,1	11,2	15,5	11,2	15,6	10,1	16,1	9,7	14,4	8,3	15,5	7,7	15,8	8,8	14,7	7,9	13,3
	Nüfusun Payı	1,0	7,1	1,1	6,9	1,0	6,5	0,8	6,5	1,0	6,7	0,8	6,6	0,7	6,2	0,7	6,1	0,7	6,1	0,7	5,8	0,8	5,5
Kanada	İstihdam Payı	1,3	7,9	1,3	7,8	1,3	7,6	1,2	7,5	1,3	7,5	1,1	7,4	0,9	7,4	0,9	7,1	0,9	7,0	0,9	6,6	1,0	6,3
	İşgücünün Payı	7,3	7,2	7,3	7,2	7,3	7,3	7,1	7,4	7,0	7,5	6,9	7,5	6,8	7,5	6,7	7,5	6,7	7,4	6,7	7,2	6,7	7,2
	Nüfusun Payı	5,2	18,1	4,8	18,6	4,5	20,0	5,1	18,5	5,0	17,8	4,2	18,1	3,8	19,6	3,7	18,2	3,2	17,5	2,7	16,4	3,2	16,6
Şili	İstihdam Payı	6,1	9,4	6,1	9,3	5,6	9,1	5,3	9,0	5,2	9,1	4,9	9,1	4,8	9,2	4,7	9,2	4,6	9,1	4,5	9,0	4,5	8,9
	İşgücünün Payı	6,7	9,7	6,8	9,6	6,4	9,5	6,1	9,4	6,0	9,5	5,7	9,5	5,5	9,5	5,4	9,6	5,3	9,5	5,0	9,3	5,0	9,2
	Nüfusun Payı	8,2	8,3	8,2	8,2	8,1	8,2	7,9	8,2	7,8	8,2	7,6	8,3	7,4	8,3	7,2	8,3	6,9	8,2	6,8	8,1	6,6	7,9
Çek Cumhuriyeti	İstihdam Payı	16,5	14,0	17,1	13,9	15,4	13,8	15,3	13,5	15,6	13,8	15,7	14,3	15,3	14,1	14,5	14,8	13,9	14,3	12,8	14,1	12,5	13,5
	İşgücünün Payı	3,1	9,2	3,1	9,3	..	..	3,2	9,3	3,1	9,2	2,8	8,9	2,5	8,8	2,3	8,6	2,2	8,5	2,0	8,1	1,7	7,6
	Nüfusun Payı	4,2	10,2	4,3	10,5	..	..	3,8	10,3	3,7	10,1	3,4	9,8	3,0	9,6	2,8	9,5	2,6	9,3	2,3	8,8	2,0	8,4
Danimarka	İstihdam Payı	12,4	9,8	12,1	9,8	..	..	11,6	10,4	11,0	10,6	10,6	10,6	10,3	10,4	10,1	10,3	9,9	10,1	9,4	9,7	8,9	9,3
	İşgücünün Payı	15,4	21,3	15,9	21,8	..	..	10,9	21,2	11,3	22,8	10,7	22,5	11,4	22,8	9,2	22,5	8,6	21,2	7,1	19,8	7,2	19,0
	Nüfusun Payı	0,7	7,1	0,7	6,8	0,7	6,5	0,5	6,2	0,4	5,9	0,4	5,8	0,3	5,6	0,4	5,6	0,4	5,6	0,4	5,3	0,4	5,1
Danimarka	İstihdam Payı	0,9	7,3	0,9	7,1	0,9	7,1	0,8	6,8	0,7	6,5	0,7	6,4	0,6	6,3	0,6	6,1	0,6	6,0	0,5	5,6	0,5	5,3
	İşgücünün Payı	7,3	7,8	7,2	7,9	7,0	7,8	6,6	7,7	6,3	7,6	5,9	7,4	5,5	7,3	5,3	7,1	5,1	6,8	5,1	6,4	5,2	6,0
	Nüfusun Payı	4,5	12,1	5,0	13,0	4,8	15,2	4,2	14,9	4,4	14,8	4,4	15,4	3,4	15,2	3,9	13,6	3,6	12,7	3,2	13,2	4,2	12,0
Danimarka	İstihdam Payı	6,5	7,8	6,8	7,9	6,6	8,2	6,3	8,1	6,3	8,4	6,0	8,3	5,7	8,5	5,6	8,6	5,6	8,9	6,1	8,8	5,7	8,9
	İşgücünün Payı	6,8	8,0	7,3	8,2	7,2	8,6	7,0	8,5	7,0	8,8	6,7	8,8	6,3	8,8	6,1	9,0	6,0	9,3	6,7	9,2	6,2	9,2
	Nüfusun Payı	7,2	6,6	7,3	6,8	7,5	7,1	7,6	7,2	7,6	7,4	7,6	7,6	7,5	7,8	7,4	7,9	7,3	8,0	7,2	8,1	7,1	8,1
Danimarka	İstihdam Payı	16,5	12,8	19,9	16,3	16,6	14,6	15,4	13,7	15,9	13,8	14,7	14,3	14,3	14,0	13,5	15,5	11,8	15,1	16,4	15,5	14,8	14,9
	İşgücünün Payı	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Nüfusun Payı	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

Tablo 2.14: (devam)

ÜLKELELER	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		
	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	
Estonya	İstihdam Payı	1,7	8,6	1,4	9,3	0,8	8,3	0,5	7,7	0,8	8,3	0,9	8,1	0,7	7,6	0,7	7,3	1,0	7,1	1,1	6,9	1,2	6,9
	İşgücünün Payı	2,0	8,9	1,8	9,7	1,5	9,3	1,1	9,0	1,3	9,0	1,2	8,9	1,0	8,4	0,9	7,8	1,2	7,5	1,3	7,2	1,5	7,2
	Nüfusun Payı	9,4	9,4	9,0	9,6	8,4	9,7	7,8	9,8	7,2	9,8	6,8	9,6	6,4	9,2	6,2	8,6	6,1	8,0	6,1	7,6	6,1	7,2
Finlandiya	İşsizliğin Payı	8,9	14,8	8,4	16,4	5,6	15,6	3,8	15,6	4,3	13,7	4,0	16,1	3,3	16,1	3,3	13,8	4,1	13,5	4,2	12,1	5,3	12,3
	İstihdam Payı	3,6	8,5	3,5	8,5	3,2	7,8	3,0	7,8	3,2	8,0	3,2	8,2	3,2	8,2	3,2	8,2	3,1	8,1	3,0	8,2	3,1	8,0
	İşgücünün Payı	4,4	9,0	4,4	9,0	4,1	8,6	3,9	8,5	4,0	8,7	4,1	8,9	4,1	8,9	4,0	9,0	3,8	9,0	3,8	8,8	3,8	8,7
Fransa	Nüfusun Payı	8,2	8,3	8,3	8,1	8,3	8,1	8,3	8,1	8,1	8,1	8,0	8,2	7,8	8,3	7,6	8,3	7,4	8,3	7,3	8,2	7,2	8,1
	İşsizliğin Payı	15,2	15,8	16,8	16,2	14,4	17,1	13,3	16,8	13,4	17,7	14,1	16,0	13,7	16,4	12,2	17,0	11,6	17,5	12,2	15,3	12,0	16,0
	İstihdam Payı	1,8	7,3	1,8	7,3	1,6	7,2	1,6	7,1	1,5	6,9	1,4	6,7	1,4	6,6	1,4	6,6	1,3	6,6	1,4	6,5	1,4	6,6
Almanya	İşgücünün Payı	2,3	8,1	2,2	8,2	2,1	8,3	2,1	8,1	2,0	7,9	1,8	7,8	1,8	7,7	1,8	7,6	1,8	7,6	1,8	7,5	1,9	7,5
	Nüfusun Payı	7,8	7,5	7,6	7,5	7,5	7,5	7,4	7,5	7,3	7,4	7,2	7,3	7,2	7,2	7,2	7,0	7,3	6,9	7,3	6,8	7,4	6,7
	İşsizliğin Payı	7,6	18,0	7,2	19,6	7,5	20,0	6,9	19,1	6,5	18,1	6,4	17,8	5,9	17,2	6,0	16,2	5,7	16,8	6,0	17,2	5,6	16,7
Yunanistan	İstihdam Payı	3,6	8,1	3,5	8,1	3,2	8,0	3,0	8,0	2,8	8,0	2,6	7,7	2,7	7,4	2,6	7,2	2,6	6,9	2,7	6,8	2,6	6,8
	İşgücünün Payı	3,7	8,3	3,6	8,3	3,4	8,3	3,1	8,2	3,0	8,2	2,7	7,9	2,8	7,6	2,7	7,4	2,6	7,1	2,8	6,9	2,8	7,0
	Nüfusun Payı	6,8	6,9	6,6	6,9	6,3	6,9	6,1	7,0	5,8	6,9	5,8	6,8	5,7	6,6	5,7	6,4	5,8	6,2	5,8	6,2	5,8	6,2
Macaristan	İşsizliğin Payı	5,5	10,8	5,3	11,2	4,9	11,7	4,7	10,9	5,0	11,2	4,6	11,2	4,4	11,1	4,7	11,0	4,5	10,7	5,4	11,3	6,1	11,6
	İstihdam Payı	0,9	5,8	0,8	5,5	0,8	5,3	0,6	4,8	0,5	4,1	0,4	3,5	0,3	3,4	0,4	3,7	0,3	3,6	0,4	3,4	0,4	3,6
	İşgücünün Payı	1,2	6,8	1,0	6,4	1,0	6,3	0,9	6,2	0,9	5,9	1,0	5,8	0,9	5,6	0,8	5,6	0,6	5,2	0,6	4,8	0,7	4,8
İzlanda	Nüfusun Payı	6,6	7,1	6,4	6,8	6,2	6,6	6,1	6,4	6,2	6,1	6,1	6,0	6,1	5,8	5,8	5,9	5,9	5,7	5,8	5,7	5,8	5,6
	İşsizliğin Payı	3,7	17,9	3,5	17,6	3,4	16,3	2,7	15,6	2,7	14,3	2,6	12,7	2,4	11,4	1,8	10,8	1,4	10,2	1,5	9,5	1,7	9,4
	İstihdam Payı	0,4	6,3	0,4	6,0	0,3	5,5	0,3	5,5	0,3	5,3	0,3	5,4	0,3	5,6	0,4	6,0	0,5	6,2	0,6	6,3	0,6	6,3
İzlanda	İşgücünün Payı	0,6	6,9	0,6	6,8	0,5	6,6	0,5	6,5	0,5	6,3	0,5	6,5	0,6	6,7	0,6	6,8	0,7	6,8	0,7	6,8	0,7	6,6
	Nüfusun Payı	7,8	8,3	7,7	8,2	7,6	8,1	7,6	8,0	7,5	7,9	7,3	8,0	7,1	8,0	6,8	8,0	6,6	8,0	6,5	7,8	6,4	7,6
	İşsizliğin Payı	3,0	15,3	3,0	15,4	2,7	16,1	2,1	14,6	1,8	14,2	2,3	15,6	3,1	15,9	3,2	16,5	3,5	15,6	3,8	15,3	4,3	14,7
İzlanda	İstihdam Payı	7,2	9,2	6,9	9,4	6,2	8,7	6,2	8,9	6,3	9,2	6,4	9,5	6,5	10,0	6,1	10,0	6,2	9,7	6,6	9,5	6,0	9,5
	İşgücünün Payı	7,9	9,4	7,5	9,6	7,0	9,4	7,1	9,5	7,1	9,8	7,1	10,1	7,2	10,2	6,7	10,3	6,8	10,0	6,9	9,7	6,5	9,9
	Nüfusun Payı	8,4	9,5	8,3	9,7	8,4	9,7	8,3	9,9	8,2	10,1	8,2	10,0	7,8	10,2	7,6	10,3	7,5	9,9	7,3	9,5	7,1	9,5
İşsizliğin Payı	35,6	18,2	29,5	17,7	17,4	18,8	17,9	17,7	17,4	17,4	19,1	19,7	19,3	15,3	18,6	15,8	21,1	15,6	18,1	18,1	23,5	23,2	

Tablo 2.14: (devam)

ÜLKELER	SERİLER	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
		15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24
İrlanda	İstihdam Payı	5,1	13,6	4,5	13,0	3,3	11,5	2,4	10,1	2,1	8,9	2,1	8,3	2,2	8,4	2,0	8,1	2,3	8,1	3,1	8,5	2,7	8,4
	İşgücünün Payı	5,8	14,0	5,3	13,6	4,5	12,9	3,4	11,5	3,0	10,4	3,4	9,7	3,3	9,5	2,9	9,2	2,9	8,9	3,7	9,2	3,3	9,0
	Nüfusun Payı	8,3	10,6	8,3	10,4	8,2	9,9	8,0	9,1	7,7	8,4	7,8	7,9	7,9	7,7	8,0	7,6	8,0	7,5	8,1	7,3	8,2	7,3
İsrail	İşsizliğin Payı	19,0	20,8	16,6	22,4	12,6	22,4	9,5	20,0	7,9	18,8	10,2	17,4	9,4	16,4	8,8	16,8	8,5	16,2	10,1	16,3	11,5	17,3
	İstihdam Payı	6,1	12,1	6,1	12,0	5,2	11,8	5,0	11,6	4,9	11,3	4,6	10,9	4,8	10,9	4,7	10,8	4,8	10,6	4,9	10,3	4,9	10,3
	İşgücünün Payı	6,9	12,9	6,5	12,6	5,7	12,5	5,7	12,2	5,3	11,7	5,1	11,4	5,1	11,3	5,1	11,2	5,2	10,9	5,2	10,6	5,2	10,6
İtalya	Nüfusun Payı	11,5	10,9	11,5	10,7	11,2	10,4	11,1	10,4	11,0	10,3	10,9	10,2	11,0	10,1	10,9	10,0	11,1	9,9	11,2	9,7	11,2	9,7
	İşsizliğin Payı	14,1	20,2	10,6	20,2	9,3	18,7	12,4	17,6	10,4	17,8	10,9	18,2	10,4	17,5	11,4	17,9	11,4	17,0	10,9	17,5	10,3	16,9
	İstihdam Payı	1,0	5,4	0,9	5,3	0,7	5,0	0,6	4,8	0,5	4,6	0,5	4,4	0,3	4,0	0,3	3,9	0,4	3,8	0,4	3,9	0,4	3,9
İtalya	İşgücünün Payı	1,3	6,2	1,3	6,1	1,1	5,9	1,0	5,8	0,9	5,7	1,0	5,8	0,8	5,6	0,8	5,5	0,8	5,3	0,8	5,3	0,8	5,1
	Nüfusun Payı	5,8	6,1	5,8	6,0	5,8	6,0	5,8	6,0	5,7	6,0	5,6	6,0	5,5	6,0	5,5	6,0	5,5	5,9	5,5	5,8	5,5	5,8
	İşsizliğin Payı	6,8	18,3	6,7	16,7	5,7	17,3	5,6	17,2	5,4	17,6	5,2	17,2	4,4	16,8	4,2	17,2	4,0	16,7	3,7	16,0	3,7	14,7
Japonya	İstihdam Payı	1,5	7,3	1,4	7,2	1,4	6,9	1,3	6,7	1,3	6,6	1,3	6,3	1,4	6,3	1,4	6,3	1,5	6,3	1,5	6,5	1,5	6,5
	İşgücünün Payı	1,5	7,6	1,5	7,4	1,4	7,3	1,4	7,0	1,3	6,9	1,4	6,5	1,4	6,5	1,5	6,5	1,5	6,5	1,5	6,7	1,5	6,6
	Nüfusun Payı	5,7	6,6	5,6	6,5	5,5	6,3	5,5	6,1	5,4	6,0	5,5	5,7	5,5	5,6	5,4	5,6	5,4	5,6	5,4	5,6	5,4	5,6
Kore	İşsizliğin Payı	3,5	14,7	3,0	13,2	2,7	12,9	2,4	13,0	2,5	12,0	2,5	11,9	2,2	11,2	2,1	11,8	2,3	10,9	1,9	11,5	2,1	11,1
	İstihdam Payı	0,9	5,7	0,8	5,1	0,8	4,9	0,9	4,8	0,9	4,8	0,9	5,0	0,9	4,9	0,9	5,2	0,9	5,4	0,9	5,3	0,9	5,1
	İşgücünün Payı	0,9	6,1	0,9	5,4	0,8	5,2	0,9	5,1	1,0	5,1	1,0	5,3	1,0	5,3	1,0	5,5	1,0	5,8	1,0	5,7	1,0	5,5
Letonya	Nüfusun Payı	8,0	7,2	8,1	6,7	8,2	6,4	8,2	6,3	8,1	6,5	8,0	6,6	7,7	6,8	7,5	7,0	7,2	7,0	7,0	7,0	6,7	6,9
	İşsizliğin Payı	2,7	16,2	2,8	15,7	2,8	13,5	3,0	12,8	3,2	14,1	2,7	14,9	3,2	15,6	2,7	16,1	3,0	16,9	2,7	16,8	2,3	15,9
	İstihdam Payı	2,1	10,1	1,4	10,3	0,8	8,8	0,6	8,2	0,5	7,8	0,5	7,8	0,6	7,3	0,5	7,3	0,6	7,1	0,3	6,3	0,7	5,9
Lüksemburg	İşgücünün Payı	2,5	10,4	1,8	10,7	1,6	10,3	1,2	9,9	0,9	9,0	1,0	8,8	0,9	8,3	0,7	8,0	0,8	7,6	0,2	6,8	0,8	6,5
	Nüfusun Payı	9,1	9,1	8,7	9,3	8,1	9,2	7,5	8,9	6,9	8,7	6,2	8,4	5,7	8,1	5,2	7,5	5,2	7,0	4,9	6,4	5,3	5,9
	İşsizliğin Payı	7,9	14,5	7,0	14,9	5,3	17,3	4,0	16,6	3,4	15,7	4,1	14,6	2,6	15,2	2,1	13,5	2,2	11,6	..	11,6	1,8	12,2
Lüksemburg	İstihdam Payı	0,9	5,1	1,0	5,4	1,4	5,6	1,0	4,5	0,8	4,6	0,9	4,7	1,1	4,4	1,1	3,9	1,7	5,8	0,2	5,4	1,1	5,6
	İşgücünün Payı	1,1	5,6	1,2	6,2	1,7	6,3	1,2	4,9	1,0	5,3	1,1	5,4	1,4	4,8	1,4	4,6	2,0	6,4	0,2	5,4	1,3	6,1
	Nüfusun Payı	7,2	7,1	7,3	6,9	7,3	7,1	7,3	7,0	7,2	7,2	7,3	7,1	7,2	7,0	7,2	6,6	7,0	7,4	6,6	7,2	7,0	7,4
İşsizliğin Payı	7,4	17,8	5,1	20,9	7,3	19,4	5,3	14,6	4,1	17,4	4,9	19,0	5,3	11,2	6,2	17,1	7,4	14,6	..	14,6	..	5,5	15,6

Tablo 2.14: (devam)

ÜLKELER	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		
	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	
Meksika	İstihdam Payı	8,8	11,9	8,4	11,8	8,0	11,5	7,9	11,9	7,5	11,8	7,3	11,7	6,8	11,6	6,4	11,5	6,3	11,1	6,1	11,0	6,0	10,8
	İşgücünün Payı	9,1	12,3	8,8	12,2	8,4	12,1	8,3	12,4	7,9	12,4	7,7	12,3	7,2	12,1	6,7	12,0	6,6	11,6	6,3	11,4	6,3	11,1
	Nüfusun Payı	14,7	12,0	14,5	11,9	14,4	11,9	14,3	12,0	13,8	12,1	13,5	12,0	13,2	11,9	12,8	11,8	12,7	11,6	12,6	11,3	12,5	11,1
Hollanda	İşsizliğin Payı	19,0	23,3	19,0	22,5	16,6	22,0	16,4	21,6	16,0	22,4	15,4	22,9	14,9	22,0	14,2	22,6	14,0	22,1	13,1	22,2	13,3	21,7
	İstihdam Payı	6,6	9,0	6,8	8,9	6,6	8,8	6,3	8,8	6,3	8,9	6,2	9,0	6,2	9,0	6,1	8,9	6,2	8,8	6,3	8,6	6,5	8,6
	İşgücünün Payı	7,0	9,1	7,2	9,0	7,0	9,1	6,8	9,0	6,7	9,1	6,8	9,1	6,7	9,2	6,6	9,0	6,7	9,0	6,9	8,8	7,0	8,8
Yeni Zelanda	Nüfusun Payı	7,5	7,3	7,5	7,4	7,5	7,4	7,4	7,5	7,3	7,5	7,2	7,6	7,2	7,7	7,2	7,7	7,2	7,6	7,2	7,5	7,3	7,5
	İşsizliğin Payı	19,6	12,1	20,5	13,6	18,3	15,5	17,2	13,6	16,0	11,6	16,3	12,3	14,0	12,2	13,0	10,9	14,2	11,5	16,1	12,2	16,5	12,4
	İstihdam Payı	6,9	9,2	6,5	8,9	5,7	8,7	5,2	8,8	4,8	9,1	4,6	9,2	4,6	9,2	4,9	9,4	4,9	9,7	4,7	10,0	4,6	9,8
Norveç	İşgücünün Payı	7,8	9,4	7,5	9,2	7,0	9,3	6,5	9,4	6,1	9,7	5,8	9,8	5,7	9,7	5,8	10,0	5,9	10,3	5,6	10,4	5,5	10,3
	Nüfusun Payı	9,6	8,7	9,5	8,6	9,4	8,6	9,3	8,8	9,2	8,9	9,0	8,9	8,9	8,9	8,8	9,1	8,7	9,2	8,5	9,3	8,3	9,3
	İşsizliğin Payı	30,8	16,7	29,0	16,8	26,7	17,8	24,9	17,4	24,1	18,4	22,0	18,7	22,2	17,9	21,3	19,8	22,1	19,1	22,4	19,1	23,7	18,9
Polonya	İstihdam Payı	5,1	8,3	5,5	8,4	5,0	8,1	4,8	8,4	4,6	8,6	4,7	8,7	4,5	8,8	4,3	8,6	4,2	8,6	4,1	8,3	4,0	8,2
	İşgücünün Payı	5,6	8,5	6,1	8,6	5,5	8,5	5,2	8,8	5,0	8,9	5,2	9,1	5,0	9,2	4,6	8,9	4,7	9,0	4,6	8,6	4,5	8,6
	Nüfusun Payı	9,0	8,2	9,0	8,3	9,0	8,4	8,9	8,6	8,8	8,9	8,7	8,9	8,6	9,0	8,5	8,9	8,4	8,8	8,2	8,7	8,1	8,7
Portekiz	İşsizliğin Payı	23,1	17,5	27,8	14,9	20,3	20,3	17,7	18,4	17,1	19,5	17,5	20,6	17,5	19,6	13,0	16,8	14,5	16,6	15,5	15,3	15,8	16,2
	İstihdam Payı	1,1	8,5	1,0	8,4	0,9	7,9	0,9	7,7	0,7	7,0	0,6	6,8	0,6	6,4	0,5	6,5	0,5	6,3	0,5	6,5	0,5	6,4
	İşgücünün Payı	1,2	9,8	1,2	9,3	1,1	9,1	1,1	9,0	1,0	8,5	0,9	8,1	0,8	7,8	0,7	7,6	0,6	7,3	0,7	7,3	0,6	7,1
Slovak Cumhuriyeti	Nüfusun Payı	8,5	9,5	8,2	9,0	7,9	8,7	7,6	8,6	7,2	8,4	6,9	8,1	6,6	7,8	6,3	7,6	6,1	7,4	5,9	7,1	5,7	6,8
	İşsizliğin Payı	2,9	22,0	3,3	22,2	3,7	22,0	3,5	21,4	3,3	21,9	3,3	20,4	2,8	19,9	3,0	19,2	2,8	19,0	3,6	19,4	3,0	20,4
	İstihdam Payı	1,5	6,8	1,3	6,6	1,2	6,1	0,9	5,6	0,8	5,6	0,7	5,0	0,7	4,7	0,7	4,8	0,7	4,8	0,7	5,0	0,8	5,2
Portekiz	İşgücünün Payı	1,8	7,3	1,6	7,2	1,5	6,8	1,3	6,3	1,4	6,6	1,3	6,5	1,3	6,1	1,2	6,0	1,1	6,0	1,1	6,0	1,1	6,0
	Nüfusun Payı	6,5	7,2	6,5	6,9	6,4	6,7	6,4	6,6	6,3	6,5	6,2	6,4	6,1	6,3	6,2	6,2	6,2	6,3	6,2	6,3	6,1	6,3
	İşsizliğin Payı	5,4	13,8	5,2	14,3	4,3	13,6	4,1	12,0	5,4	13,8	4,8	14,3	4,2	13,2	4,2	13,9	4,1	14,1	3,7	14,0	4,4	14,7
Slovak Cumhuriyeti	İstihdam Payı	0,8	9,2	0,7	8,3	0,5	7,3	0,4	6,7	0,3	6,2	0,4	5,9	0,3	5,9	0,4	5,9	0,4	6,0	0,5	6,0	0,4	6,0
	İşgücünün Payı	1,2	9,8	1,1	9,0	0,9	8,5	0,9	8,2	0,8	7,6	0,8	7,4	0,7	7,3	0,7	7,1	0,7	7,0	0,7	6,7	0,8	6,6
	Nüfusun Payı	9,0	9,9	8,7	9,7	8,4	9,4	8,2	9,3	7,7	8,8	7,3	8,7	6,9	8,5	6,6	8,3	6,4	8,0	6,2	7,6	6,0	7,2
İşsizliğin Payı	5,2	15,0	4,6	15,1	4,2	17,4	3,7	17,5	4,2	16,5	3,7	16,3	3,1	15,8	3,0	14,5	3,1	14,5	3,5	13,7	4,2	12,9	

Tablo 2.14: (devam)

ÜLKELER	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		
	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	
Slovenya	İstihdam Payı	2,1	7,7	1,9	7,9	1,6	7,2	1,6	6,9	1,4	6,4	0,9	5,7	1,1	5,2	1,2	4,9	1,3	5,3	0,9	5,4	1,3	5,9
	İşgücünün Payı	2,2	8,2	2,0	8,4	1,8	7,8	1,7	7,5	1,5	7,0	1,1	6,5	1,2	6,1	1,3	5,6	1,4	5,8	0,8	5,9	1,4	6,2
	Nüfusun Payı	6,8	7,9	6,5	8,1	6,1	7,9	6,0	7,7	5,8	7,5	5,7	7,0	5,6	6,8	5,5	6,4	5,4	6,2	5,3	6,1	5,3	5,9
İspanya	İşsizliğin Payı	4,4	17,2	4,7	20,4	4,6	17,8	3,6	15,0	2,8	13,7	2,3	15,3	1,8	13,9	2,3	12,1	2,3	10,7	..	11,8	2,8	10,1
	İstihdam Payı	1,9	7,9	1,6	7,4	1,1	6,2	0,8	5,7	0,7	5,0	0,5	4,4	0,4	4,0	0,5	3,9	0,5	4,0	0,5	4,0	0,6	4,3
	İşgücünün Payı	2,5	8,5	2,4	8,2	2,0	7,7	1,7	7,2	1,5	6,8	1,3	6,4	1,2	6,2	1,1	5,9	1,1	5,7	1,0	5,4	1,1	5,5
İsviçre	Nüfusun Payı	4,9	7,4	4,9	7,2	4,8	7,0	4,7	6,7	4,6	6,5	4,5	6,3	4,5	6,2	4,4	6,0	4,5	5,9	4,5	5,8	4,6	5,8
	İşsizliğin Payı	8,7	15,4	8,2	14,7	6,1	14,3	5,2	13,3	4,4	13,4	3,8	12,6	3,5	12,2	3,1	12,1	3,4	11,4	3,2	11,4	3,6	11,1
	İstihdam Payı	3,2	7,7	3,2	7,8	2,9	7,6	2,8	7,9	2,7	8,3	2,4	8,2	2,4	8,3	2,4	8,3	2,4	8,3	2,4	8,1	2,5	7,8
İsviçre	İşgücünün Payı	4,3	8,3	4,4	8,5	4,1	8,7	4,0	9,0	3,8	9,3	3,5	9,3	3,5	9,4	3,5	9,4	3,3	9,1	3,3	8,8	3,4	8,4
	Nüfusun Payı	9,2	8,0	9,3	8,3	9,2	8,5	8,9	8,8	8,5	9,1	8,1	9,3	7,7	9,4	7,4	9,3	7,2	9,1	7,1	8,8	7,2	8,4
	İşsizliğin Payı	21,1	18,4	22,9	19,1	17,5	20,8	16,6	20,7	16,9	21,5	16,0	22,0	16,1	21,9	15,8	21,3	14,7	19,5	15,2	17,7	14,9	16,5
Türkiye	İstihdam Payı	5,4	8,1	5,4	7,9	5,4	7,8	5,5	8,3	5,4	8,2	5,1	8,2	5,0	8,1	5,0	7,9	4,8	7,7	4,8	7,7	4,7	7,6
	İşgücünün Payı	5,6	8,5	5,7	8,2	5,7	8,2	5,7	8,6	5,6	8,5	5,3	8,5	5,3	8,4	5,2	8,3	5,0	8,1	5,0	8,0	4,9	7,9
	Nüfusun Payı	7,1	7,0	7,1	7,0	6,9	7,1	6,8	7,2	6,7	7,2	6,5	7,2	6,4	7,2	6,3	7,1	6,2	7,0	6,1	6,9	6,0	6,8
Türkiye	İşsizliğin Payı	10,6	16,8	12,0	17,1	11,3	17,2	9,1	15,3	10,3	14,5	9,1	16,5	10,1	15,2	8,9	15,0	9,5	14,5	9,6	13,0	8,7	12,8
	İstihdam Payı	6,4	10,5	6,4	10,1	6,1	9,5	6,0	9,4	5,7	9,6	5,4	9,3	5,3	9,3	5,6	9,5	5,6	9,6	5,5	9,4	5,3	9,2
	İşgücünün Payı	7,1	11,7	7,1	11,3	6,9	11,1	6,5	10,8	6,1	10,8	5,8	10,4	5,8	10,4	6,0	10,6	6,0	10,7	5,8	10,6	5,7	10,6
Birleşik Krallık	Nüfusun Payı	12,3	10,9	12,1	10,5	12,0	10,3	11,9	10,1	11,5	10,0	11,3	9,8	11,2	9,6	11,0	9,6	10,9	9,5	10,7	9,4	10,5	9,3
	İşsizliğin Payı	13,7	23,0	12,6	21,7	11,6	20,9	10,3	21,3	9,9	21,9	9,3	21,5	9,7	21,4	9,8	20,3	9,6	20,4	8,6	21,0	8,8	22,1
	İstihdam Payı	4,5	9,2	4,6	9,1	4,1	8,8	3,8	8,8	3,5	8,9	3,5	8,8	3,3	8,6	3,2	9,0	3,4	8,9	3,2	9,0	3,2	8,8
ABD	İşgücünün Payı	5,4	9,8	5,4	9,7	5,1	9,6	4,9	9,5	4,6	9,8	4,6	9,8	4,3	9,6	4,0	9,7	4,1	9,6	3,9	9,5	3,8	9,3
	Nüfusun Payı	6,4	8,2	6,4	8,2	6,4	8,2	6,3	8,2	6,2	8,3	6,1	8,4	6,0	8,3	5,9	8,2	5,8	8,1	5,7	8,0	5,6	7,9
	İşsizliğin Payı	21,4	19,8	20,0	20,5	17,2	19,1	18,1	18,1	17,1	19,9	17,2	21,4	16,3	21,9	16,1	19,7	16,9	21,1	16,3	20,1	16,7	18,7
ABD	İstihdam Payı	4,0	9,6	3,8	9,4	3,5	9,1	3,1	9,1	3,1	9,3	3,1	9,4	3,1	9,4	3,1	9,5	3,2	9,4	3,3	9,3	3,3	9,2
	İşgücünün Payı	4,6	9,9	4,4	9,8	4,1	9,7	3,8	9,8	3,7	9,9	3,8	10,0	3,7	10,0	3,6	10,0	3,6	9,9	3,7	9,6	3,7	9,5
	Nüfusun Payı	7,3	8,8	7,3	8,7	7,2	8,7	7,1	8,8	7,0	8,9	7,0	9,0	6,8	9,0	6,7	8,9	6,6	8,8	6,6	8,6	6,6	8,4
İşsizliğin Payı	15,6	17,5	14,4	17,3	10,9	15,5	10,3	15,7	10,2	16,3	11,2	16,4	11,6	17,4	11,5	18,2	11,6	18,1	11,9	16,6	11,9	16,1	

Tablo 2.14: (devam)

ÜLKELER	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		
	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	15-19	20-24	
OECD ÜLKELERİ	İstihdam Payı	3,7	8,7	3,6	8,6	3,3	8,3	3,2	8,2	3,1	8,2	3,0	8,1	2,9	8,0	2,9	8,1	2,9	8,0	2,9	7,9	2,9	7,9
	İşgücünün Payı	4,1	9,2	4,1	9,1	3,8	8,9	3,7	8,9	3,5	8,9	3,5	8,8	3,4	8,7	3,3	8,7	3,3	8,6	3,3	8,4	3,2	8,3
	Nüfusun Payı	8,0	8,3	7,9	8,2	7,8	8,2	7,7	8,2	7,6	8,2	7,5	8,1	7,3	8,1	7,2	8,0	7,2	7,9	7,1	7,8	7,1	7,7
Kolombiya	İşsizliğin Payı	11,1	17,2	11,0	17,1	9,6	16,6	9,0	16,2	8,8	16,6	8,6	16,5	8,4	16,5	8,1	16,4	8,1	16,2	8,0	16,0	8,1	15,7
	İstihdam Payı	5,7	11,7	5,6	11,3	6,0	11,3	6,0	11,2	6,1	11,4	6,2	11,5	6,0	11,4	5,7	11,4	5,7	11,4	5,1	11,4	4,7	11,4
	İşgücünün Payı	6,8	13,2	6,8	12,7	7,2	12,7	7,2	12,7	7,2	12,8	7,2	12,7	6,8	12,6	6,5	12,5	6,4	12,5	5,8	12,5	5,4	12,5
Kosta Rika	Nüfusun Payı	13,8	12,3	13,9	11,9	13,7	11,8	13,7	11,8	13,4	11,8	13,2	11,8	12,8	11,7	12,5	11,8	12,3	11,8	12,0	11,7	11,6	11,8
	İşsizliğin Payı	15,1	24,4	15,7	23,7	15,6	23,3	15,8	23,3	16,1	24,0	16,1	23,1	14,4	23,8	15,2	23,6	13,6	23,6	12,9	23,6	11,9	23,5
	İstihdam Payı	6,4	14,9	5,3	14,8	4,4	14,0	4,0	12,3	3,4	12,0	3,8	11,5	3,3	12,2	3,3	11,4	3,4	11,2	3,0	11,2	2,9	10,8
Litvanya	İşgücünün Payı	7,4	15,5	6,2	15,3	5,5	15,1	5,4	13,6	4,6	13,2	4,9	13,0	4,7	13,5	4,6	13,2	4,4	12,6	4,1	12,6	4,0	12,1
	Nüfusun Payı	14,1	13,5	13,4	13,4	13,2	13,4	13,3	12,7	12,3	12,0	12,0	11,3	11,8	11,9	11,3	11,7	11,4	11,4	11,3	11,3	11,1	10,6
	İşsizliğin Payı	27,4	27,3	23,2	25,3	18,5	28,6	19,0	26,7	15,3	23,5	14,7	25,9	18,0	25,6	16,4	29,8	14,5	26,5	15,0	25,5	14,9	25,2
Brezilya	İstihdam Payı	0,7	7,5	0,6	8,1	0,4	7,0	0,3	6,4	0,4	6,1	0,4	6,5	0,5	7,1	0,4	7,7	0,3	7,5	0,4	7,1	0,7	6,5
	İşgücünün Payı	0,8	7,8	0,9	8,6	0,8	8,3	0,7	7,9	0,6	7,5	0,6	7,6	0,6	7,9	0,5	8,5	0,4	8,1	0,4	7,7	0,8	7,0
	Nüfusun Payı	9,0	8,6	8,9	8,7	8,8	8,7	8,6	8,6	8,1	8,4	7,7	8,4	7,3	8,5	7,0	8,4	6,7	8,1	6,3	7,8	6,2	7,2
Endonezya	İşsizliğin Payı	3,7	13,2	4,3	17,5	3,2	16,3	2,3	14,9	2,0	15,1	1,9	14,4	1,5	14,4	1,5	14,6	1,4	13,8	..	15,7	1,7	12,8
	İstihdam Payı	7,6	12,7	7,2	12,5	6,8	12,1	..	..	6,3	11,6	6,2	11,4	5,9	11,0	5,6	10,5	5,1	10,3	4,5	9,9	4,3	10,0
	İşgücünün Payı	8,9	13,5	8,4	13,3	8,1	13,0	..	..	7,4	12,4	7,3	12,2	7,0	11,7	6,6	11,3	6,4	11,2	6,3	11,2	6,2	11,4
Rusya Federasyonu	Nüfusun Payı	12,2	11,9	11,9	11,6	11,6	11,3	..	..	11,4	10,7	11,4	10,3	11,2	10,0	11,0	9,7	10,8	9,6	10,7	9,6	10,4	9,7
	İşsizliğin Payı	23,5	22,9	23,5	23,7	22,3	23,0	..	..	22,4	22,9	21,3	22,4	20,7	21,8	20,2	22,3	19,9	21,6	20,2	21,2	19,2	21,1
	İstihdam Payı	5,8	11,3	5,7	10,8	5,7	10,2	5,4	9,9	4,9	10,3	5,1	10,4	4,9	10,1	4,5	10,0	3,9	10,2	3,9	10,3	4,3	9,8
Güney Afrika	İşgücünün Payı	7,4	13,3	7,0	12,3	7,1	11,7	6,7	11,2	6,7	11,8	6,4	11,5	6,2	11,3	5,7	11,2	5,1	11,7	4,9	11,7	5,3	10,9
	Nüfusun Payı	13,2	13,1	13,3	12,2	13,7	11,5	13,6	11,1	13,1	11,7	13,1	11,4	13,0	11,2	12,8	11,1	11,9	11,6	11,8	11,4	12,1	10,7
	İstihdam Payı	1,8	9,5	1,6	10,0	1,3	9,6	1,0	9,4	0,9	9,2	0,7	8,3	0,7	8,5	0,6	7,8	0,6	7,0	0,6	6,4	0,5	5,7
Güney Afrika	İşgücünün Payı	2,2	10,1	2,1	10,6	1,7	10,5	1,4	10,2	1,1	9,9	0,9	9,1	0,9	9,2	0,8	8,5	0,8	7,7	0,8	7,1	0,7	6,3
	Nüfusun Payı	10,0	11,0	9,3	11,1	8,6	11,1	8,0	11,0	7,4	10,9	6,9	10,5	6,9	10,5	6,5	9,9	6,4	9,1	6,2	8,4	6,1	7,7
	İşsizliğin Payı	9,0	20,6	8,6	20,1	6,4	20,9	5,9	20,8	5,4	20,5	4,8	22,3	4,3	21,3	4,2	20,3	4,7	19,8	4,2	19,1	3,8	17,9
Güney Afrika	İstihdam Payı	1,6	9,8	1,4	9,6	1,1	8,9	0,8	8,3	0,8	8,1	0,8	7,8	0,7	7,8	0,7	7,5	0,8	7,8	0,7	7,3	0,7	7,2
	İşgücünün Payı	2,8	13,8	2,4	13,3	2,0	12,7	1,8	12,3	1,7	11,9	1,6	11,7	1,5	11,7	1,4	11,3	1,5	11,3	1,5	11,1	1,4	10,9
	Nüfusun Payı	16,9	15,5	14,7	13,9	14,6	13,7	14,4	13,6	14,2	13,6	14,0	13,5	13,8	13,4	13,5	13,3	13,2	13,2	12,9	13,1	12,6	12,9
İşsizliğin Payı	6,9	27,6	5,8	26,2	5,1	25,2	4,6	24,5	4,4	23,3	4,0	23,8	3,8	23,9	3,4	22,8	3,7	22,0	3,6	21,6	3,2	20,9	

Kaynak: OECD, <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=STLABOUR> E.T:02.11.2018

2.3.5. OECD Ülkelerinde Eğitim Seviyesine Göre Genç İşsizlik

İstihdam politikası olarak eğitim, Avrupa birliği gibi bilgi ve teknoloji yoğun olan ekonomilerde birçok ekonomik göstergenin belirleyicisidir. Eğitimin göz ardı edilmesi hem ekonomik hem de sosyal maliyet yaratacağından OECD ülkelerinin temel gündem maddelerinden birini oluşturur. Avrupa Birliği'nin politika gündem maddelerinde eğitimin önemli bir yeri vardır. Tablo 2.15'da seçili OECD ülkelerinde eğitim düzeyine göre genç işsizlik oranları gösterilmiştir.

Tablo 2.15: Seçili OECD Ülkelerinde Eğitim Düzeyine Göre Genç İşsizlik Oranları (%)

Ülkeler	Yıllar	İlköğretim	Lise	Yükseköğretim
Eu-28	2005	11,4	9	5
	2016	16	7,6	5,1
Eu-15	2005	10,5	7,7	5
	2016	16,3	7,9	5,5
Almanya	2005	20,5	11,2	5,6
	2016	10,7	3,7	2,2
Belçika	2005	13,6	8,2	4,4
	2016	15,7	7,9	4,2
Birleşik Krallık	2005	6,1	3,8	2,6
	2016	7,3	4,5	2,9
Çek Cumhuriyeti	2005	25,7	6,9	2,3
	2016	20,4	3,5	1,9
Fransa	2005	11,8	7,3	5,9
	2016	16,7	10	5,7
Hollanda	2005	6,3	4,3	2,9
	2016	8,2	5,9	3,5
İspanya	2005	10,2	8,4	6,7
	2016	27,5	18,8	11,7
İtalya	2005	8,6	6,6	6,2
	2016	15,4	10,9	6,9
Polonya	2005	29,5	18,9	7,2
	2016	14,5	6,8	3,3
Portekiz	2005	8,1	7,8	6,3
	2016	12,3	11,9	8,4
Yunanistan	2005	8,9	11,6	8
	2016	26,7	25,9	18,1

Kaynak: www.europa.eu Erişim Tarihi: 01.04. 2018

Tablo 2.15’da seçilmiş OECD ülkelerinin eğitim düzeyine göre genç işsizlik oranları incelendiğinde, 2016 yılında Avrupa Birliği içindeki 28 ülkede üniversite mezunu genç işsizlik oranı % 5,1 iken, lise diplomalı genç işsizlik oranı %7,6 ve ilköğretim düzeyindeki genç işsizlik oranı ise %16’dır. 2016 yılı itibariyle yükseköğretimli genç işsizliğin en yüksek olduğu ülke Yunanistan, en düşük olduğu ülke ise Çek Cumhuriyeti’dir. Seçili ülkeler arasında 2005-20016 yılları arasında genç işsizlik oranlarındaki en düşük eğitim seviyesi ile en yüksek eğitim seviyesindeki farklılığın en fazla olduğu ülke % 19,5 ile Çek Cumhuriyeti olurken, en az farkın olduğu ülkeler %10’un üzerinde Belçika, Fransa, İspanya ve Polonya’dır.

2.4. TÜRKİYE VE OECD ÜLKELERİNDE EKONOMİK BÜYÜME GENÇ İŞSİZLİK İLİŞKİSİ

İşsizlik olgusundan en fazla etkilenen kesim 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusun ekonomik faaliyetlerin en fazla çıktığı oluşturabilecek kesimi olduğundan genç işsizlik problemi ülkelerin çözmesi gereken öncelikli problemlerden biridir. Genç istihdam düzeyini belirleyen en önemli makroekonomik performans ise ülkelerin büyüme oranlarıdır. İstihdam dostu büyüme olgusu hem yetişkin hem de genç işsizlik problemine olumlu katkı sağlayacak ve böylece ülkelerin üretim düzeyinde ciddi artışlar yaracaktır (Abdioğlu ve Albayrak, 2018: 8).

Genç işsizlik ve büyüme arasındaki ilişkiyi istihdam politikaları açısından değerlendirecek olursak; Türkiye’de 1980 yılından önce ekonomik büyüme rakamları istihdama da yansiyordu, ancak 1980 yılından sonra iktisat politikaları eski etkinliğini yitirmiştir ve ekonomik büyüme rakamları genç işsizliği azaltmada yeterli düzeyde gerçekleşmemeye başlamıştır. Ekonomik büyümenin istihdama katkı sağlamasının nedenlerine bakılacak olursa, 1980 yılından sonra dış pazara daha çok ağırlık verilmiş, yatırımlara yönelik teşvikler azaldığı için yeni iş alanları yaratılamamış, işletmeler kendi karlarını düşünerek daha az çalışanla daha fazla üretim yapmışlardır. Bunlara ek olarak teknolojik gelişmeler ile işgücünün yerini makineler almış, kırsal kesimden kentlere göç artmış fakat istihdam olanağı bulunamamıştır. 2005 yılından sonra tüm dünya ülkelerinde ekonomik rekabetin artması ile ekonomik büyüme ve işsizlik arasındaki olumsuz tablo düzelmeye başlamıştır (Akkaya ve Gürbüz, 2012:7).

Tablo 2.16: 2000-2016 Döneminde Türkiye Ekonomisi ile İlgili Ekonomik Büyüme Göstergeleri

YILLAR	GSYİH-Cari Fiyatlarla (Bin TL)(Yıllık)	GSYİH Kişibaşına GSYİH (\$)(YILLIK)	GSYİH-Cari fiyatlarla değişim oranı(%) (Yıllık)	Büyüme Oranı (%) (Yıllık)
2000	170.666.714,80	4.228,60	59,3	6,64
2001	245.428.759,60	3.084,40	43,8	-5,96
2002	359.358.871,40	3.580,70	46,4	6,43
2003	468.015.146,40	4.697,60	30,2	5,61
2004	577.023.497,30	5.960,90	23,3	9,64
2005	673.702.942,70	7.304,40	16,8	9,01
2006	789.227.555,10	7.905,80	17,1	7,11
2007	880.460.879,20	9.655,90	11,6	5,03
2008	994.782.858,40	10.930,60	13	0,85
2009	999.782.858,40	8.979,80	0,4	-4,7
2010	1.160.013.978,30	10.559,80	16,1	8,49
2011	1.394.477.165,50	11.205,20	20,2	11,11
2012	1.569.672.114,90	11.587,80	12,6	4,79
2013	1.809.713.086,70	12.480,40	15,3	8,49
2014	2.044.465.875,80	12.112,40	13	5,17
2015	2.338.647.493,70	11.018,90	14,4	6,06
2016	2.608.525.749,30	10.882,50	11,5	3,2

Kaynak: <https://ms.hmb.gov.tr>. E.T: 12.01.2019

Tablo 2.16’de 2000-2016 yılları arasındaki GSYH’nın yıllık reel yüzde değişimleri, GSYH’nın TL ve \$ yönünden değişimleri gösterilmiştir. Tablo 2.16’ye bakıldığında 2000-2008 yıllarında büyüme oranları ve kişi başına GSYH’nın devamlı arttığı görülürken, 2002 yılında kişi başına GSYH 3580 dolar iken 2008 yılına gelindiğinde kişi başına GSYH 10.930 dolara yükselmiştir. Bu dönemlerde dünyadaki çoğu ülkede büyüme oranlarında artış meydana gelmiştir. Dünyada ve Türkiye’de 2008 yılında yaşanan finansal kriz etkilerini 2009 yılında göstermiş ve bu yıl kişi başına GSYH 8.979 dolara düşmüştür. Bu tarihten sonra ekonomik dalgalanmalar yaşansa da kişi başına GSYH eski seviyelere gelememiştir. Son 5 yıllık büyüme rakamlarına bakıldığında oldukça zayıf bir büyüme performansı vardır. 2016 yılında ise yaşanan siyasi gelişmeler ekonomiyi olumsuz etkilemiş ve son yılların en düşük büyüme performansı göstermiştir (Yazıcı, 2018: 42-43).

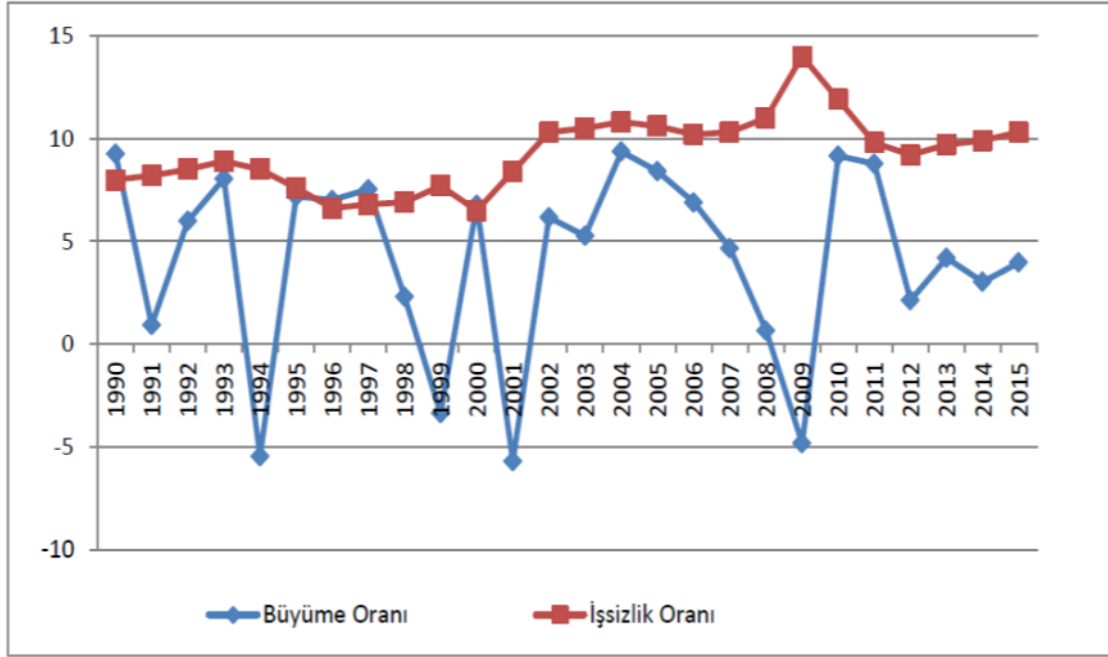
Ülkemizde ekonomik büyümenin yavaşlamasında ve ülkenin ekonomik durgunluğa girmesine neden olan faktörler genel olarak enflasyon, borçlar, gelir

dağılımı adaletsizliği ve kişi başına düşen gelirin az olmasından kaynaklanan sorunlardır. Mal ve hizmetlerin fiyatlarının sürekli artması anlamına gelen enflasyon, mal ve hizmetlere olan talebi artması ve talebin üretilenden fazla olması halinde, üretim maliyetlerinde artış meydana getirmektedir. Fiyatların sürekli olarak artması kişilerin satın alma gücünü düşürür. Ayrıca gelir dağılımının bozulmasına, paranın değerinin düşmesine ve verimliliğin azalmasına neden olur. Bunun gibi pek çok olumsuz etkisi görülen yüksek enflasyon, yıllarca Türkiye’de kronik bir problem haline gelmiştir. Üretim faktörlerinin etkin ve verimli kullanılmamasından dolayı ortaya çıkan üretim yetersizliği enflasyona sebep olmuştur (Karagül, 2003: 79-84).

Ülkemizde istihdam dostu büyümenin sağlanabilmesi için yapılacak yatırımların uzun vadeli getirisi düşünülerek insana yapılan yatırımın kalitesine önem verilmelidir. Başka bir ifadeyle gençlerin eğitim kalitesine ve beşeri sermayeye yapılan yatırımlar ekonomik büyümeye uzun vadeli katkı sağlar. Teknolojinin ekonomiye entegre olmasıyla vasıfsız elemana olan ihtiyaç azalmış ve daha fazla bilgi, beceri ve donanım ihtiyacı duyulmuştur. Ülkemizde beşeri sermayeye yapılacak yatırımdan sonra yapılması gereken ise iktisat politikalarında istikrar sağlamaktır. 2001 yılından beri istikrarlı bir şekilde uygulanan iktisat politikaları ekonomik büyümeye olumlu katkı sağlamıştır. Sürdürülebilir ekonomik büyümenin sağlanabilmesi için ülkemizde iktisat politikalarında istikrar sağlanmalı, sanayi sektöründeki üretimin ucuz işgücü ile yapılmalı, teknolojik gelişmeler takip edilerek sanayi sektöründeki kullanım alanı ve yoğunluğu artırılmalıdır. Özel sektörün sürdürülebilir ekonomik büyüme için yapacaklarının yanında kamu kuruluşlarının da yapması gerekenler vardır. İktisadi ve siyasi kurumlar yüksek verimlilik sağlayan fakat yüksek maliyetli olmasından dolayı özel sektörün girişemediği yeni iş kolları yaratarak ekonomik belirsizlikleri minimuma indirmelidir (Pamuk, 2007: 40-43).

Şekil 2.2’de Türkiye’de 1990-2015 yılları arasında GSYİH ve işsizlik göstergelerinin gelişimi gösterilmiştir. Şekilden görüleceği üzere, özellikle 2000’li yıllardan sonra işsizlik oranlarının büyüme oranlarının üzerinde seyrettiği görülmektedir.

Şekil 2.2: Türkiye’de GSYİH ve İşsizlik Göstergelerinin Gelişim Seyri

Kaynak: Yazıcı, 2018: 61.

Ülkelerin ekonomik büyüme, istihdam, işsizlik gibi istatistiksel verileri her zaman olumlu bir seyir izlemeyebilir. Ekonominin içinde bulunduğu gidişatı doğru değerlendirebilmek için ülkelerin ekonomik verilerine bakmak gerekir. Ülkemizde 1970-2010 yıllarında ekonomik kriz ile karşı karşıya kalmıştır. İstihdam ve ekonomik büyüme oranlarında bir azalma olmamasına rağmen, 1974 yılında birinci petrol krizinde %10,30 1986 yılında yaşanan krizde %14,02 oranlarında işsizlikte bir artış yaşanmıştır. 1988, 1989 ve 1991 finansal krizlerinde ise ekonomik büyüme, istihdam ve işsizlik oranlarında artış yaşanmıştır. 1994 yılına gelindiğinde bu yıl yaşanan finansal krizde büyüme oranları %4,67 gerilerken, istihdam ve işsizlik oranları artmıştır. 1998 Asya-Rusya krizinin ardından 1999 krizinde de yine istihdam ve işsizlik artmış, ekonomik büyüme % 3,37 oranında azalmıştır. 2001 krizinde ise, işsizlik % 31,40 artmış, istihdam % 0,26 oranında, ekonomik büyüme ise % 5,70 oranında azalmıştır. 2001 yılından sonra ekonomik büyüme açısından olumlu gelişmeler olsa da, istihdam azalmaya ve işsizlik de artmaya devam etmiştir. 2008 küresel krizinde her üç göstergede artış ortaya çıkmış, krizin etkilerinin Türkiye’de daha geç görülmesinden dolayı işsizlik 2009 yılında % 32,94 artmış, ekonomik büyüme de % 4,83 oranında azalmıştır (Eser, 2012: 87).

2.4.1. Dünyada İstihdam Yaratmayan Büyüme Olgusu

Bir ülke ekonomisinde reel gayri safi yurtiçi hâsıladaki bir azalış üretilen mal ve hizmet miktarında azalışa sebep olur. Bu azalmaya bağlı olarak emek talebi azalır ve istihdam edilmekte olan emek miktarı da azalarak sonuç itibariyle işsizliğin artmasına sebep olmaktadır. Tersini durumda, yani reel gayri safi yurtiçi hâsıladaki artış meydana geldiğinde ise üretilen mal ve hizmet miktarı artar. Buna bağlı olarak emek talebi artarak çalıştırılmakta olan emek miktarı da artmakta ve sonuç olarak işsizlik azalmaktadır (Ünsal, 2009:12).

İstihdamsız büyümenin nedenlerinden biri, teknolojik ilerlemelerin emeğin iş yükünü hafifletmesidir (Çaşkurlu, 2014:43-76). Örneğin büyüme rejimi büyük oranda emek tasarruf ederek yeni teknolojilere ve toplam faktör verimliliği artışına dayanan ekonomilerde, istihdam artışı nispeten düşük kalmaktadır. Bu türden ekonomik büyüme kişi başına düşen katma değeri ve ekonomik gelişmeyi hızlı bir şekilde arttıracığından uzun dönemde pozitif etkiler göstermektedir. Ortaya çıkan bu asimetrik ilişki “istihdamsız büyüme”yi ifade eder. Bu bağlamda Türkiye ekonomisinde gerçekleşen yüksek işsizlik, artan işgücü ilişkisi kısa ve orta vadede arzu edilen bir durum değildir. Bu nedenle yüksek işsizlikle mücadele edebilmek için ekonomide “istihdam dostu büyüme”nin gerçekleşmesi yani büyümenin olabildiğince istihdamı artırması arzu edilir. Fakat yaratılan bu istihdam hem yapılan işlerin kalitesini hem de verimliliğin düşmesine neden olduğu gibi, ekonomik gelişmeyi de olumsuz etkilemektedir. Çünkü büyümeden hızlı artış gösteren istihdam nedeniyle verimlilik azalmaktadır. Bu şekilde meydana gelen büyüme, kişi başına düşen gelir artışlarının yavaşlamasına, verimlilikte gerilemelere ve Türkiye'nin orta gelir tuzağında kısılmasına neden olmaktadır (Yazıcı,2018: 67)

Ekonomik büyümenin yeni istihdam alanları oluşturamamasının nedenleri arasında sıcak para girişleri ve dış borçlanma ile finanse edilen büyüme de yer almaktadır. İç tasarrufun yetersiz kalması durumunda dış kaynaklarla karşılanmaya çalışılması doğrudan yabancı yatırımlardan ziyade sıcak para girişine dayanmaktadır. Bu da GSMH artışı sağlamakta fakat istihdamda bir artış meydana getirmemektedir (Çaşkurlu, 2014: 46).

Türkiye’de son dönemlerde büyüme hedefleri öncelikli olarak, ithalata dayalı yatırım ve tüketime yani yabancı sermayeye dayanmaktadır. İthalata ve dış kaynaklara bağlı olarak büyümeyi amaçlayan Türkiye’de kambiyo rejiminde ve yabancı sermaye mevzuatında serbestleşmeye gidilmiştir. Bu nedenle dış kaynaklar, üretim ya da sabit sermaye yatırımlarından ziyade kısa vadeli portföy yatırımlarını tercih ederek sıcak para girişine yol açtılar. Böylece kısa vadeli yabancı sermaye girişine dayanan büyüme ile istihdam arasındaki nedensellik ilişkisi zamanla ortadan kalkmıştır. Büyümedeki istikrarsızlık ve dalgalanmalar, işgücü istihdamında kalıcılık ve artış meydana getirememiştir. Türkiye bu durumundan dolayı Dünya Bankası raporlarına “büyüyen ama istihdam yaratamayan bir ekonomi” olarak kaydedilmiştir (Kara ve Duruel, 2012:367-376).

Tablo 2.17: Türkiye’de Büyüme ve Genç İşsizlik Rakamları

YILLAR	Büyüme oranı(%) (Yıllık)	GSYH(Cari Fiyatlarla Milyon TL)	GSYH (Milyon \$)	TOPLAM İŞSİZLİK ORANI(%)	15-24YAŞ ARALIĞINDAKİ GENÇ İŞSİZLİK ORANI(%)
2007	5,03	880.461,0	677.439,0	9,2	20,0
2008	0,85	994.783,0	776.640,0	10,0	20,5
2009	-4,70	999.192,0	646.895,0	13,1	25,3
2010	8,49	1.163.014,0	772.367,0	11,1	21,7
2011	11,11	1.394.477,0	831.691,0	9,1	18,4
2012	4,79	1.569.672,0	871.123,0	8,4	17,5
2013	8,49	1.809.713,0	950.355,0	9,0	18,7
2014	5,17	2.044.466,0	934.857,0	9,9	17,9
2015	6,06	2.338.647,0	861.879,0	10,3	18,5
2016	3,20	2.608.526,0	862.744,0	10,9	19,6
2017	7,40	3.106.537,0	851.491,0	10,9	20,8

Kaynak: <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/07/aylikekonomikgosterge10072019.pdf> ve TÜİK, “İşgücü İstatistikleri”, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=72&locale=tr> alınan veriler ile düzenlenmiştir.

“Son yirmi yıldaki ekonomik gelişmeler ekonomik büyüme ile istihdam arasında doğrusal bir ilişki olmadığını göstermektedir. Aslında bu anlamsızlığın da açıklanabilir yanları bulunmaktadır. Örneğin gelişmiş ülkelerde teknolojik yenilenmeler, emek yoğun yatırımlar yerine, sermaye yoğun yatırımlar ve esnekliğe dayalı yönetim biçimlerindeki gelişmelerin düzeyine bağlı olarak ekonomik büyüme sağlansa da, bu durumun istihdamı otomatik olarak artırıp, işsizliği azaltmadığı görülmektedir. Çünkü

teknolojideki yenilik emek gücünü ikame edecek bir süreci başlatmakta, işletmelerin yönetim biçimindeki değişiklikler yıkıcı bir rekabet ortamında maliyetleri düşürmek için çok sayıda işçi çalıştırmak yerine az sayıda işçi ile aynı üretimi gerçekleştirmeyi ön plana çıkarmaktadır. Böyle olduğu için de işçi başına verimliği artıracak her yeni yöneliş yeni işçi istihdamını artırmak yerine daha az işçi ile aynı üretimi yapacak arayışları pekiştirmektedir. Bu nedenle, son yıllarda gelişmiş ülkelerde işletmelerin yönetim biçimlerindeki bu değişiklik yeni iş olanakları yaratmak yerine işsizliğe yol açmıştır” (Akkaya ve Gürbüz, 2012:79).

2.5. GENÇ İŞSİZLİKLE MÜCADELEDE UYGULANACAK POLİTİKA ÖNERİLERİ

Aktif istihdam politikaları ve Pasif istihdam politikaları Ülkelerin işsizlikle mücadelesinde kullanılan iki önemli politikadır. Özellikle 20. yy ilk çeyreğinden itibaren uygulama alanı bulan Pasif istihdam politikalarının işsizlik sorununu çözmede yetersiz kalması ile aktif istihdam politikalarına ihtiyaç duyulmuştur. Pasif istihdam politikaları, işsizliğin sosyal maliyetini gidermek için ve işsizlik sonucunda kişilerin gelir kaybını önleyecek tedbirleri içermektedir. Pasif istihdam politikaları; işsizlik sigortası uygulamaları, işsizlik yardımı, kıdem tazminatı, ihbar tazminatı gibi uygulamaları içermektedir. Aktif istihdam piyasası politikaları ise sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal- ekonomik kalkınma için uygulanan politikalar arasındadır. İşsizlik ile mücadelede uygulanan aktif ve pasif istihdam politikaları bireyleri yapısal ve teknolojik gelişmelere adapte edebilmek ve niteliksel işgücü yaratabilmek için gereklidir. İşsizlik ile mücadelede en etkili koruma politikası aktif istihdam politikalarıdır. İşsiz kesimlere bu sorunu çözmek için geçinebilecekleri mali bir yardım sağlamak yeterli değildir. İşsizliğe çözüm için gerekli olan şey onlara istihdam yaratmaktır. Rekabetçi ülkeler için yatırım niteliğinde olan aktif istihdam politikaları beceri geliştirme, yeniden istihdam ve diğer politikaları teşvik etmelidir. Sürdürülebilir ekonomik büyümenin temel koşulu işgücü için insana yakışır iş oluşturulması gerekmektedir (Bayrakdar ve İncekara, 2013: 28).

İş arama yardımları ve istihdam hizmetleri programlarında devlet tarafından sosyal anlamda öncelikli gruplar olan eski mahkûmlara, kadınlara ve gençlere yönelik istihdam hedeflemesi yaparak onların şartlarını iyileştirmek için yapılır. Bazen işgücü

dünyasında istenmeyen durumlar meydana gelebilmektedir. Bu durumlarda bilgi akışı hızlandırılarak aksaklıklar giderilmeye çalışılır. Kamu kurumları devlet dairelerinde hizmet vermenin yanı sıra işgücü piyasasına yönelik düzenledikleri organizasyon ve fuarlar ile işveren ve işsizleri bir araya getirerek denge sağlamaya çalışır. Bu tür organizasyon sayesinde gençler bir arada olan birçok sektöre başvuru yaparken firma ve işverenler ise daha çok ve çeşitli genç kitleye ulaşım değerlendirme imkânı bulabilmektedir. Bu noktada ülkelerde etkin işleyen işgücü istihdam bürolarına ihtiyaç vardır. Bu bürolar kolay ulaşılabilir ve organize bir şekilde çalışmanın yanı sıra sadece vasıfsız işgücüne hitap etmemeli aynı zamanda nitelikli ve eğitilmiş gençlere de yönlendirici hizmetler vermelidir. Ayrıca bu istihdam büroları devlet desteği ile işe alacakları her işgücü için vergi, sigorta şeklinde yardım almalı ki genç istihdamını özendirici bir hale gelmelidir (Erdayı, 2009: 155-156).

Genç işsizlik problemlerine yönelik politika önerisi ise ülkelerde özellikle de AB’de en etkin şekilde uygulanan eğitim ve mesleki eğitim programlarıdır. Genç işsizliği azaltmanın başka bir ifadeyle istihdamı artırmanın yolu bireylerin eğitim ve işgücü niteliğini artırmaktır. Gençlere yönelik yapılan bu programlar, işyerinde uygulamalı eğitim programları, iş yaratma programları, mesleki yeterlilik ve eğitim programları gibi kendi içinde birçok çeşitliliği bulunmaktadır. Bu programın temel ögesi de toplumsal dışlanmaya maruz kalan işsiz gençlerdir. Bu programlar temel olarak mesleki eğitim programları ve istihdam edilebilirlik eğitimi programları olmak üzere iki şekilde uygulama alanı bulur. Mesleki eğitim programlarında gençlerin inşaat, el sanatları becerisi, çevre yönetimi konularında eğitim verilerek istihdam alanı yaratılmaktadır. İstihdam edilebilirlik eğitimleri ise tecrübesiz ya da kısmen tecrübeli kişileri kapsamaktadır. Eğitim programlarının gençlerin işsizliği üzerindeki etkileri değerlendirildiğinde eğitimin işgücü piyasası ihtiyaçlarına cevap vermesi, bireye işgücü tecrübesi kazandırması, bireyin bilgi ve donanımını artırması açılarından önemli bir yere sahiptir (Duruel, 2007: 382).

Gençlerin kendi işlerini ilk kez kurdukları zaman yapılacak yardımlar işsizliği azaltma konusunda uygulanacak bir başka politika önerisidir. Yeni işini kuran genç girişimlerin piyasada tutunabilmesi ve rekabet edebilmesi için devletin maddi ve manevi desteğine ihtiyaçları vardır. Devlet kendi işini kuran genç girişimlere düşük faizli kredi sağlayarak ya da rekabet edebilme gücüne gelene kadar vergi indirimine gidebilir. Yeni

iş kuran girişimci gençler kendileri ile birlikte çalıştıracakları işgücü ile de istihdam olanağı sağlayacaklar (Biçerli, 2005: 6).

Esnek çalışma saatlerinin genç işsizliği azalttığı yönünde iki farklı yaklaşım vardır. Bir grup esnek çalışma saatleri ile işçiler değişen ekonomik şartlara daha kolay adapte olur ve üretim faktörleri etkin ve verimli kullanılırken stoklanarak bir şekilde üretim yapılır. İşçilerin istedikleri zamanda çalışma özgürlüğünün olması en verimli oldukları zamanda üretim sürecinde olmalarından dolayı ekonomiye ek değer yaratır ve maliyetleri düşürür. Bu gibi artıların yanında işçilerin esnek çalışma saatlerinden dolayı sosyal güvenlikten yoksun bir şekilde çalışıyor olması en büyük dezavantajlarından biridir (Tozlu, 2011: 105-106).

Gençlere yönelik verilen rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ile güvenli istihdam alanları yaratılmaktadır. Gençlerin okurken yönlendirilmeleri ve danışmanlık hizmetinin sağlanması mezun olduklarında işgücü piyasasına girdiklerinde yaşadıkları adaptasyon sorununu minimum düzeye indirecektir. Danışmanlık yapanlar gençlerin bilgi ve becerilerini değerlendirerek ve bu doğrultudaki yönlendirmelerle işgücü piyasasındaki en uygun meslek ve fırsatları gençlere sunmakla görevlidir. Mezun olan gençlere mesleki danışmanlık hizmeti ile iş arama kurumlarının desteği eş anlamlı olarak gerçekleşmelidir. Kamu istihdam bürolarına açık bir şekilde işsizlik başvurusu yapan gençlerin işe yerleştirilme hizmetleri bu sistem ile sağlanabilir. Rehberlik hizmetleri, kamu istihdam bürolarının yönlendirici tavsiyeleri gençlerin uzun süreli işsiz kalmasını önlemekle birlikte diğer istihdam politikalarına kıyasla daha az maliyetlidir (Erdayı, 2009:155-156).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE GENÇ İŞSİZLİK VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ

3.1. LİTERATÜR TARAMASI

Ülkelerin yaşadığı ekonomik krizler ve talep daralması, büyüme hızlarını olumsuz etkilemiş ve küresel istihdam sorunu tüm ekonomilerin en önemli sorunları haline gelmiştir. Literatür incelemesinde, dünyada ve Türkiye’de yapılan 1990’lardan sonra çalışmalarda işsizlik ve büyüme ilişkisinde genellikle negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır.

Aghion ve Howitt (1992), 1974-1989 dönemleri arasında 20 OECD ülkesinde eş bütünleşme analizi yapmıştır. Analiz sonucuna göre ortalama işsizlik oranı ile büyüme oranı arasında ters U şeklinde ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuca göre OECD ülkelerinde yüksek veya düşük büyüme oranlarına sahip ülkelerde düşük işsizlik mevcut iken ortalama büyüme sağlayan ülkelerde yüksek işsizlik oranları görülmektedir (Aghion, Howitt, 1992: 323–351).

Huang ve Lin (2008), ABD ekonomisini inceledikleri çalışmalarında işsizlik oranı ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi düzgünleştirilmiş zaman değişkenli parametre (smooth-time-varying-parameter) yaklaşımı kullanarak araştırmışlardır. Elde ettikleri sonuçlara göre, ABD için Okun(Okun Yasası, işsizlik oranı ile ekonomideki büyüme arasındaki negatif ilişkiyi açıklayan ve bunu Amerika Birleşik Devletleri için sayısal bir denklemlerle de ifade eden iktisadi bir modeldir.) katsayısını negatif olarak bulmuşlar ve buna bağlı olarak Okun yasasının geçerli olduğunu belirtmişlerdir (Huang, ve Lin, 2008: 363-375).

Malley ve Molana (2008), Gelişmiş 7 (G7) ülkeleri için işsizlik oranı ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi Kalman filtreleme tekniği kullanarak araştırmış, işsizlik ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi açıklarken “etkin ücret”, “sendikalaşma”, “ücret sözleşmeleri”, “işsizlik sigortası” gibi işgücü piyasasında var

olan olguları dikkate almış ve işsizlik ile ekonomik büyüme arasındaki istikrarlı ilişkinin Almanya’da daha belirgin olduğunu belirtmişlerdir (Malley ve Molana, 2008: 113-115).

Karabıyık (2009), Avantaj ve Dezavantajları İle Genç İşsizliğin Değerlendirilmesi adını verdiği çalışmada genç işsizliğin toplumun her kesimini ilgilendiren ve etkileyen bir ekonomik problem o olduğunu ifade etmiştir. Sosyal ve ekonomik yapıyı belirleyen genç işsizlik olgusunun çok büyük bir sorun olduğunu belirtmiştir. Genç işsizlik sorununun bütün yönleriyle ele alınması gerekliliğine değinmiştir (Karabıyık, 2009: 294-314).

Takım(2010), Türkiye’nin 1975-2008 verilerini kullanarak ekonomik büyüme ve işsizlik arasındaki ilişkiyi Granger Nedensellik analizi ile test ederek iki değişkenin karşılıklı ilişki içinde olduğu sonucuna varılmıştır (Takım,2010:315-455).

Torun ve Arıca (2011), Genç işsizlik problemini 2008 küresel krizi açısından değerlendirmişlerdir. 2008 krizinden en çok etkilenen boyutun istihdam olduğu bunun içerisinde de gençlerin yetişkinlere nazaran daha kırılğan grup olduğunu ifade etmişlerdir. Gençlere yatırım yapmanın gerekliliğini genç işsizliğe yönelik uygulanacak politikalar arasında önemli olduğu belirtmişlerdir (Torun ve Arıca, 2011: 163-177).

Muratoğlu (2011), 2000-2010 döneminde Türkiye’de işsizlik ve ekonomik büyüme arasındaki çift yönlü ilişkiyi incelenmiştir. Çalışmada çıkan sonuca göre ekonomik büyümenin işsizliği azaltma ya da artırmada etkili olduğu ancak işsizlik oranlarının ekonomik büyümeye herhangi bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır (Muratoğlu, 2011: 90-92).

Kabarlaklı ve Gür(2011), Türkiye’de 2005-2010 yılları arasında GSYİH büyüme oranı, genç işsizlik oranını aylık veriler kullanarak incelemiştir. Analizde Johansen eş bütünleşme analizi kullanılmış ve sonuca göre genç işsizlik oranı ile reel GSYİH, reel yatırımlar, verimlilik değişkenleri arasında uzun dönemli bir ilişki olduğu saptanmıştır. Analize göre doğru uygulanan politikalar genç işsizliğe neden olan faktörleri azaltacaktır. Kişi başına düşen reel yatırımlardaki artış genç işsizliği azaltacaktır (Kabaklarlı ve Gür, 2011: 9-14).

Sayın (2012) 1988-2010 döneminde Türkiye’de eğitim sistemi ile ekonomik büyümenin genç işsizliğe etkisi incelenmiştir. Nedenselliğin yönü genç işsizlikten ortaöğretim okullaşma oranına, ortaöğretim okullaşma oranından büyüme oranına, genç işsizlik ve ortaöğretim okullaşma oranından yükseköğretim okullaşma oranına doğrudur (Sayın, 2011: 33-53).

İzgi (2012), Türkiye’de 1988-2008 döneminde eğitilmiş-eğitimsiz ve kadın-erkek genç işsizliği incelemiştir. Genç işsizlik ile eğitim arasındaki ilişkisinin bağımsız olduğuna kanaat getirilerek t testi ile bir sonuç elde edilmeye çalışılmıştır. 15-24 yaş aralığındaki genç işsiz nüfusun kendi içerisindeki dağılımı incelendiğinde eğitim seviyesi ile işsizlik arasında anlamlı bir sonuca ulaşılmıştır. Sonuç olarak eğitimin genç işsizliği etkileyen bir faktör olduğuna ulaşılmıştır (İzgi, 2012:295-310).

Kanca (2012), 1970-2010 dönemleri arasında Türkiye’de iktisadi büyüme-işsizlik arasında nedensellik analizi çeşitli testler ile yapılmıştır. Sonuç olarak ekonomik büyüme ile işsizlik arasında tek yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir, karşılıklı bir nedensellik ilişkisi bulunmamıştır. Nedensellik yönü büyüme oranından işsizliğe doğru tek yönlü olmaktadır. Başka bir ifadeyle yüksek ya da düşük oranlı büyüme işsizliği etkileyen bir faktör iken işsizliğin düzeyi iktisadi büyümeye etki etmemektedir (Kanca, 2012: 9-15).

Çondur ve Bölükbaş (2014), yaptıkları çalışmada 2000-2010 döneminde Türkiye’deki genç işsizlik sorunu ile GSYH ve ÜFE arasındaki ilişkiyi Granger nedensellik testi ile incelemiştir. Bu çalışmada ekonometrik analiz ile desteklenen GSYH ve ÜFE ile genç işsizlik arasında doğrudan bir nedensellik sonucuna ulaşılmıştır. Yani GSYH ile genç işsizlik arasında doğrudan ya da dolaylı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çondur ve Bölükbaş, 2014: 77-93).

Günaydın ve Çetin (2015), 1988-2013 döneminde Türkiye’de kişi başına reel gelir, ticari açıklık, doğrudan yabancı sermaye yatırımları, enflasyon, genç işsizlik değişkenlerinin ilişkisi zaman serileri ile uzun ve kısa dönem arasındaki nedensellik bağına göre incelenmiştir. Çalışma sonucunda uzun dönemde genç işsizlik ile doğrudan yabancı sermaye yatırımları arasında çift yönlü bir nedensellik olduğu saptanmıştır (Günaydın ve Çetin 2015:17-34).

Akay Kanalıcı vd. (2016), yaptığı çalışmada 1969-2014 döneminde işsizlik oranı ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemiş ve burada kısa uzun dönemli ilişki olduğu saptanmıştır. Ekonomik büyüme ile işsizlik arasındaki ilişkinin daralma ve genişleme dönemlerine göre farklılık olduğu saptanmış, genişleme döneminde iki değişken arasındaki ilişkinin daha güçlü olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Akay, Aklan ve Çınar, 2016: 215- 223).

Arı (2016), Türkiye’de 1980-2014 döneminde ekonomik büyüme ve işsizlik arasındaki ilişkiyi nedensellik analizi ile incelemiştir. İki değişken arasında uzun dönemde bir eş bütünleşme ve nedensellik ilişkisinin olmadığı saptanmıştır (Arı, 2016: 57-67).

Erikli (2016) Türkiye’de genç yoksulluğu belirleyen faktörleri eğitim ve iş temeline dayandırarak incelemiştir. Ayrıca çalışmada, eğitim sisteminin yetersizliklerinden ve sistem ile işgücü piyasası arasındaki uyumsuzluktan bahsetmiştir. Türkiye’de gençlerin büyük çoğunluğunun geçici olarak çalıştığına değinilmiştir. Son olarak işverenlerin gençleri iş güvenliğinden yoksun bir şekilde istihdam etmelerinden dolayı gençler arasında işsizliğin yaygın olduğundan bahsedilmiştir (Erikli, 2016: 283-290).

Sertkaya ve Okur (2016), 1988-2014 döneminde Türkiye’de ekonomik büyüme, enflasyon, yükseköğretim okullaşma oranı arasındaki nedensellik analizi yapılmıştır. Bu çalışmada ekonomik büyüme, enflasyon ve yükseköğretim okullaşma oranlarının genç işsizlik üzerinde tek yönlü ilişkinin olduğu saptanmıştır (Sertkaya ve Okur, 2016:155-168).

Kelleci ve Türk (2016), yaptıkları çalışmada genç işsizlik problemini OECD ülkeleri ile Türkiye açısından etkilerini incelemişlerdir. Genç işsizliğin önlenmesi için özellikle eğitim politikalarının geliştirilmesini ve yeni iş alanlarının ortaya çıkarılmasını vurgulamışlardır (Kelleci ve Türk, 2016: 8-23).

Sögner ve Stiassny (2002), 15 OECD üyesi ülke için (ABD, Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, Birleşik Krallık, İsveç, İsviçre, İtalya, Japonya, Kanada, Norveç) bir çalışma yapan Okun Yasasını ve Okun ilişkisinde ortaya çıkan yapısal kırılmaları Bayesian ve Kalman filtreleme yöntemlerini kullanarak incelemişlerdir. EKK yöntemi ile tahmin edilen Okun katsayıları -0.12 ile -

0.82 arasında değişiklik göstermiş olup, Japonya (-0.12) için en zayıf, Hollanda (-0.82) için ise en güçlü olduğu görülmüştür. Bu çalışmada işsizliğin GSYİH değişikliklerine karşı gösterdiği reaksiyonun bu ülkeler arasında büyük ölçüde değişiklik gösterdiği ifade edilmiştir (Sögner, ve Stiassny, 2002: 1775-1787).

Okur (2015), 1988-2012 yılları arasında genç işsizlik oranı ile GSYİH ve yüksek okullaşma arasındaki ilişkileri ADF Birim Kök Testi ve Granger Nedensellik testi ile araştırmıştır. Analiz sonucunda değişkenlerin eş-bütünleşik olduğu, uzun dönemde ilişkili oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Büyüme ve yüksek okullaşma oranına doğru, büyüme ve genç işsizlik oranından yüksek okullaşma oranına nedensellik olduğu sonucu bulunmuştur (Okur,2015:101-113).

Öztürk ve Sezen(2018), Türkiye’de ekonomik büyüme ile işsizlik arasındaki ilişki 2005:1-2017:3 dönemi arasında Engle - Granger, Eşbütünleşme ve Granger Nedensellik analizi ile incelenmiştir. Ekonomik büyümeden işsizliğe doğru tek yönlü bir nedensellik olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Öztürk ve Sezen,2018:1-14)

3.2. TÜRKİYE’DE GENÇ İŞSİZLİK VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ

3.2.1. Model ve Veri Seti

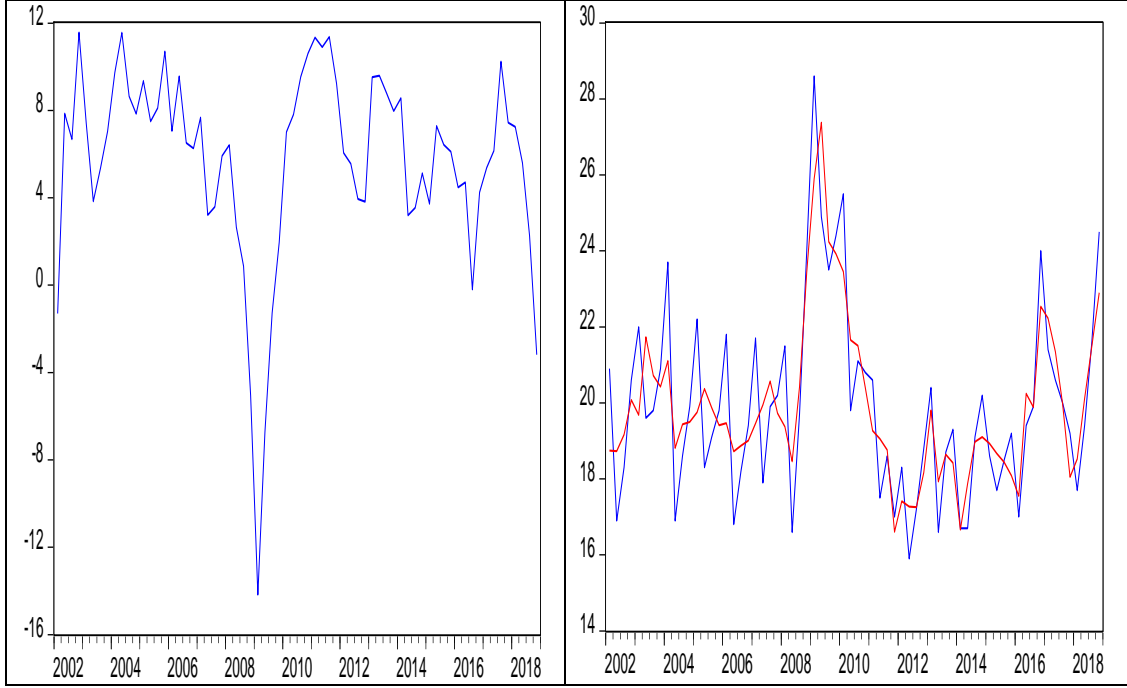
Çalışmanın bu bölümünde, genç işsizlik ile ekonomik büyüme arasında ilişki olup olmadığı 2002:01-2018:04 dönemi arasındaki çeyrek dönemlik veriler kullanılarak Türkiye açısından incelenmiştir. Türkiye’de genç işsizlik ile ekonomik büyüme ilişkisini araştırmak için seçilen değişkenlerden her iki değişkene ait veriler Türkiye İstatistik Kurumu’ndan (TÜİK) İşgücü İstatistikleri elektronik veri dağıtım sisteminden alınmıştır. Çalışmada, 2002:01-2018:04 dönemini kapsayan çeyrek dönemlik veriler kullanılmıştır. Çalışmada genç işsizlik değişkeni olarak 15-24 yaş arası işsizlik oranı ve ekonomik büyüme değişkenleri kullanılmıştır. Çalışmada kullanılacak değişkenler Tablo 3.1’de gösterilmiştir.

Tablo 3.1: Kullanılan Değişkenler

DEĞİŞKEN ADI	AÇIKLAMA
GİO	Genç işsizlik değişkeni olarak 15-24 yaş arası işsizlik oranı(%)
BYO	Büyüme oranı

3.2.2. Ekonometrik Yöntem

Birçok iktisadi olayın günlük, haftalık, aylık ya da üç aylık gibi verilerden oluşan zaman serileri, mevsimsel faktörlerin etkisi altında kalmaktadır. Bir zaman serisinin mevsimsel dalgalanmalardan etkilenip etkilenmediğini, eğer etkileniyorsa bu etkinin nasıl olduğunun incelenmesi gerekir. Bir zaman serisinin mevsimsel etkisi söz konusu ise başka bileşenleri üzerinde yoğunlaşabilmek için mevsimselliğin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Mevsimselliğin bir zaman serisinden çıkarılmasına, mevsim etkisinden arındırma ya da mevsimsel düzeltme adı verilmektedir. Bu şekilde elde edilmiş olan zaman serilerine de mevsim etkisinden arındırılmış ya da mevsimsel düzeltilmiş zaman serileri denilmektedir. Ekonomik büyüme oranı değişkeni mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış olarak alınmış, genç işsizlik oranı değişkeni Eviews 7.0 paket programıyla Tramo Seats süreci işletilerek mevsimsellikten arındırılmıştır. Genç işsizlik oranının mevsimsellikten arındırılmış ve arındırılmamış hali ve ekonomik büyüme değişkenlerine ilişkin grafikler şöyledir.

Şekil 3.1: Genç İşsizlik Oranının Mevsimsellikten Arındırılmış ve Arındırılmamış Hali ve Ekonomik Büyüme Değişkenleri

(Soldaki ekonomik büyüme-sağdaki genç işsizlik oranı (kırmızı-mevsimsellikten arındırılmış, mavi-mevsimsellikten arındırılmamış)

Zaman serilerinde durağan ve durağan olmayan seriler arasında önemli farklar vardır. Durağan bir seride sabit bir ortalama ve sabit bir varyans bulunurken, durağan olmayan bir seride ise serinin geriye dönük uzun dönemli bir ortalamasının olmadığı, varyansın değişken olduğu, başka bir ifadeyle varyansın zamandan bağımsız olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bir serinin uzun dönem özelliklerinin anlaşılabilmesi için geçmiş dönem değerlerinin seriyi nasıl etkilediğinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda serinin geçmiş dönemden itibaren izlediği seyri anlamak için geliştirilen yöntem Birim kök testi olarak bilinen yöntemdir. Bu yöntem sayesinde serilerin durağan olup olmadıkları anlaşılabilir. Durağan olmayan zaman serileri uygulamada tahmin yapmaya çok elverişli değildir. Zaman serisi analizinde etkin ve tutarlı analizler yapılması ilgili serinin durağan olmasıyla mümkündür. (Albayrak, 2013: 58-64) Bir serinin uzun dönemde sahip olduğu özellik, bir önceki dönemde değişkenin aldığı değeri, bu dönemi nasıl etkilediğinin belirlenmesiyle anlaşılabilir. Bu nedenle, serinin nasıl bir süreçten geldiğini anlamak için, serinin her dönemde aldığı değerlerin daha önceki dönemdeki değerleriyle ilişkisinin bulunması gerekmektedir. Sayılan bu

sebeplerden ötürü serilerin durağan olup olmadığı birim kök testi ile analiz edilmektedir (Tarı, 2011: 387).

Literatüre bakıldığında durağanlık analizine ilişkin en yaygın yöntemin birim kök testi uygulanması olduğu görülmektedir. Durağanlık testlerinde en çok kullanılan yöntemlerden biri ADF testidir. ADF denklemlerinde olası otokorelasyonun önlenmesi amacıyla, bağımlı değişkenin gecikmeli değerleri, Dickey Fuller (DF) denklemlerinin sağ tarafına açıklayıcı değişken olarak eklenir. Durağanlık analizinde kullanılan bir diğer test Philips-Perron (PP) birim kök testidir. PP testinde bağımlı değişkenin gecikmiş değerleri söz konusu değildir. Bunun nedeni PP testinde Newey-West kriterinin bağımlı değişken gecikmelerini belirleme yerine, bir uyarılma tahmincisi olmasıdır. PP, DF denklemlerine bağımsız değişken gecikmelerini ilave etmek yerine, parametrik olmayan bir yaklaşımla test istatistiğinde bir düzeltme yapılmasını önermişlerdir (Albayrak, 2013: 58-64).

Aşağıda değişkenlere uygulanan Genişletilmiş Dickey Fuller (ADF), Phillips Perron (PP) ve KPSS birim kök testlerinin sonuçları Tablo 3.2’de yer almaktadır.

Tablo 3.2: ADF, PP ve KPSS Birim Kök Testi Sonuçları

Değişkenler		ADF- t istatistiği (Düzy)		ADF- t istatistiği (Birinci Fark)	
		Sabit	Sabit+Trend	Sabit	Sabit+Trend
GİO		-2.3239 (6) [0.1679]	-2.2604 (6) [0.4485]	-5.7340 (3) [0.0000]***	-5.6707 (3) [0.0001]***
BYM		-2.5440 (4) [0.1102]	-2.6274 (4) [0.2700]	-4.6608 (4) [0.0003]***	-4.6340 (4) [0.0022]***
Değişkenler		PP- t istatistiği (Düzy)		PP- t istatistiği (Birinci Fark)	
		Sabit	Trend	Sabit	Trend
GİO		-2.6780 (2) [0.0832]*	-2.6463 (2) [0.2619]	-7.2355 (1) [0.0000]***	-7.1864 (1) [0.0000]***
BYM		-3.4772 (3) [0.0116]**	-3.5584 (3) [0.0413]**		
Değişkenler		KPSS t istatistiği (Düzy)		KPSS t istatistiği (Birinci Fark)	
		Sabit	Trend	Sabit	Trend
GİO		0.1080***	0.0864***		
BYM		0.0849***	0.0655***		
Anlamlılık Düzeyi	%1	0.7390	0.2160	0.7390	0.2160
	%5	0.4630	0.1460	0.4630	0.1460
	%10	0.3470	0.1190	0.3470	0.1190

Parantez içindeki değerler ADF testinde Akaike Bilgi Kriterine göre, PP testinde ise Newey-West tahmincisine göre hesaplanan gecikme uzunluklarını vermektedir. Köşeli parantez içindeki değerler ise olasılık değerlerini vermektedir. KPSS testinde ise olasılık ve tablo değerleri karşılaştırılmaktadır. Buna göre ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeylerinde durağanlığı ifade etmektedir.

Phillips Peron testinde durağanlık sınaması none(sabitsiz ve trendsiz) ,sabitli, sabitli ve trendli olmak üzere üç süreçle yapılmaktadır. ADF testi sonuçlarına göre GİO değişkeni ADF ve PP testine göre birinci farkı alındığında, KPSS testine göre düzey halde durağan bulunmuştur. BYM değişkeni ise, PP ve KPSS değişkenine göre düzey halde, ADF testine göre birinci farkı alındığında durağan bulunmuştur. Üç birim kök değişkeni göz önünde bulundurulduğunda, GİO değişkeninin birinci farkında, BYM

değişkeninin düzey halde durağan olduğuna karar verilmiş ve fark alma işlemi uygulanarak seriler durağan hale getirilmiştir.

Eş-bütünleşme analizinde değişkenler arasında uzun dönem denge ancak değişkenler aynı seviyede entegre olduklarında sağlanır. Eş-bütünleşik vektörün varlığı uzun dönem denge ilişkisinin varlığını işaret etmektedir (Kabaklarlı ve Gür, 2011: 11).

Serilerin durağanlığının sağlanmasını takiben, seriler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde uygun gecikme uzunluğunun belirlenmesi gerekir. Bu amaçla VAR modeli için en uygun gecikme uzunluğunun belirlenmesine yönelik testimizde, en uygun gecikme uzunluğu LR istatistiği, FPE (Final Prediction Error), AIC (Akaike Information Criterion) kriterlerine göre gecikme seviyesi belirlenmiştir. Buna göre modelin gecikme seviyeleri Tablo 3.3'de verilmiştir. Tablo 3.3'de yer alan sonuçlar incelendiğinde gecikme sayısının dört olduğu görülmüştür. Uygun gecikmenin 4 olacağına karar verilmiştir ve model 4 gecikme uzunluğunda tahmin edilmiştir.

Tablo 3.3 : Gecikme Uzunluğu Kriterleri

VAR Lag Order Selection Criteria
 Endogenous variables: DIO BYM
 Exogenous variables: C
 Date: 06/28/19 Time: 17:41
 Sample: 2002Q1 2018Q4
 Included observations: 61

Lag	LogL	LR	FPE	AIC	SC	HQ
0	-271.3831	NA	26.77942	8.963382	9.032591	8.990506
1	-240.5981	58.54204	11.12938	8.085184	8.292811	8.166555
2	-227.5080	24.03428	8.265836	7.787148	8.133193*	7.922766*
3	-226.7095	1.413728	9.192537	7.892115	8.376578	8.081981
4	-218.4301	14.11578*	8.007595*	7.751806*	8.374686	7.995918
5	-217.0425	2.274752	8.755470	7.837458	8.598757	8.135818
6	-213.0126	6.342071	8.793335	7.836479	8.736196	8.189086

* indicates lag order selected by the criterion

LR: sequential modified LR test statistic (each test at 5% level)

FPE: Final prediction error

AIC: Akaike information criterion

SC: Schwarz information criterion

HQ: Hannan-Quinn information criterion

Modelde otokorelasyon ve değişen varyans sorunu olup olmadığını belirleyebilmek için otokorelasyon ve değişen varyans testleri yapılmıştır. Otokorelasyon testi sonuçları Tablo 3.4’de ve Tablo 3.5’de gösterilmiştir.

Tablo 3.4: Otokorelasyon Testi Sonuçları

VAR Residual Serial Correlation LM Tests

Date: 06/28/19 Time: 17:44

Sample: 2002Q1 2018Q4

Included observations: 63

Null hypothesis: No serial correlation at lag h

Lag	LRE* stat	df	Prob.	Rao F-stat	df	Prob.
1	1.931237	4	0.7484	0.482632	(4, 102.0)	0.7484
2	3.157159	4	0.5319	0.793729	(4, 102.0)	0.5319
3	0.235962	4	0.9936	0.058485	(4, 102.0)	0.9936
4	5.568450	4	0.2338	1.416543	(4, 102.0)	0.2338
5	3.833338	4	0.4290	0.966911	(4, 102.0)	0.4291
6	3.771925	4	0.4378	0.951135	(4, 102.0)	0.4378
7	2.490452	4	0.6463	0.624083	(4, 102.0)	0.6464
8	3.354153	4	0.5004	0.844066	(4, 102.0)	0.5004

Null hypothesis: No serial correlation at lags 1 to h

Lag	LRE* stat	df	Prob.	Rao F-stat	df	Prob.
1	1.931237	4	0.7484	0.482632	(4, 102.0)	0.7484
2	4.868107	8	0.7716	0.604899	(8, 98.0)	0.7718
3	6.085969	12	0.9117	0.496659	(12, 94.0)	0.9120
4	10.12427	16	0.8601	0.618837	(16, 90.0)	0.8610
5	15.10918	20	0.7701	0.741275	(20, 86.0)	0.7728
6	17.89497	24	0.8081	0.724943	(24, 82.0)	0.8121
7	21.48499	28	0.8046	0.741834	(28, 78.0)	0.8109
8	25.34565	32	0.7918	0.761906	(32, 74.0)	0.8017

*Edgeworth expansion corrected likelihood ratio statistic.

Modelde %5 anlamlılık düzeyinde otokorelasyon ve değişen varyans sorunu olmadığına karar verilmiştir.

Tablo 3.5: Değişen Varyans Testi

VAR Residual Heteroskedasticity Tests (Includes Cross Terms)

Date: 06/28/19 Time: 17:47

Sample: 2002Q1 2018Q4

Included observations: 63

Joint test:		
Chi-sq	df	Prob.
136.9811	132	0.3655

Granger (1969) tarafından geliştirilen nedensellik testi aşağıdaki şekilde tanımlanır: “Gelecek geçmişi kestirmeyeceğine göre, X değişkeni Y değişkeninin (Granger) nedeniyse, X’teki değişimler Y’deki değişimlerden önce gelmelidir. Dolayısıyla, Y’nin (kendi geçmiş değerleri de dahil olma üzere) başka değişkenlere göre regresyonuna X’in geçmiş ya da gecikmeli değişkenleri de eklendiğinde Y’nin kestirimi anlamlı biçimde iyileşiyorsa, bu taktirde X, Y’nin (Granger) nedenidir denilebilir. Benzeri bir tanım, Y, X’in (Granger) nedeniyse de yapılabilir” (Gujarati,2001:480)

Bu tezin dayandırıldığı analizde değişkenler arası nedenselliğin yönünü belirlemek için Granger (1969) nedensellik testi uygulanmıştır. Örneğin, x ve y değişkenlerinin kullanıldığı bir modelde, eğer x değişkenine ait bilgilerin modele eklenmesi, y değişkeninin öngörüsüne katkı sağlıyorsa, x değişkeni, y değişkeninin nedeni olarak ifade edilir ve “nedenselliğin yönü x değişkeninden y değişkenine doğrudur” şeklinde kabul edilir. Nedenselliğin yönü Wald testi yardımıyla H0 ve H1 hipotezi sınanarak elde edilmektedir (Çondur ve Bölükbaş, 2014: 90).

Granger nedensellik testi aşağıdaki denklemlerle yapılmaktadır.

$$GİO_t = \sum_{l=1}^n \gamma_l GİO_{t-l} + \sum_{i=1}^n \beta_i BYM_{t-i} + u_{1t} \quad (1)$$

$$BYM_t = \sum_{l=1}^n \theta_l GİO_{t-l} + \sum_{i=1}^n \theta_i BYM_{t-i} + u_{2t} \quad (2)$$

Genç işsizlik oranı ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin varlığını ve yönünü test etmek için Granger nedensellik analizi yapılmış ve yapılan nedensellik analizinin

sonuçları aşağıda Tablo 3.6’da verilmiştir. Buna göre, %5 anlamlılık düzeyinde boş hipotezin reddedilmesi Granger nedenselliğinin varlığına işaret etmektedir. Tablo 3.6’da nedensellik analizi sonuçlarına göre genç işsizlik oranı ve ekonomik büyüme arasında çift yönlü nedenselliğin varlığı tespit edilmiştir. Ekonomik büyümeden genç işsizliğe doğru, genç işsizlikten ekonomik büyümeye doğru bir nedensellik ilişkisinin varlığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3.6: Granger Nedensellik Testi Sonuçları

	İstatistik Değeri	Olasılık Değeri (prob.)
BYM GİO’nun Granger nedeni değildir	8.56448	0.0000
GİO BYM’nin Granger nedeni değildir	2.29237	0.0713

Elde edilen sonuçlara göre, hem genç işsizlik büyümenin Granger nedeni; hem de büyüme, genç işsizliğin Granger nedeni olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Analiz sonuçları, genç işsizlik oranı ve ekonomik büyüme arasında çift yönlü nedenselliğin varlığını göstermiştir.

SONUÇ

Küreselleşme ile beraber artan işgücüne karşılık aynı düzeyde istihdam olanağının yaratılamaması küresel istihdam sorununu gündeme getirmiştir. 1980’li yıllarda hız kazanan teknolojik gelişmeler üretim sistemlerinde köklü değişiklikler yaratmış ve işgücünün bu sisteme ayak uydurması belli bir zaman gerektirdiğinden işsizlik ciddi bir küresel sorun haline gelmiştir. 15-24 yaş aralığında çalışma istek ve gücünde olup uygun bir iş bulamayan genç işsizliği oluşumu, nedenleri, sonuçları ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre farklılık gösterse de gerek gelişmiş gerekse de gelişmekte olan ekonomilerde çözülmesi gereken en önemli sorundur. Türkiye’de ve OECD ülkelerinde genç işsizlik oranları incelendiğinde bölgelere, cinsiyete, eğitim durumuna, iş arama süresine ve aradıkları işin türüne göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Türkiye’deki gençlerin işsizlik oranlarına bakıldığında son yıllarda yüksek öğretimli genç işsiz sayısında artış olduğu fark edilir. Gelişmekte olan ve genç dinamik nüfusu fazla olan ülkelerde bu sorun bir avantaja çevrilememiş, aksine ülkeye ek maliyet getirmiştir. Türkiye odaklı genç nüfus değerlendirmesi yapıldığında yükseköğretimli genç nüfus sayısı artmıştır. Son yıllarda mühendislik fakülteleri ve iktisadi ve idari bilimlerde genç mezun sayısında bir yığılma yaşanmaktadır. Fakat piyasada bu yığılmayı istihdam edecek iş olanağı bulunmamaktadır. Bu anlamda, Türkiye’de kronik bir sorun olan genç işsizliği ile mücadelede ekonomik büyüme trendine istikrar kazandırılması, yükseköğretim okullaşma oranlarının arttırılması için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

Türkiye’de 2002-2018 dönemleri arasında üç aylık veriler kullanılarak genç işsizlik ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelediğimiz çalışmamızda, zaman serisi analizi kullanılarak aralarındaki ilişkiler test edilmiştir. Ekonomik büyüme oranı değişkeni mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış olarak alınmış, genç işsizlik oranı değişkeni Eviews 7.0 paket programıyla Tramo Seats süreci işletilerek mevsimsellikten arındırılmıştır. Bu tezin dayandırıldığı analizde değişkenler arası nedenselliğin yönünü belirlemek için Granger (1969) nedensellik testi uygulanmıştır. Ekonometrik analizde hem genç işsizlik büyümenin Granger nedeni; hem de büyüme, genç işsizliğin Granger nedeni olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genç işsizlik oranı ve ekonomik büyüme arasındaki Granger nedensellik analizi sonuçlarına göre, %5 anlamlılık düzeyinde boş

hipotezin reddedilmesi Granger nedenselliğinin varlığına işaret etmektedir. Analiz sonuçları, genç işsizlik oranı ve ekonomik büyüme arasında çift yönlü nedenselliğin varlığını göstermiştir.

Daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde işsizliği ve genç işsizliği etkileyen pek çok faktör olmakla birlikte genç işsizlikle ekonomik büyüme arasındaki ilişki bazı çalışmalarda anlamlı iken bazılarında anlamsız sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan analizden elde edilen en önemli sonuç ekonomik büyümenin genç işsizliği azalttığı yönündedir. Türkiye ekonomisinde devlet genç işsizliği azaltmak ve gençlerin ekonomik kalkınmadaki potansiyellerinden maksimum düzeyde yararlanmak istiyorlarsa sürdürülebilir ekonomik büyüme sağlamalı ve gençlerin eğitimine işgücü piyasası ihtiyaçları doğrultusunda önem verecek politikalar yapmalıdır.

Genç işsizlikle mücadele edilecek çözüm yollarına bakmadan önce işsizliğin genç nüfusa etkilerinden bahsedilecek olursa, üretimin en üretken ve dinamik kesiminin üretimin dışında kalması ülke ekonomilerini olumsuz etkiler, üniversiteden mezun olan gençler ilk kez iş gücü piyasasına girdiklerinde iş bulmakta zorlanmakta ve iş arama süreleri uzadıkça bilgi ve donanımlarını yitirmektedirler. 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusun işsiz kalmasının hem sosyal hem ekonomik maliyeti ortaya çıkmaktadır. Bir ülkenin ekonomik göstergelerinin temel belirleyicileri olan istihdam, işsizlik, genç işsizlik ve ekonomik büyümenin kavramsal çerçevede inceledik. Genç işsizlik olgusu, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin en önemli ekonomik probleminden biridir.

Birçok OECD ülkesinde hızlı nüfus artışının genç işsizliği artırdığı sonucuna ulaşılır. Son yıllarda ülkelerde yükseköğretim mezunu gençlerin işsizlik oranlarında artış olduğu sonucuna ulaşıldı. Bununla mücadele edebilmek için hükümetlerin eğitim sisteminin eksiklerini iyi değerlendirmesi gerekmektedir ve işgücü piyasasının ihtiyacı doğrultusunda eğitim olanaklarını yaratmalıdır. Yükseköğretimlerde gereksiz yere yükseltelen öğrenci kapasitesiyle mücadele etmek adına devlet ve özel sektör eş anlı çalışmalı ve onlara yönelik yeni istihdam olanakları yaratılmalıdır. Genç işsizliğin cinsiyet bazında değerlendirmesine bakıldığında ataerkil toplumlarda hala genç kadınlar genç erkeklere kıyasla daha fazla işsiz kalabilmektedir. İşverenlerin açısından ise gençler tercih edilmemektedir. Gençlerin tecrübesizliği, daha az sorumluluk bilincinin

olması gençlerin yetişkinlere nazaran daha fazla işsiz kalmasına neden olmaktadır. Küreselleşme ve sanayileşme ile vasıfsız işgücüne olan talepte ciddi bir azalma yaşanmıştır. Türkiye’de kayıt dışı sektörde düşük ücretlerle ve sosyal güvenlikten yoksun çocuk ve genç işgücü çalıştırılmakta ya da aile işçisi olarak çalıştırmaktadır. Ekonomik büyümenin işsizliği azaltacağı olgusu 1980’li yıllardan sonra küreselleşme ve dış pazara açılma ile ortadan kalkmıştır. Hızlı nüfus artışı ve kırdan kente olan iç göç olgusu gibi demografik nedenler Türkiye’de genç işsizlik problemini daha da derinleştirmektedir. Türkiye’de ve OECD ülkelerinde işgücü maliyetlerinin yüksek olması gençlerin işsiz kalmasına neden olmakta ve uzun süre işsiz kalan gençler düşük ücretlerle kayıt dışı ve sosyal güvenlikten yoksun olarak çalışmaya razı olmaktadır.

Genç işsizliği azaltmak için iki noktanın diğer politikalara nazaran daha önemli olduğu dikkat çekmektedir. Bu politikalardan ilki gençlerin eğitim seviyesi ve nitelikleridir. Türkiye’de eğitim sisteminin ciddi bir reforma ihtiyacı olduğu açıktır. Ezberci metodun uygulandığı ve teorik bilginin ağırlıklı olduğu Türk eğitim sisteminde genç nüfus mezun olduğunda işgücü piyasasına giriş yaptığında verilen eğitimin yetersizliğinden dolayı bilgi eksikliği yaşamaktadır. Bunun temel sebebi ise okullarda verilen eğitim ile işgücü piyasası arasında bir denge yoktur. Gençlerin girişimcilik ruhunun açığa çıkması için doğru ve etkin bir şekilde yönlendirilmesi çok önemlidir. Son yıllarda artan üniversite mezunu işsizlerin azaltılması için gereksiz kontenjan fazlalığının önüne geçilmelidir. Zaten kalabalık bir sınıf ortamında eğitim kalitesinin düşeceği aşikârdır. Bir başka ironi ise yükseköğretimli genç işsiz sayısının meslek lisesi mezunlarından daha fazla olduğudur. Günümüzde bazı sektörlerde ara eleman açığı yaşanmakta hatta meslek lisesi mezunları yükseköğretim mezunlarından daha çok talep edilip daha yüksek ücretlerle istihdam edilmektedir. Uygulanacak bir diğer önemli politika ise yeni iş alanlarının yaratılmasıdır. Nüfus ile işgücü alanı arasında arz talep dengesizliği yaşanmaktadır. Genç işsizliği azaltmak için politika önerilerine bakıldığında, işgücü maliyetleri ve vergi oranlarının işverenler için düşürülmesi ve her yeni istihdam edilen genç için devletin işverene destek verecek uygulamalar yapılabilir. İstihdam yaratmayan büyüme olgusu yerine sürdürülebilir ekonomik büyüme ile işsizliğe etki etmek için genel istihdam politikaları yerine direkt gençlere yönelik ve sektörel politikalar geliştirilmelidir. Ülke içerisine yatırımları çekmek ve faiz oranlarını ilgi çekici hale getirmek ülkede yeni iş kolları yaratacak ve genç işsizlikte azalma

sağlanacaktır. Bir ülkenin büyüme ve gelişmesinin en önemli aktörünün beşeri sermaye olan genç nüfusa ciddi anlamda yatırım yapılmalıdır ve eğitim politikalarına ayrı önem verilmelidir. Yapılacak eğitimler hem bilgi donanım hem de mesleki tecrübe içerecek niteliklere sahip olmalıdır. İş arayan ve meslek seçen gençleri yönlendirici kurumsal firmaların sayısı ve etkinliği artırılmalıdır. Cinsiyet temelli işsizliği azaltmak için genç kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık odaklı politikalar geliştirilmeli ve kadınların işgücü piyasasında gelişmesini engelleyen önyargı ve ketler kaldırılmalıdır.

Genç işsizliğe neden olan etmenleri ortadan kaldırmak ve mücadele edebilmek için her şeyi ülke hükümetlerinden beklemek kuşkusuz çok yanlış bir değerlendirme olacaktır. Bu sorunu çözebilmek için hem devlete hem de topluma büyük görevler düşmektedir. Toplumda iş arayan gençlerin gerçekten üretmeye ve ülkenin üretimine katma değer sağlamaya istekli olması gerekmektedir. Genç kesimin istihdam olgusunu değiştirmesi gerekmektedir. Yani Çalışmayı sadece sigorta ve ihtiyaçları gidermek için bir maddi araç olarak görmek oldukça yanlıştır. Yaşadığı ülkenin üretimine katma değer sağlamak ve ülke ekonomisine olumlu katkı sağlamak her vatandaşın asli görevleri arasındadır. Çalışan ya da işsiz olan fark etmeksizin her bireyin kendisini bilgi ve donanım olarak sürekli geliştirmesi gerekmektedir. Değişen ve gelişen dijital dünyaya ayak uydurabilmek için teknolojik gelişmeleri yakından takip etmeli ve yabancı dil öğrenmeye yönelik faaliyetlerin artırılması genç işsizlik sorununun azaltılmasında önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Abdioğlu, Zehra, Albayrak, Nilcan,(2018), “Genç İşsizlik, Eğitim ve Ekonomik Büyüme” *Global Journal of Economics and Business Studies*, C:7, S: 13 ss. 8-20.
- Aghion, Phillippe, ve Howitt, Peter (1992), “A Model of Growth Through Creative Destruction”,*Econometrica*, S:60 ss.323–351
- Akay, Hülya. Aklan, Nejla ve Çınar, Mehmet (2016), “Türkiye Ekonomisinde Ekonomik Büyüme ve İşsizlik”, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, C:14, S:1 ss.209- 226.
- Akgeyik, Tekin(2013), “Üniversite Mezunu Gençler Arasında Vasıf Formasyonu: Sorun ve İşsizlik Olgusu”, *İstihdam*, S:7 ss.58,60
- Akgün, Mehtap(2019), *Türkiye'de Genç İşsizlik Sorunu Ve Bu Sorunun Çözümüne Yönelik İstihdam Politikaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akgündüz, Yusuf, Aldan Altan, Bağır Yusuf ve Torun Huzeyfe(2017), “Türkiye’de Genç İşsizliği: Tespit ve Öneriler” *TCMB Ekonomi Notları*, Ankara, ss.1-5
- Akkaya, Yüksel ve Gürbüz, Rana(2012), “Ekonomik Büyüme ve İşsizlik Üzerine...” *Türkiye Ekonomi Kurumu Tartışma Metni*, no.79.
- Aktürk, Faik, (1999), “Türkiye’de İşgücü Piyasası, İstihdam ve İşsizlik” *Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Dergisi*, ÇSGB APK Başkanlığı, Y:2 S:3
- Alabaş, Aydın(2007), *Uzun Süreli İşsizler ve Uzun Süreli İşliği Azaltmada İŞKUR’un Önemi*, İŞKUR Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Albayrak, Nilcan (2013), *İşsizlik ve Büyüme İlişkisi: 2000-2012 Türkiye Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Trabzon
- Andaç, Faruk (1991), *İşsizlik Sigortası* (2.Baskı), TÜHİS Yayınları: Ankara
- Aren, Sadun (2008), *İstihdam Para ve İktisadi Politika*(13. Baskı), İmge Yayınevi: Ankara.
- Arı, Ayşe (2016), “Türkiye’deki Ekonomik Büyüme ve İşsizlik İlişkisinin Analizi: Yeni Bir Eşbütünleşme Testi”, *Siyaset Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, Y:4, C:4, S:2 ss.57-67.
- Ata, Namık(2007), “Türkiye’de İşgücü Piyasasının Yapısı ve Genç İşsizlik.”, *Tisk Akademi Dergisi*, C:2, S:1 ss.109-118.
- Başol, K. (1983), *Türkiye Ekonomisi*, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F. Yayın No:2: İzmir.

- Başterzi, Süleyman (1994), *İşsizlik Sigortası*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bayrakdar, Seda ve İncekara, Ahmet (2013), “Türkiye’nin Genç İşsizlik Profili”, *Çalışma İlişkileri Dergisi*, C:4, S:1 ss.15-38.
- Bekiroğlu Cemil (2010), *Türkiye’de İşsizlik Sorununun Çözümlemesinde Uygulanan Ekonomi Politikalarının Analizi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Biçerli, Mustafa Kemal (2005), “Aktif İstihdam Politikaları İşsizliği Azaltır mı?”, *Çimento İşverenleri Dergisi*, C19, S:6 ss.1-15
- Bozdağlıoğlu, E. Yasemin Uyar (2008). “Türkiye’de İşsizliğin Özellikleri ve İşsizlikle Mücadele Politikaları”, *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S:20 ss.46-65
- Börekeçi, Ecem, (2018), *Genç İstihdamı Teşvik Edici Politikalar Açısından Türkiye Polonya Karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Bulut, Volkan (2011), *Türkiye’de İşsizlik Süresini Etkileyen Faktörlerin Yaşam Çözümlemesi İle İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Buluttekin, Mehmet Burak, (2008), *Türkiye’deki Genç İşsizliği Sorununun Makroekonomik Boyutları ve “Avrupa İstihdam Stratejisi” Çerçevesinde Çözüm Politikalarının Belirlenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Butev, Sevgi (2012), “*Türkiye Ekonomisinde İstihdamsız Büyüme Sürecinin Ekonomik Analizi*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Can, Bahar Aydın ve Engindeniz Sait(2017), Gençlerin Tarımsal Girişimcilik Eğilimleri: Türkiye’de Örnek Bir Araştırma, *Kayıt Dışı İstihdam ve Ekonomi*, ss.71-83.
- Çalgan, Ahmet Talha, (2007), *Türkiye’de İstihdam Üzerindeki Mali Yükler ve İstihdama Etkileri*, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Çaşkurlu, Eren (2014), *İstihdamsız Büyüme (İstihdamsız İyileşme) Sorununa Karşı Kamusal Politikalar ve Önemi: Türkiye Açısından Bir Değerlendirme*, *Amme İdaresi Dergisi*, C:47, S:2 ss.43-76.
- Çelik, Elif ve Güney, Ahmet (2017), “Kayıt Dışı İstihdam Olgusu ve Türkiye’de Kayıt Dışı İstihdam”, *İktisadiyat*, C1, S:1 ss.213-248.

- Çetin, Gizem Fatma, (2014), *Genç İstihdamı ve Türkiye’de Teşviklerin Genç İstihdamına Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çetinkaya, Emel (2008), “Türkiye’de Gençlerin Kayıt Dışı İstihdamdaki Durumu”, *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, S2 ss.115-125.
- Çetinkaya, Emel (2010), “Genç İşsizliğin Teorik Açıklamaları”, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, C:0, S:58 ss.45-57.
- Çoban, Hicran (2017), *Genç İşsizliği Sorunu: Türkiye-AB Karşılaştırması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Çondur Funda. Ve Şimşir Necmiye (2017), “Türkiye’de Eğitim Harcamaları, Ekonomik Büyüme ve Genç İşsizlik İlişkilerinin Analizi”, *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, C:2, S:6 ss.44-59.
- Çondur, Funda ve Bölükbaş, Mehmet (2014), “Türkiye’de İşgücü Piyasası ve Genç İşsizlik Büyüme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme”, *Amme İdaresi Dergisi*, C:47, S:2 ss.77-93.
- Dinler, Zeynel (2003), *İktisada Giriş*, Etkin Kitapevi Yayınları, Bursa.
- Doğan, Gülcan (2012), *İstihdam ve Genç İşsizlik*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Durgun, Özlem 2011 İstihdam Artışı İşsizlik Sorununu Çözmekte Yeterli Midir?, *Mevzuat dergisi*, 160
- Duruel, Mehmet (2007), “Avrupa Birliği’nde Uzun Dönemli İşsizliğe Karşı Uygulanan İstihdam Politikaları”, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, C:53, S:2 ss.376-421.
- Edward S. K. & II. (2007); "How useful is Okun's law?," *Economic Review, Federal Reserve Bank of Kansas City*, Issue Q IV: 73-103.
- Elliot Robert F. (1997), *Karşılaştırmalı Çalışma Ekonomisi*, Çeviren: Mehmet Beçeli, Seyhan Erdoğan, Arif Geniş, Fatih Güngör, Gülay Toksöz, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları: Ankara.
- Erdayı, Utku (2009), Dünyada Genç İşsizliği Sorununun Çözümüne Yönelik Ulusal Politikalar ve Türkiye, *Çalışma ve Toplum*, C3, S:22 ss.133-162.
- Erikli, Süheyla (2016), “Genç Yoksulluğun Temel Belirleyicileri: Eğitim ve Düzgün İş” *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S:18 ss.283-302
- Eser, Burçin (2012), *Ekonomik Büyüme ve İstihdam İlişkisi: Türkiye Uygulaması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Eyüboğlu, Dilek, (2003), *2001 Krizi Sonrasında İşsizlik ve Çözüm Yolları*, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, No:634, Ankara.
- Gediz, Burcu ve Yalçınkaya Hakan (2000), Türkiye’de İstihdam-İşsizlik ve Çözüm Önerileri: Esneklik Yaklaşımı, *Celal Bayar Üniversitesi İİBF-Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, S:6 ss.161-183.
- Gökalp, Pelin, (2008), *Küresel Ekonomik Krizinin Türkiye’de İstihdam Üzerindeki Etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gujarati, Damonar N. Ve Porter Dawv (1999), *Temel Ekonometri*, Çeviren:Ümit Şenesen ve Gülay Günlük Şenesen, Literatür Yayınları: İstanbul.
- Günaydın, Davuthan. ve Çetin, Murat (2015), “Genç İşsizliğin Temel Makroekonomik Belirleyicileri: Ampirik Bir Analiz”, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S:22, ss.17-34.
- Gündoğan Naci (1999), “Genç işsizliği ve Avrupa Birliği’ne Üye Ülkelerde Uygulanan Genç İstihdamı Politikaları”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, C: 54, S:1 ss.63-79.
- Gündoğan, Naci ve Biçerli, Mustafa Kemal, (2008), *Çalışma Ekonomisi*, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.
- Güney, Alptekin (2010), “Türkiye’de Geliştirilmiş İşsizlik Oranları”, *Çalışma ve Toplum*, S:24, ss. 239-252.
- Güney, Alptekin(2009), İşsizlik, Nedenleri, Sonuçları ve Mücadele Yöntemleri, *Kamu-İş*, C:10, S:4 ss. 136-159.
- Güney, Kıvanç (2018), Avrupa Birliği Ve Türkiye’de Genç İşsizlik Sorunu Ve Kaynakları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
- Eurostat, İstihdam ve İşsizlik Veritabanı, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/database> Erişim Tarihi: 24.04.2019
- Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı, http://www.mfa.gov.tr/iktisadi-isbirligi_ve-gelismе-teskilati-oeсd_tr.mfa Erişim Tarihi: 06.01.2018
- TÜİK, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007 Erişim Tarihi: 12.06.2018
- Hazine ve Maliye Bakanlığı, <https://ms.hmb.gov.tr> Erişim Tarihi: 12.01.2019
- TÜİK, İşgücü İstatistikleri, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=72&locale=tr> Erişim Tarihi: 08.02.2019
- Hazine ve Maliye Bakanlığı, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/07/aylikekonomikgosterge10072019.pdf> Erişim Tarihi: 10.07.2019

- Huang, Ho, Chuan. ve Lin, Shu Chin (2008); “Smooth-time-varying Okun’s Coefficients”, *Economic Modelling*, S: 25, ss. 363-375.
- ILO (2004), Global Employment Trends For Youth, ILO, Geneva.
- ILO (2015). World Employment and Social Outlook. Geneva”, International Labour Office, Geneva, www.ilo.org (Erişim Tarihi: 10.04.2018)
- ILO (2016). World Employment and Social Outlook. Trends for Youth 2016.
- Işığıçok, Özlem (2011), *İstihdam ve İşsizlik*, Ekin Basım Yayın Dağıtım: Bursa.
- Işıkoğlu, Pelin Suzan (2013), *Türkiye’de Genç İşsizlik Sorunu: Denizli İli Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- İçli, Gönül (2001), ‘Eğitim, İstihdam ve Teknoloji’, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S:9 ss. 67-70.
- İzgi, Berna Balcı (2012), “Genç İşsizliği ve Eğitim İle Olan İlişkisi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, C11, S:41 ss.295-310.
- Kabaklarlı, Esra ve Gür, Murat (2011), Türkiye’de Genç İşsizlik Sorunu ve Ekonomik Belirleyicilerin Uzun dönem Eş Bütünleşme Analizi, [http://www.tcmb.gov.tr/yeni/iletisimgm/esra_kabaklarlimurat_gur.pdf], Erişim Tarihi:16.02.2018.
- Kanca, Osman Cenk (2012), “Türkiye’de İşsizlik ve İktisadi Büyüme Arasındaki Nedenselliğin Ampirik Bir Analizi”, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, C:21, S:2 ss.1-18.
- Kara, Mehmet ve Duruel, Mehmet (2012). Türkiye’de Ekonomik Büyümenin İstihdam Yaratamama Sorunu, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, S:50, ss. 367-396
- Karaaslan, Erkan, (2010), *Kayıt Dışı İstihdam ve Neden Olduğu Mali Kayıpların Bütçe Üzerindeki Etkileri: Türkiye Örneği*, Mali Hizmetler Derneği, Yayın No:7, Kasım, Ankara.
- Karabıyık, İlyas (2009), “Avantaj ve Dezavantajları ile Genç işsizliğinin Değerlendirilmesi”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C:13 S:4 ss.294-320.
- Karabulut, Alpaslan; (2007), *Türkiye’deki İşsizliği Önlemede Aktif İstihdam Politikalarının Rolü ve Etkinliği*, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Karagül, Mehmet. (2003), “Beşeri Sermayenin Ekonomik Büyümeyle İlişkisi ve Etkin Kullanımı”, Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S:5 ss.79-90.

- Karataş, Kasım, (1996), *Genç İşsizliği, Ekonomik Toplumsal ve Ruhsal Sonuçları*, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi Yayınları, Ankara.
- Kasnakoğlu, Haluk. (2002), “Underemployment Concept and Statistical Measurement”, Çalışma İstatistikleri 2000-2001 kitabında bir bölüm, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No: 2691, 137-154.
- KEİG (2013), *Türkiye’de Kadın Emeği ve İstihdamı Sorun Alanları ve Politika Önerileri II*, KEİG Yayınları: İstanbul.
- Kelleci, Serap Ürüt ve Türk, Zehra (2016), “Genç İşsizliğin İncelenmesi: OECD Ülkeleri ve Türkiye Karşılaştırması”, *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, C: 5, S:13 ss.8-23.
- Kılıç, Yalın (2014), “Türkiye’de Ne Eğitimde Ne İstihdamda Ne de Yetiştirmede (NEİY) Yer Alan Gençler”, *Eğitim ve Bilim*, C 39, S:175 ss.121-135.
- Kızılca, Nurullah, (2017), *Kayıt Dışı İstihdamın Ekonomik Boyutu*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Kızmaz, Zahir (2003), “Ekonomik Yapı ve Suç: Bazı Araştırma Bulguları Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C: 13, S:2 ss. 279-304.
- Kocacık, Faruk (2000), *Çalışma Sosyolojisi*, Dilek Ofset Matbaacılık, Sivas.
- Koray, Meryem ve Topçuoğlu Alper (1995), *Sosyal Politika*, Ezgi Kitapevi Yayınları: İstanbul.
- Korkmaz, Adem ve Mahiroğulları, Adnan (2007), *İşsizlikle Mücadelede Emek Piyasası Politikaları: Türkiye ve AB Ülkeleri*(2.Baskı), Ekin Kitabevi: Bursa.
- Köklü, Aziz(1984), *Makro İktisat*, S yayınları: Ankara.
- Malley, J. ve Molana, H. (2008); “Output, Unemployment and Okun’s Law: Some Evidence from G7”, *Economics Letters*, S:101 ss.113-115.
- Murat, Sedat (1995),*Gençlerin İşsizliğine Genel Bir Bakış*, Sosyal Siyaset Konferansları Kırkıncı Kitap, İstanbul Üniversitesi Yayını: İstanbul
- Murat, Sedat (2012), Gençlerin İşsizliğine Genel Bir Bakış, *Journal of Social Policy Conferences*, C:0, S:40 ss.175-194.
- Murat, Sedat ve Şahin, Levent (2011), Gençlerin İstihdamı/İşsizliği Bakımından Türk Eğitim Sisteminin Değerlendirilmesi, *Çalışma ve Toplum*, S:3 ss.93-135
- Murat, Sedat ve Şahin, Levent (2011), Nedenleri ve Sonuçları Bakımından Gençler Arasında Yaygınlaşan İşsizlik, *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Konferansları Dergisi*, C:0, S:44 ss.1-48

- Muratoğlu, Yusuf (2011), *Ekonomik Büyüme ve İşsizlik Arasındaki Asimetrik İlişkisi ve Türkiye’de Okun Yasasının Sınanması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum
- OECD Data, <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=STLABOUR> Erişim Tarihi: 15.04.2018
- Okur, Ahmet (2015), *Türkiye’de Genç İşsizliğin Nedenleri*, Gazi Kitapevi: Ankara
- zcan Pelin, Tepekule Umut ve Kayalıdere Gl(2016), “Eğitim Kalitesinin Genç İşsizliği ile İlişkisi: PISA Test Sonuçları zerinden Bir Değerlendirme”, *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi*, C:1, S:2 ss.89-113
- Özer, Mustafa ve Biçerli, Kemal (2003), “Türkiye’de Kadın İşgücünün Panel Veri Analizi”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, S:3 ss.55-86.
- Öztürk, Salih ve Sezen, Serhat (2018), “Ekonomik Büyüme ile İşsizlik Arasındaki İlişkinin Analizi: Türkiye rneği”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C:15, S:41 ss.55-86
- Pamuk, şevket (2007), “Dünya’da ve Türkiye’de İktisadi Büyüme (1820-2005)” *Türkiye Bilimler Akademisi Forumu TBA*, S:49 ss. 9-43.
- Parasız, İlker (1998), *Türkiye Ekonomisi 1923’ten Günümüze İktisat ve İstikrar Politikaları*, Ezgi Kitapevi: Bursa.
- Pekin, Tefvik (1996), *Makro Ekonomi*, Dördüncü Baskı, Bilgehan Basımevi: İzmir.
- Pekin, Tefvik (2007), *Ekonomiye Giriş*, Zeus Kitapevi: İzmir
- Pekin, Tefvik(2014),*Milli Gelir, Para, İstihdam, Makro Ekonomi*, Zeus Kitapevi: İzmir
- Sayın, Ferhan (2011), “Türkiye’de 1988-2010 Döneminde Eğitim ve Büyümenin Genç İşsizliğine Etkisinin Analizi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C:13, S:4 ss.33-53
- Seçer, Barış (2006), “Uluslararası Boyutlarıyla Genç İşsizliği ve Gençlere Yönelik İstihdam Politikaları”, *TİSK Akademi*, C:1, S:2 ss.78-97
- Seman, Sebahuddin (2016), *Etiyopya’da Genç İşsizlik Nedenleri ve İstihdam Politikaları zerine Bir Değerlendirme*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sertkaya, Yasin ve Okur, Ahmet (2016), Türkiye’de Genç İşsizliğin Belirleyicilerine Yönelik Ekonometrik Bir Analiz, *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S:3 ss.155-168).
- Sevinç, Gönül, Davran, Müge Kantar ve Sevinç Mehmet Reşit (2018), Türkiye’de Kırdan Kente Gç Ve Göçün Aile zerindeki Etkileri, *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, C:3 S:6 ss.70-82.

- Seyidoğlu, Halil (1993), *Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı*, 5. Baskı, Güzem Can Yayınları, İstanbul.
- Sögner, L. ve Stiasny, A. (2002). An Analysis of the Structural Stability of Okun's Law: A Cross-Country Study, *Applied Economics*, C:34, S: 14, ss. 1775-1787
- Şahin, Şeyma ve Yörübülüt, Merve Çiloğlu (2017), "Küresel Ekonominin Kronik Sorunsalı Genç İşsizlik Türkiye-Güney Avrupa(İspanya, İtalya, Portekiz, Yunanistan) Ülkelerinin Karşılaştırması", *Gazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S:Özel Sayı, ss.220-238
- Takım, Abdullah(2010), "Türkiye'de Ekonomik Büyüme İle İşsizlik Arasındaki İlişkisi: Granger Nedensellik Testi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C:14, S:2 ss. 315-324.
- Tarı, Recep (2011), "Ekonometri", Umuttepe Yayınları, Gözden Geçirilmiş Yedinci Baskı, Kocaeli.
- Taş, H. Yunus ve Bilen, Merve (2014), "Avrupa Birliği ve Türkiye'de Genç İşsizliği Sorunu ve Çözüm Önerileri", *Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, C:3, S:6 ss. 50-69.
- Tatar, Mehmet (2006), *Türkiye'de İstidam-İşsizlik ve Çözüm Önerileri: Adıyaman İli Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Tekkulak, Merve (2017), *İktisadi Büyüme ve İstihdam İlişkisi: Türkiye Uygulaması (2000-2015)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Torun, Mustafa ve Arıca, Feyza (2011). "2008 Global Krizinin Genç İşsizlik Açısından Değerlendirilmesi", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, C: 9, S:1 ss. 163-177.
- Tozlu, Emine (2011), "Genel Olarak Esnek Çalışma Sistemleri ve Tele Çalışma ve Sıkıştırılmış İş Haftasının Karşılaştırılması", *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, C:3, S:4 ss. 99-116.
- TÜİK, Hane Halkı İşgücü Anketleri, Tanım ve Kavramlar. <http://www.tuik.gov.tr/Start.do> Erişim Tarihi: 15.08.2018
- TÜİK, "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları", Haber Bülteni, (01.02.2019), <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=27587>
- TÜİK, "İşgücü İstatistikleri", <https://biruni.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul> Erişim Tarihi: 17.08.2018
- Türk Dil Kurumu (1988), *Türkçe Sözlük*, Cilt:1, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (2016), "Temmuz 2016 TÜİK HİA Verilerinin Değerlendirilmesi", TİSK İşgücü Piyasası Bülteni, <http://tisk.org.tr/wp-content/uploads/2016/10/TISK-İSGUCU-PIYASASI->

- Türkiye Kamu-Sen (2004), *İstihdam, İşsizlik ve Ücret Sorunlarına Çözüm Arayışı*, Türkiye Kamu-Sen Ar-Ge Yayınları: Ankara.
- TÜSİAD (2004). *Türkiye’de İşgücü Piyasasının Kurumsal Yapısı ve İşsizlik*, Yayın no. TÜSİAD-T/2004-11/381, İstanbul.
- Ünsal, E. (2009), *Makro İktisat*, İmaj Yayıncılık: Ankara.
- Üstünel, Besim (1990), *Makro Ekonomi*, Mısırlı Matbaacılık A.Ş., Ankara.
- Yahşi, Fatma (2007), *Küreselleşme ve İstihdam*, Yayımlanmamış Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yazıcı, Hediye Uğurlu (2018), *Türkiye’de İşsizlik ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki (1960-2015)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- Yentürk, Nurhan ve Başlevent, Cem (2007), Türkiye’de Genç İşsizliği, Gençlik Çalışmaları Birimi Araştırma Raporu, S:2, http://genclik.bilgi.edu.tr/docs/genclikissizligiraporu_1.pdf, (18.04.2018).
- Yıldırım, Kemal ve Karaman, Doğan (2003), *Makro Ekonomi*(3. Baskı), Eğitim Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları: Eskişehir.
- Yıldız, Zafer ve Yıldız, Savaş (2017), “Kayıt Dışı Ekonomi Bağlamında, Dünya ve Türkiye’de Kayıt Dışı İstihdam, Terhaneler ve Çocuk İşçiler, Kayıt Dışı Ekonomi Bağlamında, Dünya ve Türkiye’de Kayıt Dışı İstihdam, Terhaneler ve Çocuk İşçiler”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, C:19, S: 32 ss. 96- 106.
- Yılmaz, Ali (2005), “Türkiye’de İşsiz Nüfus”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C:15, S:1 ss. 43-56
- Yılmaz, Özlem Göktaş (2005), “Türkiye ekonomisinde büyüme ile işsizlik oranları arasındaki nedensellik ilişkisi”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi* C:60, S:3 ss.63-76
- Yüksel, İhsan (2005), “İşsizlik Olgusunun Psikolojik Boyutu: Görgül Bir Araştırma”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, C: 60, S: 3 ss. 255-274.

ÖZGEÇMİŞ

10 Mart 1993'de Malatya'da doğdu. İlköğretimi Malatya Koray Seçkin İlköğretim Okulu'nda, orta öğretimi Mehmet Topsakal İlköğretim Okulu'nda tamamladıktan sonra Cumhuriyet Lisesi'nden 2011 yılında mezun oldu. Aynı sene Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nü kazandı ve buradaki eğitimini 5 yılda tamamlayarak Haziran 2016'da mezun oldu. 2016 yılında Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı'nda tezli yüksek lisans öğrenimine başladı. 15.03.2018 yılında Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii AŞ'ye atandı. Şuanda TULOMSAŞ Personel Dairesi'nde işçi tahakkuk bölümünde memur olarak çalışmaktadır.